Concept-Jaarrekening 2020

GEMEENTE
ETTEN-LEUR

Inhoudsopgave

Samenvatting **9**

Samenvatting 9
Voorwoord 9
Resultaat 2020 12
Toelichting afwijking begroting 2020 13
Coronacrisis financieel 14
Resultaat Grondbedrijf - Afval - Riolering 15
Financiele positie 16
Toelichting afwijkingen - (niet op website) 18
PDF 19

Programma's **20**

0. Bestuur en ondersteuning 21
Wat wilden we bereiken? 21
Wat hebben we gemeten? 21
Wat is de stand van zaken? 22
Wat kostte het? 24
Toelichting financieel resultaat 25
Verbonden partijen 25
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 26

1. Veiligheid 27
Wat wilden we bereiken? 27
Wat hebben we gemeten? 27
Wat is de stand van zaken? 27
Wat kostte het? 28
Toelichting financieel resultaat 29
Verbonden partijen 29
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 29

2. Verkeer, vervoer en waterstaat 30
Wat wilden we bereiken? 30
Wat hebben we gemeten? 30
Wat is de stand van zaken? 30
Wat kostte het? 32
Toelichting financieel resultaat 33
Verbonden partijen 33
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 33

3. Economie 34
Wat wilden we bereiken? 34

Wat hebben we gemeten? 34
Wat is de stand van zaken? 35
Wat kostte het? 38
Toelichting financieel resultaat 39
Verbonden partijen 39
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 39

4. Onderwijs 40
Wat wilden we bereiken? 40
Wat hebben we gemeten? 40
Wat is de stand van zaken? 40
Wat kostte het? 42
Toelichting financieel resultaat 43
Verbonden partijen 43
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 43

5. Sport, cultuur en recreatie 44
Wat wilden we bereiken? 44
Wat hebben we gemeten? 44
Wat is de stand van zaken? 44
Wat kostte het? 48
Toelichting financieel resultaat 49
Verbonden partijen 49
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 49

6. Sociaal domein 50
Wat wilden we bereiken? 50
Wat hebben we gemeten? 50
Wat is de stand van zaken? 51
Wat kostte het? 53
Toelichting financieel resultaat 54
Verbonden partijen 54
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 54

7. Volksgezondheid en milieu 57
Wat wilden we bereiken? 57
Wat hebben we gemeten? 57
Wat is de stand van zaken? 57
Wat kostte het? 59
Toelichting financieel resultaat 60
Verbonden partijen 60
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 61

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 62
Wat wilden we bereiken? 62
Wat hebben we gemeten? 62

Wat is de stand van zaken? 62
Wat kostte het? 64
Toelichting financieel resultaat 65
Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven) 65

Paragrafen **66**

Lokale heffingen 67
Lokale heffingen 67
Kwijtscheldingsbeleid 67
Begrote en werkelijke opbrengst 2020 67
Kostendekkendheid tarieven 67

Weerstandsvermogen en risicobeheersing 71
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 71
Risico's 71
Weerstandsvermogen 72
Stille reserves 73
Project Nieuwe Nobelaer 74
Financiele kengetallen 76

Onderhoud kapitaalgoederen 83
Onderhoud kapitaalgoederen 83
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 1 83
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 2 84
Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied 85
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen 86
Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen gebouwen 86
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen sportaccommodaties 87
Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen sportvoorzieningen 87

Financiering 88
Financiering 88
Financieringsbehoefte 2020 88
Kasgeldlimiet en renterisiconorm 88
Renteschema 89
Verloop leningportefeuille 90
Opgenomen geldleningen 90
Schatkistbankieren 90
Verstrekte leningen en garantstellingen 91

Bedrijfsvoering 92
Bedrijfsvoering 92
Coronacrisis en besparingen 92
Loonkosten 92
Gegevensbescherming 93

Rechtmatigheidsverantwoording 2020 94
Indicatoren 96

Verbonden partijen 97
Verbonden partijen 97
Verbonden partijen 97
Verantwoording 97
Financieel overzicht 97
Register verbonden partijen 98
Verbonden partijen 98

Grondbeleid & Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus 100
Grondbeleid & Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus 100
Wonen 100
Werken 101
Ecologische verbindingszones 102
Risico's 102

Investeringen 104
Overzicht kredieten 104
Kredieten overgenomen naar 2021 106
Kredieten afgesloten in 2020 111

Subsidies 113
Subsidies 113
Verstrekte subsidies 114
Ontvangen subsidies 117

Jaarrekening 119

1. Lasten en baten per programma 119
1.1 Totaaloverzicht 119
1.2 Algemene dekkingsmiddelen 119
1.3 Post onvoorzien 120
1.4 Overhead 121
1.5 Vennootschapsbelasting 122
1.6 Overzicht incidentele baten en lasten 123
1.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 129
1.8 Wet Normering Topinkomens (WNT) 130
1.9 Begrotingsrechtmatigheid 131

2. Balans 135
2. Balans 135
2.1 Materiele vaste activa 136
2.2 Financiele vaste activa 139
2.3 Voorraden 140
2.4 Vorderingen 142
2.5 Liquide middelen 143

2.6 Overlopende activa 144
2.7 Eigen vermogen 145
2.8 Voorzieningen 145
2.9 Langlopende schulden 145
2.10 Kortlopende schulden 146
2.11 Overlopende passiva 147
2.12 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 147
2.13 Onzekerheden 150
2.14 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 150
2.15 Gebeurtenissen na balansdatum 154

3. Reserves 154
Overzicht reserves 154
Toelichting algemene reserves 154
Toelichting bestemmingsreserve 155
Toelichting bestemmingsreserve (overig) 155
Toelichting reserves Grondbedrijf 156

4. Voorzieningen 157
Overzicht voorzieningen 157
Toelichting onderhoudsvoorzieningen 158
Toelichting overige voorzieningen 159
Toelichting voorziening Grondbedrijf 161

5. Lasten en baten per taakveld 162
Thema 0 Bestuur en ondersteuning 162
Thema 1 Veiligheid 162
Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat 163
Thema 3 Economische zaken 163
Thema 4 Onderwijs 163
Thema 5 Sport, cultuur en recreatie 164
Thema 6 Sociaal domein 164
Thema 7 Volksgezondheid en milieu 165
Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 165
Thema's Totaal 165

6. Single information, Single audit (SiSa) 166

Overig **167**

Kerngegevens 167

Inhuur externe adviseurs 2020 168

Burgerparticipatie - klachten en meldingen 169
Burgerparticipatie en de gemeenteraad 169
Klachten en melding openbare ruimte 169

Interbestuurlijk toezicht 170
Score interbestuurlijk toezicht 2020 170
Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) 170
Verantwoordingsjaar 2020 170
Besluitvorming 171
Besluitvorming 171
Besluitvorming --> tekst actualiseren 171
Contact en privacy 172
Contact 172
Contact 172
Privacybeleid 172

Samenvatting

Samenvatting

Voorwoord

Met de jaarrekening 2020 blikken we terug op een bizar jaar. Een jaar waarin het normale leven zoals we dat kenden, ineens stilstond. Letterlijk stil: geen files, geen evenementen, geen school, geen sociale activiteiten, geen sport, geen terrasjes, enzovoort. Voor velen betekende dit thuiswerken, maar ook ineens geen werk hebben, geen of heel weinig inkomen, maar ook onzekerheid, eenzaamheid, spanningen en angsten. Zaken waar we als gemeente zorgen over hebben maar ook zorg voor hebben. Juist daarom nam het werk voor ons als gemeente enorm toe. Onze medewerkers werkten, veelal vanuit thuis maar daar waar nodig ook op kantoor, hard om de tegenslagen voor velen in onze gemeenschap te verzachten of om mensen te helpen een weg te vinden in deze moeilijke tijden. En tegelijk zijn we als gemeente ook de instantie die (nieuwe) regels moet handhaven, moet bepalen wat wel en wat niet mag in de telkens veranderende situaties. Het was een jaar als nooit tevoren. In onze jaarrekening zien we dit ook terug. Een paar opvallende zaken lichten we in dit voorwoord toe.

Financieel eindresultaat

Het financieel eindresultaat is uiteindelijk € 2.503.000. Meevallers zitten in de budgetten van de Participatiewet, de Algemene uitkering en de coronacompensatie, de Jeugdzorg, de onroerendezaakbelasting en de personeelskosten. In de financiële samenvatting lichten we de afwijkingen toe. Wat betreft de Participatiewet steeg het aantal uitkeringsgerechtigden minder sterk dan het Werkplein in de begroting opnam en velen konden ondanks de economische problemen toch snel weer aan het werk. Door de coronacrisis kochten we minder leerwerk- en re-integratietrajecten in dan waarmee we in de begroting rekening hielden. Ook gaven we minder uit aan minimabeleid. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat door de coronacrisis en de lockdownmaatregelen veel leveranciers van de webwinkel (binnen- en buitensport, bioscopen, dierentuinen enzovoort) in 2020 gesloten waren. Het overschot voor Jeugdzorg heeft een aantal redenen. Deels is dit het effect van sturen op passende maar lichtere zorg, maar we denken ook dat door de coronacrisis zorg en ondersteuning is uitgesteld. Wat betreft de personeelskosten vertelden we bij de tweede bestuursrapportage al dat we door grote terughoudendheid in personeelsuitgaven en door het thuiswerken in coronatijd veel bespaarden op de bedrijfsvoering. Ook in het vierde kwartaal zette deze trend zich door. Daardoor geeft dit financieel nu ruimte, maar voor de ontwikkeling van onze medewerkers betekent het dat er minder opleidingen, workshops en dergelijke zijn gevolgd.

Opbrengsten Onroerendezaakbelasting (OZB) en afval

Door een onjuiste inschatting van de nog te ontvangen onroerendezaakbelasting over voorgaande jaren, hebben we eenmalig een positiever resultaat op de OZB dan verwacht. Het positieve resultaat op het budget voor afval valt ook op. Onze inwoners hebben hun afval weer

zeer goed en beter dan voorzien gescheiden: minder kilo's restafval betekent lagere verwerkingskosten. Ook was de vergoeding die we krijgen voor plastic-blik-drankkartons veel hoger dan verwacht. Het positieve resultaat van € 1,3 miljoen voegen we toe aan de voorziening afval. Dan kunnen we dit, indien nodig, inzetten voor onverwachte tegenvallers of kan het in de toekomst ingezet worden om een tariefstijging te dempen. Hoe dan ook blijft dit bedrag beschikbaar voor het beheersen en zo mogelijk het verlichten van de lasten van de inwoners.

Coronacompensatie

Over de coronacompensatie willen we graag benadrukken dat we deze gelden besteedden aan de mensen en organisaties die het nodig hadden. Dit deden we bijvoorbeeld voor het leerlingenvervoer, maar ook voor tijdelijke meerkosten van Wmo en Jeugdzorg door corona. Natuurlijk binnen de regels die het Rijk aan de bedragen heeft gekoppeld. Een deel van het budget is ook gebruikt voor het compenseren van minder inkomsten van de gemeente, zoals bij de parkeerinkomsten. Een totaaloverzicht van alle ontvangen en uitgegeven coronacompensatie vindt u in de samenvatting. De coronacompensatie die over is nemen we mee naar 2021. De crisis is nog niet voorbij en we verwachten nog nadelige effecten. En ook daarna verwachten we dat nog velen hulp nodig hebben bij het herstel na deze heftige coronatijd. Met een sociaal-economisch herstelplan willen we effecten voor ondernemers, verenigingen, maatschappelijke instellingen en kwetsbare inwoners (denk aan uitgestelde zorg) van de coronapandemie na de crisis kunnen opvangen. Daarom stellen we voor om een deel van het resultaat van 2020 hiervoor te reserveren.

Financiële opgave

In 2020 startten we een proces om onze financiële positie in de toekomst te verbeteren. Het was duidelijk dat we de tekorten niet meer verder konden opvangen met onze reserves. De spaarpot van onze gemeente dreigde leeg te raken. Velen dachten met ons mee en het lukte om de handen op elkaar te krijgen voor een aantal financiële maatregelen. Het lijkt nu misschien een overbodige actie geweest te zijn, omdat we de jaarrekening afsluiten met een positief resultaat. Maar dat zou een onjuiste conclusie zijn. We zien dat dit positief resultaat voornamelijk veroorzaakt wordt door incidentele meevallers en vooral door de bijzondere omstandigheden door corona. Daarom benadrukken we dat de financiële maatregelen onverminderd belangrijk blijven voor onze financiële positie in de toekomst. Daar waar financiële maatregelen nu door corona, inwoners en organisaties onredelijk hard raken, compenseren we dit tijdelijk met de van het Rijk incidenteel ontvangen coronacompensatie. Voor de lange termijn blijft het noodzakelijk dat we de maatregelen doorvoeren en daarmee ruimte maken voor herstel na corona en voor toekomstige investeringen.

Saamhorigheid en creativiteit

We begonnen dit voorwoord met aandacht voor de zorgelijke ontwikkelingen die corona veroorzaakt. Maar laten we ook oog hebben voor de saamhorigheid die ontstond. Voor de zorgzaamheid van inwoners voor elkaar, voor de inzet van vele vrijwilligers, voor wat mensen willen betekenen voor hun familie en voor hun buren en voor de creativiteit die ondernemers aan

de dag leggen om op wat voor manier dan ook gemotiveerd en bezig te blijven. We hopen dat deze positieve, sociale krachten in onze Etten-Leurse samenleving blijven. De afgelopen tijd zien we in Nederland dat het steeds moeilijker wordt voor mensen om vol te houden, om elkaar vast te blijven houden. Laten we naar elkaar blijven luisteren. De dialoog blijven opzoeken. Zodat we samen verder kunnen bouwen aan Etten-Leur.

Resultaat 2020

Het tekort bij de tweede bestuursrapportage 2020 was € 496.000.
Bij het opmaken van de jaarrekening viel dit tekort € 2.999.000 lager uit. De verklaring van dit verschil leest u hier.
We sluiten daardoor 2020 af met een positief resultaat van € 2.503.000.

Toelichting afwijking begroting 2020

Het jaar 2020 sluiten we af met een positief resultaat van € 2.503.000. Bij de tweede bestuursrapportage 2020 gingen we nog uit van een tekort van € 496.000. Het verschil lichten we hier toe.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Rekening 2020	Afwijking
Totaal	**-496**	**2.503**	**2.999**

Verklaring afwijkingen

Het resultaat ontstaat door diverse afwijkingen. Bij de programma's lichten we de financiële afwijkingen verder toe.
In het overzicht nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.

De afwijkingen op hoofdlijnen zijn (in deze samenvatting bedragen > € 75.000):

(bedragen x € 1.000)	bedrag	V/N
1. Participatiewet	595	V
2. Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	407	V
3. Algemene uitkering en coronacompensatie	380	V
4. Jeugdzorg	327	V
5. Onroerendezaakbelasting	203	V
6. Personeelskosten	189	V
7. Rendabele uren	127	V
8. Informatievoorziening en ICT	124	V
9. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	119	V
10. Plantsoenen	110	V
11. Leges omgevingsvergunningen	101	V
12. Sloten en waterlopen	77	V
13. Leerlingenvervoer	45	V
14. Parkeergarage - inkomsten	-90	N
15. Voorziening dubieuze debiteuren	-107	N
16. Riolering (minder BTW)	-130	N
17. Afval (minder BTW)	-216	N
18. Overig	738	V
Resultaat 2020	**2.999**	**V**

Coronacrisis financieel

In het overzicht ziet u de compensatie die we ontvangen van het Rijk voor het opvangen van de kosten van de coronacrisis.
Ook de kosten tot nu toe vermelden we.

Coronacompensatie	***(bedragen x € 1.000)***		
Vergoeding Rijk (junicirculaire 2020)		898	
Vergoeding Rijk (septembercirculaire 2020)		675	
Vergoeding Rijk (decembercirculaire 2020)		159	
Totaal ontvangen compensatie			**1.732**
Minder inkomsten parkeren	2e bestuursrapportage 2020	-613	
Hogere bijdrage WVS	2e bestuursrapportage 2020	-431	
Diversen	2e bestuursrapportage 2020	-62	
Minder inkomsten parkeergarage (onderhoud en inkomsten)	rekening 2020	-90	
Jeugdzorg: compensatie meerkosten Corona	rekening 2020	-61	
WMO: Deeltaxi	rekening 2020	-56	
WMO: compensatie meerkosten Corona	rekening 2020	-87	
Totaal bestede compensatie			-1.400
Overschot ontvangen compensatie			**332**

Het overschot reserveren we voor de kosten die we nog verwachten.

In 2021 ontvangen we nog € 1.216.000 aan compensatie.

Resultaat Grondbedrijf - Afval - Riolering

Bij het Grondbedrijf en riolering verrekenen we positieve en negatieve resultaten binnen een gesloten systeem met de reserves en voorzieningen. Deze verrekeningen hebben dus geen invloed op het rekeningresultaat.

Grondbedrijf

Het resultaat van het Grondbedrijf is € 83.000 positief. Dit resultaat ontstond door tussentijdse winstnemingen bij De Streek, Trivium en de herontwikkeling van schoollocaties. Bij Haansber-Oost en Vosdonk-Zuid maakten we een correctie op de winstneming in voorgaande jaren. Ook verlaagden we de voorziening voor exploitatietekorten met € 70.000.

Riolering

Het positieve resultaat op het product riolering is in 2020 € 522.000. Een verdere toelichting leest u bij het overzicht van de voorzieningen.

Afval

2020 was een spannend jaar op het gebied van afval. We startten de samenwerking met de gemeente Breda. Breda verzorgt vanaf
1 januari 2020 de inzameling van het huishoudelijk afval.

Ook pasten we de ophaalfrequentie van het restafval aan van eenmaal per twee weken naar eenmaal per vier weken. We zien een sterke daling van fijn huishoudelijk restafval (van 94 naar 75 kilo per inwoner) en een duidelijke toename van plastic-blik-drankkarton-afval (van 14 naar 22 kilo per inwoner) en GFT (van 128 naar 133 kilo per inwoner). Het verlagen van de ophaalfrequentie en het stimuleren van de inwoners om hun afval goed te scheiden leidt tot minder kilo's restafval per inwoner. Hierdoor dalen de verwerkingskosten. Ook was de vergoeding voor plastic-blik-drankkartons veel hoger dan verwacht door een hogere aanvoer en een gunstiger tarief.

Het resultaat op afval in 2020 is € 1,3 miljoen. We voegden dit bedrag toe aan de voorziening afval. Op deze manier blijft het geld beschikbaar voor onverwachte tegenvallers of kan het in de toekomst ingezet worden om de tarieven stabiel te houden en waar mogelijk te verlagen.

Financiele positie

Financiele kengetallen

Als we de kengetallen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding beoordelen, zien we een wisselend beeld van de financiële positie van de gemeente Etten-Leur.

De netto schuldquote is verbeterd maar de belastingcapaciteit verslechterde. De solvabiliteitsratio bleef gelijk aan 2020.

Weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit. Op basis van de risicosimulatie is de ratio 2,3. Wanneer we de onbenutte belastingcapaciteit bij de berekening buiten beschouwing laten is de ratio 1,8. De berekening nemen we op in de paragraaf weerstandsvermogen.

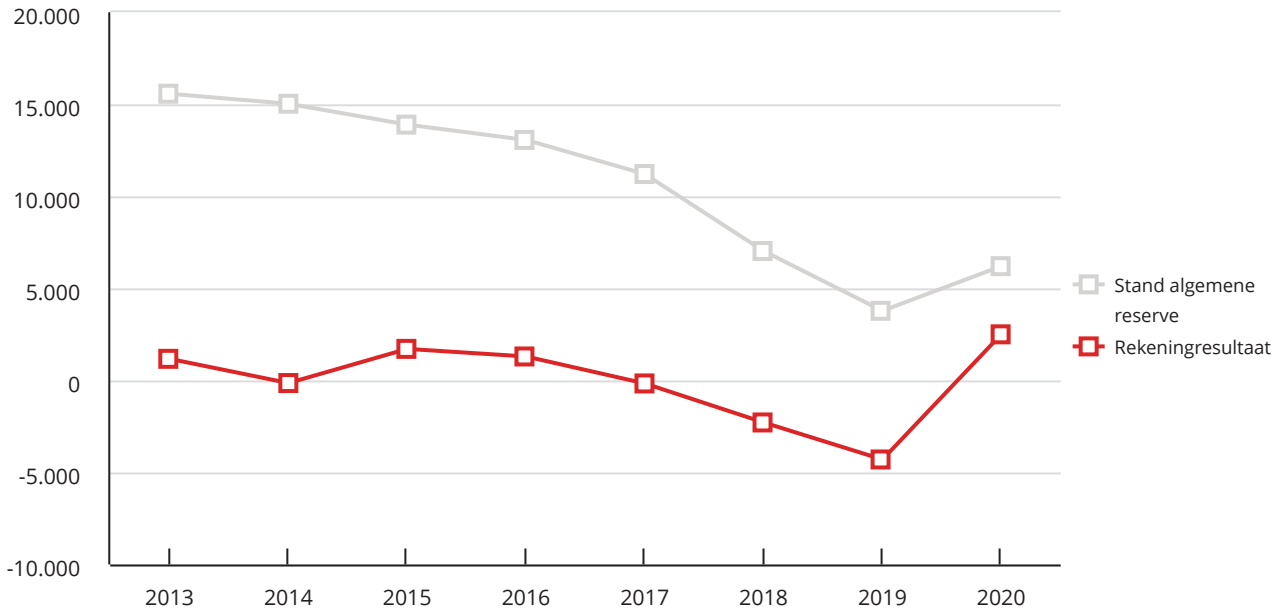
Ontwikkeling rekeningresultaat en algemene risico reserve

In de grafieken ziet u het verloop van het rekeningresultaat en de algemene risico reserve over de afgelopen acht jaar. In 2017 was er sprake van een beperkt tekort. Het tekort liep in 2018 en 2019 fors op. In 2020 is het resultaat positief.

Ondanks de positieve resultaten in 2015 en 2016 daalde vanaf 2013 de algemene risico reserve. De reden hiervoor is dat we deze reserve ook gebruiken voor verschillende projecten.

Door het positieve resultaat van 2020 stopte de daling van de algemene reserve en stijgt deze zelfs weer. Hierbij gingen we ervan uit dat het gehele resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Resultaatbestemmingen kunnen hier nog verandering in aanbrengen.

Ontwikkeling rekeningresultaat - algemene reserve

20.000
15.000
10.000
5.000
0
-5.000
-10.000
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
Stand algemene reserve
Rekeningresultaat

Toelichting afwijkingen - (niet op website)

Onderwerp	Toelichting
1. Participatiewet	Het aantal uitkeringsgerechtigden steeg minder sterk dan het Werkplein in de begroting opnam. We gaven minder uit aan minimabeleid omdat de uitgaven via de webshop aanzienlijk lager waren. Door de coronacrisis kochten we minder leerwerk- en re-integratietrajecten in dan waarmee we in de begroting rekening hielden.
2. Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	In de jaarrekening geeft het Werkplein aan dat voor de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo 1-2-3) een bijdrage van het Rijk werd ontvangen voor de uitvoeringskosten. Dit is voor de afhandeling van de aanvragen levensonderhoud en aanvragen bedrijfskredieten. De uitvoeringskosten bij het Werklplein vielen lager uit. Deze werkzaamheden werden gedeeltelijk in de reguliere bedrijfsvoering opgevangen.
3. Algemene uitkering en coronacompensatie	We ontvingen in de decembercirculaire een extra coronacompensatie. De algemene uitkering werd bij de decembercirculaire verhoogd. Ook vond een correctie plaats over oude jaren.
4. Jeugdzorg	Bij de jeugdzorg is er een positief resultaat op het budget voor Zorg in Natura en Persoonsgebonden budget. Het gebruik van jeugdzorgplus door onze regio is aanzienlijk hoger dan verwacht. Ook ontvingen we van het Rijk een bijdrage om zorgaanbieders te compenseren voor de meerkosten, die zij voor de uitvoering van de Jeugdzorg en Wmo in 2020 maakten door de coronacrisis
5. Onroerendezaakbelasting	We maakten een onjuiste inschatting van de nog te ontvangen onroerendezaakbelasting over oudere jaren.
6. Personeelskosten	We maakten afspraken met het college en de gemeenteraad om onze uitgaven dit jaar nog zoveel als mogelijk te beperken om het lopende tekort terug te dringen. De coronacrisis beperkte ons tegelijkertijd in ons handelen waardoor sommige budgetten bijna vanzelf bevroren. Dat geldt voor budgetten voor opleidingen en bijeenkomsten, teambuilding, reiskosten enzovoort. Ook in het laatste kwartaal zijn veel zaken uitgesteld, niet doorgegaan of vonden in een andere afgeslankte vorm (veelal digitaal) plaats.
7. Rendabele uren	Bij de tweede bestuursrapportage stelden we een fors aantal rendabele uren op civieltechnische projecten door onderbezetting naar beneden bij. Dit bleek achteraf te ruim ingeschat.
8. Informatievoorziening en ICT	We maakten geen kosten voor beveiligingsincidenten en we voerden informatietrajecten gefaseerd uit. Door de coronacrisis waren de personeelskosten bij ICT WBW lager.
9. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Alle maatwerkvoorzieningen van de Wet maatschappelijke ondersteuning laten samen een klein voordeel zien. In 2020 stabiliseerde het aantal inwoners dat een beroep doet op de huishoudelijke ondersteuning en begeleiding. We verwachten dat door coronacrisis inwoners terughoudend zijn in het aanvragen van deze voorzieningen.
10. Plantsoenen	De WVS leverde in 2020 minder personeel voor het plantsoenonderhoud. Ook maakten we minder kosten voor maaien.
11. Leges omgevingsvergunningen	Enkele grote projecten verliepen sneller dan verwacht. Ook waren er onvoorziene projecten waardoor we meer leges ontvingen.
12. Sloten en waterlopen	In 2020 voerde het Waterschap geen baggerwerkzaamheden in de sloten uit. Deze werkzaamheden vinden later plaats.
13. Leerlingenvervoer	Door de coronacrisis en de sluiting van scholen zijn er minder ritten gereden. Volgens de landelijke richtlijnen compenseerden we de vervoerders voor de niet gereden ritten voor 80%.
14. Parkeergarage - inkomsten	Omdat de coronacrisis langer duurt dan verwacht, ontvingen we in het vierde kwartaal minder inkomsten. Bij de tweede bestuursrapportage hadden we de tweede lockdown niet voorzien. De compensatie die we hiervoor ontvingen leidt op programma 0 tot een voordeel en op programma 2 tot een nadeel, per saldo budgettair neutraal.
15. Voorziening dubieuze debiteuren	We beoordeelden onze openstaande vorderingen en actualiseerden op basis daarvan de voorziening. Ook door de coronacrisis zijn er meer openstaande bedragen. Daarom verhogen we de voorziening.
16. Riolering (minder BTW)	We gaven minder uit aan inspectie en reiniging van drukriolering. Hierdoor hadden minder btw-kosten die we aan riolering toerekenen. Dit leidt tot een (technisch) nadeel ten opzichte van de begroting.
17. Afval (minder BTW)	Door de combinatie van hogere opbrengsten uit afvalstromen (PBD), lagere inzamel- en verwerkingskosten waren de totale inkomsten hoger dan de uitgaven. Door de lagere kosten, hadden we ook minder btw-kosten die we aan afval toe kunnen rekenen. Dit levert een (technisch) nadeel op. Het resultaat op “Afval” voegen we toe aan de voorziening 'afval'.
18. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 75.000.

PDF

Klik op deze link om het Pdf bestand van de jaarrekening 2020 te lezen.

De ‘pdf-versie’ van de jaarrekening ziet er niet optimaal uit. De digitale presentatie staat voorop.

Programma's

Hoe meten we de maatschappelijke effecten van onze programma's op basis van effectindicatoren? Wat deden we om die effecten te behalen? En wat kostte dat in vergelijking met vorig jaar? We werken dat voor de negen programma's uit.

0. Bestuur en ondersteuning

Wat wilden we bereiken?

Een bestuurskrachtige, toekomstbestendige en aantrekkelijke gemeente voor jong en oud die effectief en efficiënt de maatschappelijke opgaven uitvoert in samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties en aan hen een optimale dienstverlening levert.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor het vertrouwen in de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,6	6,5
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de samenwerking met de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,4	6,2
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,9	6,8
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening (schaal 1-10)	2019	7,0	6,9
Plaats goedkoopste gemeenten in West-Brabant voor woonlasten gemeente. [1]	2020	3	10
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (BBV)	2020	643	760
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV)	2020	666	794
De gemiddelde WOZ-waarde van woningen (BBV)	2020	254.000	269.000

1 COELO-atlas

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: **Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,6.**	**Uitvoering Toelichting**
1.1 We versterken door het organiseren van raadsbezoeken en het invoeren van de nieuwe uitvoeringsnota participatie 'Samen maken we Etten-Leur' het contact van de gemeenteraad met de samenleving. We betrekken inwoners en andere partners vroegtijdig bij plannen en projecten.	Door de coronacrisis organiseerden we minder raadsbezoeken en annuleerden we noodgedwongen een aantal bezoeken. Vanaf het tweede kwartaal vond wel een aantal digitale bijeenkomsten plaats. Ook inventariseerden we bij onze inwoners op welke wijze we 'de raad luistert' laagdrempeliger kunnen maken voor belangstellenden. Met de raadswerkgroep participatie bespraken we de verbeterplannen. Aan de hand van deze verbeterplannen experimenteren we vanaf 2021 in 'de raad luistert' met het voeren van een 'gewoon gesprek' met inwoners.
1.2 We evalueren de werking van de Nota Verbonden Partijen en doen op basis van de resultaten van deze evaluatie en de aangekondigde wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen voorstellen voor actualisering van deze nota.	De evaluatie en het model raadsvoorstel zijn gereed. Het voorstel aan de raad verwachten we in het eerste kwartaal van 2021. Overigens laat de behandeling in de Tweede Kamer van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen op zich wachten. Dit betekent dat deze wetswijziging nog niet kan worden verwerkt in het raadsvoorstel.
1.3 We voeren de motie uit waarmee de raad aangaf dat in beeld moet worden gebracht wat de consequenties zijn voor de door ons bepaalde maatschappelijke effecten wanneer de begroting van een verbonden partij met 5, 10 of 15% wordt verlaagd.	De aan de gemeenteraden gestuurde brief leidde ertoe dat gemeenteraden elkaar meer zijn gaan opzoeken daar waar het gaat om het geven van sturing aan verbonden partijen en het houden van grip op deze partijen. Voor de verbonden partijen is een regionaal afgestemde en gedragen nullijn opgenomen in de richtlijnen voor 2022.
1.4 We evalueren halverwege de raadsperiode de uitvoering van het raadsprogramma.	We spraken met de werkgroep raadsprogramma af deze evaluatie niet uit te voeren, omdat we op hetzelfde moment aan de slag gingen met de bezuinigingsopgave. Voor de noodzakelijke bezuinigingen vroegen we input van inwoners en partners om te kijken welke bijstellingen in het raadsprogramma worden doorgevoerd. Hierdoor leverde deze vorm van participatie, die mede de input vormde voor de begroting 2021, voor een aanzienlijk deel dezelfde informatie op.

Doelstelling 2: Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor samenwerking met de gemeente geven is minimaal 6,4.	Uitvoering	Toelichting
2.1 We bieden inwoners en andere partners ruimte voor initiatieven. We betrekken hen bij plannen, activiteiten en voorzieningen. We stellen ons flexibel op als dat nodig is. We luisteren naar de meningen van inwoners en onze partners. We doen wat we zeggen.		Uit de burgerpeiling van 2019 blijkt dat de inwoners de samenwerking met de gemeente waarderen met een 6,2. Dat is de waardering die inwoners geven voor de samenwerking met inwoners en organisaties en de mate waarin zij worden betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van beleid. Gelukkig laat het percentage inwoners dat vindt dat de gemeente inwoners voldoende betrekt bij plannen, activiteiten en voorzieningen een positiever beeld zien. Dat vindt 44 procent ten opzichte van 33 procent bij vergelijkbare gemeenten. Samenwerking met de gemeente is een kwetsbaar punt waar we hard aan werken om dit te verbeteren. In opdracht van de raad werken we in 2021 aan een routekaart om de verwachtingen van inwoners over betrokkenheid bij plannen, projecten en beleid verder te verbeteren.
2.2 We kiezen ervoor om met onze inwoners en andere partners te komen tot gezamenlijke doelen en proberen deze samen te bereiken (maatschappelijk akkoord).		Het project rond het Oderkerkpark leidde nog niet tot een maatschappelijk akkoord. Het ligt door de coronacrisis stil. Het college wacht voor het project Oderkerkpark betere omstandigheden af. Inmiddels sloot het college wel een sportakkoord en bereidde het een preventie-akkoord voor.

Doelstelling 3: Het gemiddelde cijfer dat de inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente is minimaal 6,8.	Uitvoering	Toelichting
3.1 We voeren het communicatiebeleid uit zoals opgenomen in het communicatieplan Spreken is zilver, luisteren is goud.		

Doelstelling 4: Tenminste vijf administratieve- en dienstverleningsprocessen zijn vereenvoudigd en beter gestroomlijnd.	Uitvoering	Toelichting
4.1 We vereenvoudigen en stroomlijnen tenminste vijf administratieve- en dienstverleningsprocessen.		We zijn nog steeds bezig met de implementatie van de Omgevingswet. Het is een groot project dat veel tijd vergt van de betrokken medewerkers. Gelet op de omvang van het project moeten we keuzes maken. Er is besloten om de minimaal vereiste acties op te pakken. Dit betekent dat het vereenvoudigen van processen nu niet aan de orde komt. We doen dit later bij de uitwerking van het Omgevingsplan. Bij de Algemene plaatselijke verordening vereenvoudigden we het uitstallingsbeleid. Ook is er voor voorwerpen op de weg (bijvoorbeeld een container) geen vergunning meer nodig. Een melding is voldoende.
4.2 We handhaven de regels die nodig zijn. Regels die geen toegevoegde waarde hebben, schaffen we af.		

Doelstelling 5: Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening is minimaal 8,0.	Uitvoering	Toelichting
5.1 We verbeteren voortdurend de dienstverlening. Zowel digitaal als in het persoonlijk contact. We stemmen de dienstverlening af op ieders persoonlijke behoefte (maatwerk). Het uitgangspunt daarbij is dat wij inwoners, bedrijven en organisaties behandelen zoals zij behandeld willen worden (gastheerschap).		
5.2 We voeren het programma ambitie dienstverlening uit.		

Doelstelling 6: In het kader van duurzaamheid heeft tenminste één gemeentelijk pand dat we in exploitatie hebben energielabel A.	Uitvoering	Toelichting
6.1 We nemen maatregelen die nodig zijn om gymlokaal Lambertusstraat naar energielabel A te krijgen.		Dit pand wordt door de adviseur duurzaamheid en milieu meegenomen in de "routekaart". Het is onduidelijk wanneer de routekaart gereed is.

Doelstelling 7: We blijven voor de woonlasten behoren tot de vijf goedkoopste gemeenten in West-Brabant.	Uitvoering	Toelichting
7.1 We voeren de nota verbonden partijen actief uit met bijzondere aandacht voor kostenbeheersing.		
7.2 We zetten ons actief in om subsidies binnen te halen voor projecten die bijdragen aan de realisering van het raadsprogramma.		
7.3 We starten met een procedure om reclamemasten te realiseren.		Er waren geen opbrengsten in 2020.

Wat kostte het?

0. Bestuur en ondersteuning *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	19.730	18.632	18.726	17.707	1.019
Baten	78.164	79.240	82.210	82.694	484
Totaal saldo van baten en lasten programma	**58.434**	**60.608**	**63.484**	**64.988**	**1.504**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	1.008	215	215	245	-30
Onttrekking reserves	884	425	544	246	-298
Resultaat programma	**58.309**	**60.818**	**63.813**	**64.989**	**1.176**
Incidenteel					
Incidentele lasten	844			702	
Incidentele baten	1.136			1.750	
Resultaat structureel programma	**58.017**	**60.818**	**63.813**	**63.941**	**1.176**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Algemene uitkering - coronacompensatie	626	V
2. Algemene uitkering	-246	N
3. Onroerendezaakbelasting	203	V
4. Personeelskosten	189	V
5. Rendabele uren	127	V
6. Automatisering	127	V
7. Reserve automatisering	-127	N
8. Vennootschapsbelasting	113	V
9. Reserve Exploitatierisico's Grondbedrijf	-113	N
10. Voorziening dubieuze debiteuren	-107	N
11. Ambitie dienstverlening	88	V
12. Reserve Ambitie dienstverlening	-88	N
13. Informatievoorziening	72	V
14. Fiscale onderzoeken	60	V
15. Lagere bedrijfsvoeringskosten door Corona	58	V
16. Bijdrage ICT West-Brabant-West	52	V
17. Voorziening APPA	36	V
18. Burgerpeiling: Waar staat je gemeente	27	V
19. Overig	79	V
Resultaat programma 0	**1.176**	**V**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Regio West-Brabant (RWB);
- Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB);
- Gemeenschappelijke Regeling ICT West-Brabant-West;
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (B.N.G.);
- Stichting Inkoopbureau West-Brabant;
- Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg).

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Algemene uitkering - coronacompensatie	Bij de tweede bestuursrapportage hadden we van de ontvangen coronacompensatie nog € 467.000 over. We ontvingen in de decembercirculaire een extra coronacompensatie van € 159.000.
2. Algemene uitkering	De algemene uitkering werd bij de decembercirculaire verhoogd. Ook vond een correctie plaats over oude jaren.
3. Onroerendezaakbelasting	We maakten een onjuiste inschatting van de nog te ontvangen onroerendezaakbelasting over oudere jaren.
4. Personeelskosten	We maakten afspraken met het college en de gemeenteraad om onze uitgaven dit jaar nog zoveel als mogelijk te beperken om het lopende tekort terug te dringen. De coronacrisis beperkte ons tegelijkertijd in ons handelen waardoor sommige budgetten bijna vanzelf bevroren. Dat geldt voor budgetten voor opleidingen en bijeenkomsten, teambuilding, reiskosten enzovoort. Ook in het laatste kwartaal zijn veel zaken uitgesteld, niet doorgegaan of vonden in een andere afgeslankte vorm (veelal digitaal) plaats.
5. Rendabele uren	Bij de tweede bestuursrapportage stelden we een fors aantal rendabele uren op civieltechnische projecten door onderbezetting naar beneden bij. Dit bleek achteraf te ruim ingeschat.
6. Automatisering	De geplande onttrekking uit de reserve automatisering bleek niet nodig.
7. Reserve automatisering	De geplande onttrekking uit de reserve automatisering bleek niet nodig.
8. Vennootschapsbelasting	De te betalen vennootschapsbelasting is nihil. De bijdrage vanuit de reserve Grondbedrijf is daarom niet nodig.
9. Reserve Exploitatierisico's Grondbedrijf	De te betalen vennootschapsbelasting is nihil. De bijdrage vanuit de reserve Grondbedrijf is daarom niet nodig.
10. Voorziening dubieuze debiteuren	We beoordeelden onze openstaande vorderingen en actualiseerden op basis daarvan de voorziening. Ook door de coronacrisis zijn er meer openstaande bedragen. Daarom verhogen we de voorziening.
11. Ambitie dienstverlening	Door de financiële opgave is het aantal in 2020 uitgevoerde projecten voor ambitie dienstverlening beperkt tot die waar al mee gestart was.
12. Reserve Ambitie dienstverlening	Door de financiële opgave is het aantal in 2020 uitgevoerde projecten voor ambitie dienstverlening beperkt tot die waar al mee gestart was.
13. Informatievoorziening	We maakten geen kosten voor beveiligingsincidenten en we voerden informatietrajecten gefaseerd uit.
14. Fiscale onderzoeken	In 2020 vonden een aantal fiscale onderzoeken plaats (onder andere BTW en werkkostenregeling).
15. Lagere bedrijfsvoeringskosten door Corona	Door de coronacrisis zijn de kosten voor onder andere kopiëren, porto, kantoorartikelen en koffie- en theevoorziening lager.
16. Bijdrage ICT West-Brabant-West	Door de coronacrisis waren de personeelskosten bij ICT WBW lager.
17. Voorziening APPA	Bureau RAET berekende voor ons de hoogte van de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Deze verplichting is gebaseerd op de rekenrente en de sterftetabel. Door een overlijden valt een deel van de voorziening vrij.
18. Burgerpeiling: Waar staat je gemeente	De raad besloot de burgerpeiling eenmaal per twee jaar uit te voeren. In 2020 hielden we geen burgerpeiling.
19. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

1. Veiligheid

Wat wilden we bereiken?

Een veilig en leefbaar Etten-Leur.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage inwoners dat zich meestal/altijd veilig voelt in de buurt	2019	86	87
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners (BBV)	2019	5,1	3,9
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners (BBV)	2019	5,5	6,9
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners (BBV)	2019	1,7	1,7
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners (BBV)	2019	0,9	1,3
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar (BBV)	2019	131	182
Aantal verwijzingen Halt	2019	41	58
Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen (BBV)	2019	0,0	1,0
Percentage jongeren (12-21 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar) (BBV)	2019	0,4	0,3

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling	Uitvoering	Toelichting
1. Samen met onze partners de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente waarborgen en waar mogelijk bevorderen en versterken.		Door de coronacrisis is het aantal meldingen van overlast door jongeren en overlast door personen met verward verdrag sterk toegenomen. Samen met politie, jongerenwerk en GGz pakken we de overlast in een vroeg stadium aan om te voorkomen dat zaken escaleren.
2. Het verhogen van het veiligheidsgevoel. Met partners werken we aan preventie en bewustwording en pakken we de regierol op.		Het lijkt niet realistisch om in de huidige coronatijd het veiligheidsgevoel verder te verhogen. Behoud van het huidige hoge veiligheidsgevoel lijkt haalbaar.
3. Samen met partners de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.		De reguliere aanpak en lopende kwesties pakken we op. Extra aandacht schuiven we door de coronacrisis tijdelijk vooruit.
4. We betrekken andere maatschappelijke vraagstukken bij veiligheid (verbinding veiligheid en zorg).		
5. Veiligheid vergroten door samenwerking in een netwerk.		

Wat kostte het?

1. Veiligheid *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	3.499	3.607	3.573	3.571	3
Baten	117	72	29	32	3
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-3.382**	**-3.536**	**-3.544**	**-3.538**	**6**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Resultaat programma	**-3.382**	**-3.536**	**-3.544**	**-3.538**	**6**
Incidenteel					
Incidentele lasten	-			-	
Incidentele baten	-			-	
Resultaat structureel programma	**-3.382**	**-3.536**	**-3.544**	**-3.538**	**6**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Overig	6	V
Resultaat programma 1	**6**	**V**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant.

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat wilden we bereiken?

- De openbare ruimte is veilig ingericht voor alle gebruikers.

- Verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer zorgen voor een goede leefbaarheid.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Score duurzaamheidbalans infrastructuur en bereikbaarheid (score 1-100)[1]	2019	45	43,7
Geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners	2019	5,7	6,7

1 *Telos universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.*

	gewenst niveau	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
• Centrumgebied	4	2020	3,6	3,8
• Bijzondere omgeving	4	2020	3,5	3,6
• Groengebieden	4	2020	3,7	3,7
• Hoofdwegenstructuur	3	2020	3,5	3,7
• Fietspaden	4	2020	3,5	3,6
• Woonwijken	3	2020	3,6	3,7
• Buitengebied	2	2020	3,6	3,7
• Bedrijventerrein	3	2020	3,5	3,6

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: De score 'infrastructuur en bereikbaarheid' in de TELOS[1] duurzaamheidsbalans (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 45.	**Uitvoering**	**Toelichting**
1.1 Als onderdeel van de omgevingsvisie formuleren we een programma met maatregelen voor de korte, middellange en lange termijn om de verkeersafwikkeling en doorstroming op het lokale wegennet te garanderen.		Er is nog geen programma. Aan de hand van de 'Verkeersanalyse Etten-Leur' formuleerden we een eerste denkrichting voor het toekomstige hoofdwegennet.
1.2 We nemen maatregelen om het gebruik van de elektrische auto te stimuleren (waaronder verruimen aanbod oplaadpalen).		
1.3 Samen met partners werken we aan een plan voor het herinrichten van het Burchtplein. We kijken daarbij naar de stalling van fietsen.		We hebben een plan om de verkeersveiligheid op het Burchtplein te verbeteren. Het idee is om in 2021 het voetgangersgebied uit te breiden. Er vonden nog geen

Doelstelling 1: De score 'infrastructuur en bereikbaarheid' in de TELOS[1] duurzaamheidsbalans (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 45.	Uitvoering	Toelichting
		gesprekken plaats met de ondernemers over het verplaatsen van de fietsenstalling.
1.4 We plaatsen een oplaadpunt voor de elektrische fiets in de bewaakte fietsenstalling aan het Burchtplein.		
1.5 We stellen een parkeerbeleid vast en nemen daarin mee het parkeren in het centrum, het vergunninghoudersgebied en de blauwe zones en het digitaliseren van parkeerproducten.		
1.6 Bij de herinrichting van wegen kijken we samen met bewoners naar mogelijkheden om het aantal parkeerplaatsen uit te breiden. Dit mag niet ten koste gaan van de hoeveelheid groen.		
1.7 Voor de verbetering van de verkeersveiligheid voeren we maatregelen door in de Wilgenlaan.		

1 *Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.*

Doelstelling 2: Het aantal geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners is lager dan 6.	Uitvoering	Toelichting
2.1 Aan de hand van een plan van aanpak passen we gevaarlijke situaties voor voetgangers en fietsers volgens programma aan.		
2.2 We treffen (aanvullende) maatregelen rondom de brede scholen 'D'n Overkant' en 'Sonate' om de verkeersveiligheid te bevorderen.		We voerden maatregelen bij de brede school 'D'n Overkant' uit. Voor de brede school 'Sonate' is een plan bedacht. De uitwerking en uitvoering vond nog niet plaats.

Doelstelling 3: We proberen de normen voor de kwaliteit van het beheer van wegen en openbare verlichting te behalen[1].	Uitvoering	Toelichting
3.1 We zetten de huidige programma's voor het onderhoud en beheer van de openbare ruimte volgens de uitgangspunten van 'Beheren op Niveau' voort. We kunnen niet garanderen dat de kwaliteitsniveaus altijd worden behaald. We houden het wel veilig.		

1 *De normen leest u bij 'Hoe gaan we dit meten?'*

Wat kostte het?

2. Verkeer, vervoer en waterstaat *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	6.305	7.403	7.645	7.537	108
Baten	2.583	2.835	2.817	2.776	-41
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-3.723**	**-4.567**	**-4.828**	**-4.761**	**67**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	700	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Resultaat programma	**-4.423**	**-4.567**	**-4.828**	**-4.761**	**67**
Incidenteel					
Incidentele lasten	97			243	
Incidentele baten	82			-434	
Resultaat structureel programma	**-4.408**	**-4.567**	**-4.828**	**-4.084**	**67**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Sloten en waterlopen	77	V
2. Verkeersmaatregelen	55	V
3. Parkeergarage - onderhoud	-51	N
4. Parkeergarage - inkomsten	-90	N
5. Overig	67	V
Resultaat programma 2	**67**	**V**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Coöperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA.

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Sloten en waterlopen	In 2020 voerde het Waterschap geen baggerwerkzaamheden in de sloten uit. Deze werkzaamheden vinden later plaats.
2. Verkeersmaatregelen	De coronacrisis zorgde voor minder verkeersbewegingen en daarmee minder schades aan verkeersborden en straatmeubilair. Ook was hierdoor minder groot onderhoud nodig.
3. Parkeergarage - onderhoud	We maakten door de coronacrisis extra kosten voor beheer en onderhoud voor de verbetering van veiligheid voor bezoekers en de beheerder.
4. Parkeergarage - inkomsten	Omdat de coronacrisis langer duurt dan verwacht, ontvingen we in het vierde kwartaal minder inkomsten. Bij de tweede bestuursrapportage hadden we de tweede lockdown niet voorzien. De compensatie die we hiervoor ontvingen leidt op programma 0 tot een voordeel en op programma 2 tot een nadeel, per saldo budgettair neutraal.
5. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

3. Economie

Wat wilden we bereiken?

In Etten-Leur heerst een goed ondernemersklimaat en denken we actief mee met ondernemers.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Waardering van het ondernemingsklimaat (schaal van 1-10)	2018	6,80	6,85
Waardering van het vestigingsklimaat (schaal van 1-10)	2018	6,80	7,03
De waardering van de bedrijfsomgeving (schaal 1-10):			
- staat openbare ruimte	2018	6,90	7,36
- veiligheid	2018	6,90	7,33
- bereikbaarheid	2018	6,90	6,48
- bevoorrading	2018	-	7,53
- parkeermogelijkheden	2018	6,30	6,69
Waardering ondernemers directe dienstverlening (schaal van 1-10)	2019	7,01	6,91
De waardering voor de samenwerking met ondernemers (schaal van 1-10)	2018	-	6,15
Het aantal vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (BBV)	2019	127,0	133,3
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (BBV).	2019	53,4	53,5
De waardering voor de communicatie en voorlichting (schaal van 1-10)	2018	6,17	6.32

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: **De waardering van het ondernemingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,85.** **De waardering van het vestigingsklimaat (op een schaal van 1 -10) bedraagt minimaal 7.**	**Uitvoering**	**Toelichting**
1.1 Samen met de gemeenten binnen de Regio West-Brabant voeren we het actieprogramma van de Economische Agenda West Brabant uit. Het actieprogramma bevat programma's voor economie, arbeidsmarkt (afstemming vraag en aanbod), mobiliteit (bereikbaarheid) en ruimte (het vastleggen van de ruimtelijke consequenties).		
1.2 We stellen als onderdeel van de omgevingsvisie het beleid voor de economische ontwikkeling vast.		

Doelstelling 2: De waardering van de bedrijfsomgeving	Uitvoering	Toelichting
2.1 We houden de bestaande bedrijventerreinen vitaal door het stimuleren van (her)gebruik of (her)ontwikkeling van panden en terreinen. We starten met de voorbereiding van een plan voor een (slimme en duurzame) herontwikkeling van het terrein Oude Kerkstraat 2 (Fri-Jado).		
2.2 We besluiten als onderdeel van de Omgevingsvisie over de aanleg van een nieuw bedrijventerrein.		In de deelnotitie 'Omgevingsvisie: bouwlocaties en wegvarianten' is een denkrichting opgenomen waarin het uitgangspunt is om geen nieuw bedrijventerrein aan te leggen. Er is nog geen besluit.
2.3 Als eigenaar van gronden beoordelen we bij verkoop de gevolgen voor verbreden van het werkgelegenheidsaanbod. Dit uitgangspunt hanteren we ook bij plannen voor herontwikkeling van bedrijfsterreinen.		
2.4 We voeren gerichte acties uit om langdurige leegstand van winkels, kantoren en bedrijfspanden te voorkomen of te beëindigen. We maken daarbij strategische keuzes en denken mee bij verandering van bestemming door verruimde toepassing van het afwijkingsbeleid op grond van het Besluit Omgevingsrecht en transformatie van winkelpanden naar woningen.		
2.5 Als onderdeel van de samenwerking met Breda, Oosterhout en Moerdijk (BOEL-M) presenteren studenten van de Breda University of Applied Science (BUAS) en Avans Hogeschool een studie over verslimmen en verduurzamen van de kantoren langs de Oostpoort. We benutten de studie voor het overleg met eigenaren.		
2.6 We werken samen met ondernemers en (vastgoed)eigenaren aan de introductie van het plan 'de Nieuwe Winkelstraat' in het centrumgebied. Het doel is een gevarieerd aanbod. We gaan na of we extra reclame-inkomsten kunnen genereren door middel van gezamenlijke acties.		Eerder dit jaar bleek dat de beoogde extra inkomsten uit reclame niet zonder meer haalbaar zijn. We zetten het overleg hierover voort. De coronacrisis heeft invloed op de voortgang.

Doelstelling 3: De waardering voor de directe dienstverlening (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,8. De waardering voor de samenwerking met ondernemers (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,15.	Uitvoering	Toelichting
3.1 We stimuleren en ondersteunen startende ondernemers met onder andere een welkomstkaart met informatie over de gemeente en haar diensten.		Door de extra werkzaamheden door de coronacrisis verspreiden we de kaarten minder vaak. Niet maandelijks, maar per kwartaal.
3.2 We organiseren met de andere De6-gemeenten (Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert) een startersevent (gericht op behoeftepeiling en verbinding). Ook zijn we aanwezig bij netwerkevents voor startende ondernemers.		Door de coronacrisis kon het startersevenement niet plaatsvinden. Andere netwerkbijeenkomsten gingen ook niet door.
3.3 Vanuit accountmanagement leggen we rechtstreeks contact met ondernemers (individuele bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten), proberen we hen te bereiken via diverse sociale media afgestemd op hun behoefte en zorgen we voor een goede bereikbaarheid van contactpersonen.		
3.4 We benutten netwerkbijeenkomsten/evenementen, open koffie-momenten en individuele bedrijfsbezoeken voor overleg met ondernemers over hun toekomstplannen. Voorbeelden hiervan zijn (bedrijfs)innovatie, verduurzamen van vastgoed en/of productieproces, duurzaam ondernemen, bestrijding van overlast en handhaving.		Door de coronacrisis waren netwerkbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken alleen mogelijk in het eerste kwartaal van 2020. Digitaal zijn webinars of bijeenkomsten bijgewoond.
3.5 Aan de hand van de resultaten van de ondernemerspeiling maken we met Industriële Kring Etten-Leur (IKE) en Midden- en Kleinbedrijf Etten-Leur (MKB) een actielijst. Deze is gericht op het verbeteren van de dienstverlening, de bedrijfsomgeving, de relatie ondernemer-gemeente en het ondernemersklimaat.		Groot gedeelte van de actielijst is uitgevoerd. De eindresultaten zijn nog niet gedeeld. Dit komt onder andere door de coronacrisis. Het idee was om de eindresultaten bij de jaarvergaderingen/events bekent te maken. Deze bijeenkomsten gingen niet door.
3.6 We onderzoeken de mogelijkheden om in samenhang met het plan voor de vrijgekomen schoollocatie aan de Banakkerstraat het buurtwinkelcentrum aan de Kerkwerve te verbeteren.		

Doelstelling 4: De waardering van ondernemers voor de communicatie en voorlichting (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,32.	Uitvoering	Toelichting
4.1 We zetten de samenwerking met het streeknetwerk LandStad De Baronie en Van Gogh Brabant voort en werken samen met de Regio West-Brabant (RWB) aan recreatie en toerisme.		
4.2 Gelet op hun aantrekkingskracht voor bezoekers van buiten Etten-Leur streven we naar het behoud en het verbeteren van de kwaliteit van (recreatie) voorzieningen. We noemen; de Van Gogh Kerk, musea, het Winkelhart, de Nieuwe Nobelaer, de Westpolderplas/haven, de horeca, de bioscoop en wandel- en fietsroutes.		
4.3 Om de vrijetijdseconomie te stimuleren, nog meer toeristen te trekken en hun verblijfsduur te verlengen ondersteunen we het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App.		

Wat kostte het?

3. Economische zaken *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	364	408	501	499	2
Baten	287	174	205	190	-15
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-76**	**-234**	**-296**	**-309**	**-14**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	5	-	-	-	-
Resultaat programma	**-71**	**-234**	**-296**	**-309**	**-14**
Incidenteel					
Incidentele lasten	-			107	
Incidentele baten	140			46	
Resultaat structureel programma	**-211**	**-234**	**-296**	**-248**	**-14**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Overig	-14	N
Resultaat programma 3	**-14**	**N**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- N.V. Rewin (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Rewin West-Brabant).

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

4. Onderwijs

Wat wilden we bereiken?

We willen dat inwoners zich ontwikkelen tot mensen die in staat zijn zelfstandig te functioneren en een positieve bijdrage leveren aan de samenleving.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage volwassenen dat laaggeletterd is	2013	-	1,0
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar in voortgezet onderwijs en MBO) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat (BBV)	2019	1,8	1,8
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1000 inwoners, leeftijd 5-18 jaar (absoluut verzuim) (BBV)	2019	2,2	3,2
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners, leeftijd 5-18 jaar (relatief verzuim) (BBV)	2019	22	27

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: We bevorderen een optimaal gebruik van de brede scholen.	Uitvoering	Toelichting
1.1 We voeren het Integraal Huisvestingsplan uit.		We bespreken dit met de schoolbesturen. We ronden dit af rond de zomer 2021.

Doelstelling 1: We bevorderen een optimaal gebruik van de brede scholen.	Uitvoering	Toelichting
1.2 We voeren structureel overleg met het primair en voortgezet onderwijs.		
1.3 Elke brede school heeft een parttime huismeester en er is één facilitair coördinator voor alle brede scholen.		Dit maakt onderdeel uit van onze besprekingen met de schoolbesturen over de implementatie van het integraal huisvestingsplan. Zie punt 1.1.
1.4 Samen met onze partners voeren we de aanbevelingen op de genoemde resultaatgebieden (hart van de wijk, geïntegreerde pedagogische voorziening, een sluitend uitdagend dagarrangement, heel Etten-leur leest, zorg en ondersteuning) van de evaluatie van de brede scholen uit.		Dit combineren we met de implementatie van het integraal huisvestingsplan. Zie punt 1.1.

Doelstelling 2: Leerlingen volgen zoveel mogelijk onderwijs in Etten-Leur.	Uitvoering	Toelichting
2.1 We voeren samen met de schoolbesturen de Lokale Onderwijsagenda uit.		
2.2 We voeren actief overleg met onderwijsinstellingen (mbo en hbo) om te kijken of uitbreiding van het onderwijsaanbod in Etten-Leur mogelijk is.		Deze doelstelling is afgevoerd van de agenda.
2.3 We bieden maatschappelijke stages aan aan scholen die dit in hun onderwijspakket hebben.		Door de coronacrisis ontvingen wij geen verzoeken.

Doelstelling 3: Het percentage volwassenen dat laaggeletterd is, is maximaal 5%.	Uitvoering	Toelichting
3.1 We voeren in nauwe samenwerking met de De6 gemeenten (Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert) en de arbeidsmarktregio het regionale uitvoeringsplan (2020-2024) uit ter voorkoming en bestrijding van laaggeletterdheid. Op basis van dit uitvoeringsplan werken we in de regio toe naar een eenduidige aanpak en een uniforme registratie.		

Doelstelling 4: Het percentage van het aantal leerlingen in het voorgezet onderwijs en mbo dat voortijdig (dus zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat is maximaal 1,5%. Het aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 inwoners (relatief verzuim) is maximaal 25.	Uitvoering	Toelichting
4.1 We voeren de leerplichtfunctie uit in samenwerking met lokale en regionale partners.		
4.2 We voeren samen met de gemeenten Zundert en Rucphen het implementatieplan uit van het in 2019 vastgestelde 'Thuiszitterspact'. Het doel is, dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder passend onderwijsaanbod.		

Doelstelling 5: Uitstroom bevorderen van leerlingen uit speciaal voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs naar werk.	Uitvoering	Toelichting
5.1 We voeren het uitvoeringsprogramma 'West-Brabant werkt aan morgen' uit samen met de scholen en ondernemers.		

Wat kostte het?

4. Onderwijs *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	6.644	6.673	7.113	6.979	134
Baten	1.121	1.148	1.275	1.262	-13
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-5.523**	**-5.525**	**-5.839**	**-5.717**	**121**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	577	565	565	580	15
Resultaat programma	**-4.945**	**-4.960**	**-5.273**	**-5.137**	**136**
Incidenteel					
Incidentele lasten	18			264	
Incidentele baten	18			-	
Resultaat structureel programma	**-4.945**	**-4.960**	**-5.273**	**-4.873**	**136**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Leerlingenvervoer	45	V
2. Overig	91	V
Resultaat programma 4	**136**	**V**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant.

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Leerlingenvervoer	Door de coronacrisis en de sluiting van scholen zijn er minder ritten gereden. Volgens de landelijke richtlijnen compenseerden we de vervoerders voor de niet gereden ritten voor 80%.
2. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

5. Sport, cultuur en recreatie

Wat wilden we bereiken?

We willen een aantrekkelijke gemeente zijn voor onze eigen inwoners en de inwoners van omliggende gemeenten om te sporten, te genieten van cultuur en te recreëren.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2020
Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen	2019	83	84	86[1]
Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen is in de buurt	2019	84	87	86[2]
Score natuur en landschap (Telos duurzaamheidsbalans score 1-100)	2017	51	51	51
Percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder (BBV)	2016	45	46	46

1 Het uitgangspunt hiervoor is het bestaande aanbod en kwaliteit van de huidige sportvoorzieningen

2 Het uitgangspunt is het behoud, en waarnodig versterken, van het openbaar groen in het stedelijk gebied.

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: **Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen is minimaal 85%.** **Het percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder is niet meer dan 46%.**	**Uitvoering**	**Toelichting**
1.1 We behouden het gevarieerde en betaalbare aanbod aan sportmogelijkheden voor de verschillende doelgroepen. Om de exploitatie van de verenigingen gunstig te beïnvloeden, blijven we maatschappelijke tarieven hanteren voor de veldhuur en bieden we ondersteuning bij trajecten als verduurzaming en gezamenlijke inkoop.		
1.2 Samen met de vrijwilligerscentrale “Etten-Leur voor elkaar” versterken we het vrijwilligerswerk binnen sportclubs en we stimuleren het bemiddelen voor openstaande vacatures binnen sportbesturen. Hiervoor organiseert 'Etten-Leur voor elkaar' themabijeenkomsten voor organisaties en verenigingen over het aanbod van cursussen, bemiddelingen en ondersteuning voor vrijwilligers.		Dit is als een van de projecten in het lokale Sportakkoord benoemd. Dit wordt ook een vast agendapunt in het gesprek dat we structureel met de lokale sportverenigingen organiseren.
1.3 Door de inzet van buurtsportcoaches voeren we het activiteitenpakket uit zoals opgenomen in het programma 'Etten-Leur actief'.		
1.4 We creëren in gesprek met verenigingen mogelijkheden om senioren, jeugd, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen mee te laten doen. We attenderen daarbij extra op de financiële ondersteuningsmogelijkheden die er zijn voor bepaalde activiteiten.		

Doelstelling 2: **Sportverenigingen nemen zelf verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van hun accommodaties.**	**Uitvoering**	**Toelichting**
2.1 We gaan met de sportverenigingen in gesprek om (nog) meer onderhoudstaken zelf uit te voeren. We maken daar waar nodig maatwerkafspraken.		In het structureel overleg met de sportverenigingen spreken we over bezuinigingen en verdere mogelijkheden voor zelfwerkzaamheid.
2.2 We stimuleren verenigingen om samen te werken op het gebied van inkoop, innovatie en duurzaamheid. We bevorderen de overdracht van bestaande gemeentelijke veldverlichting naar LED verlichting die in eigendom komt van de verenigingen. Dit geldt ook voor zonnepanelen op clubgebouwen en centrale inkoop van afvalinzameling om daarmee kosten te besparen.		
2.3 We ondersteunen verenigingen alleen met activiteitensubsidies.		
2.4 We bieden verenigingen meer ruimte binnen de bestaande gebruiksregels van het bestemmingsplan opdat zij hun accommodaties intensiever kunnen gebruiken.		

Doelstelling 3: **Alle inwoners, in het bijzonder de jeugd, de senioren, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen, kunnen plezier beleven aan cultuur en evenementen.**	
Uitvoering	**Toelichting**
3.1 We investeren in het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App om meer toeristen naar Etten-Leur te trekken en de verblijfsduur van deze toeristen te verlengen.	
3.2 We zijn een bruisende gemeente met een grote hoeveelheid verschillende evenementen. Voor jaarlijks terugkerende evenementen verstrekken we zo mogelijk een meerjarenvergunning. We werken met een evenementenkalender om een zo gevarieerd mogelijk aanbod aan evenementen te krijgen.	De coronacrisis had een negatieve invloed op het bruisend karakter van Etten-Leur omdat veel evenementen niet doorgingen.
3.3 We bieden het primair onderwijs een milieu-educatief programma om zo de kennis over natuur, milieu en duurzaamheid te vergroten.	Door de coronacrisis gingen veel natuur- en milieu-educatie activiteiten niet door.
3.4 Met het project 'gebruiksfunctie Oderkerkpark' streven we naar een maatschappelijk akkoord door aan het einde van dit project de verantwoordelijkheid voor de uitvoering te laten dragen door verschillende partijen, waaronder de gemeente.	Door de coronacrisis lukte het niet om een bijeenkomst te organiseren in 2020.
3.5 We verstrekken onder voorwaarden subsidies aan organisaties, die activiteiten op het gebied van kunst en cultuur organiseren.	
3.6 We zetten de activiteiten van de marktplaats voor cultuur- en natuureducatie (KOEPEL) voort en borgen de kwaliteit van het aanbod.	Door de coronacrisis konden niet alle projecten op het gebied van kunst, cultuur en natuur worden uitgevoerd (denk aan voorstellingen, boomfeestdag).
3.7 We ondersteunen en faciliteren het plan voor meer samenwerking van het Streekmuseum Etten+Leur door het organiseren van een overleg waar museumpartners aan deelnemen.	

Doelstelling 4: Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen in de buurt is, is minimaal 86%.	
Uitvoering	**Toelichting**
4.1 In combinatie met de planning van weg- en rioolbeheer realiseren we meer aaneengesloten groen om de leefbaarheid te verbeteren.	
4.2 We inventariseren het onrechtmatig gebruik van het openbaar groen. Op basis van de resultaten van deze inventarisatie maken we een keuze voor de wijk(en) waar we dit project uitvoeren.	
4.3 Om te voorkomen dat het onrechtmatig gebruik opnieuw ontstaat, realiseren we bij de opzet van nieuwe ruimtelijke plannen zoveel mogelijk aaneengesloten groen.	
4.4 Binnen de financiële mogelijkheden zetten we het beheer van het openbaar groen volgens de huidige uitgangspunten voort.	De onderhoudsbudgetten zijn niet toereikend om het gewenste niveau te realiseren. De prijzen van de aannemers en de producten stijgen sneller dan de indexaties. Ook wordt het te onderhouden areaal steeds groter en wordt vaker gestreefd naar een diverse en exclusieve inrichting. De onderhoudsbudgetten groeien echter niet mee met deze omvang en ambitie. Door vermindering van het beschikbare budget vanaf 2021 vervalt een aantal werkzaamheden. Dit heeft gevolgen voor het beeld van de groene openbare ruimte.
4.5 We voeren het onderzoek naar de aanpak van blauwalgen uit in de Westpolderplas.	Door de coronacrisis is het veldonderzoek later opgestart dan we in eerste instantie inplanden. Hierdoor verwachten we de resultaten niet eind 2020 maar medio 2021.

Doelstelling 5: De score natuur en landschap (Telos[1] duurzaamheidsscore) is minimaal 51.	
Uitvoering	**Toelichting**
5.1 Op basis van de Wet natuurbescherming houden we bij besluitvorming en projecten rekening met het natuurbelang.	De Wet natuurbescherming nemen we in acht. Het verzoek om een generieke ontheffing voor de beschermde gebouwbewonende soorten is nog in behandeling bij de provincie en de Omgevingsdienst Brabant Noord (Soortenmanagementplan). De Telosscore bedraagt 35 en ligt lager dan het landelijke gemiddelde voor gemeenten (51).
5.2 We verbeteren de biodiversiteit van het stedelijk gebied.	In het beleid dat we voor klimaatadaptatie opstellen, maken we bij vergroening de koppeling met biodiversiteit. Ook in projecten zoeken we naar deze verbinding. In 2021 zal het project 'Natuur in de Wijk' van start gaan. We breiden hiermee de communicatie over biodiversiteit uit.
5.3 We zetten het agrarisch landschapsbeheer voort met de aanleg van erfbeplanting en landschapselementen.	
5.4 Samen met het Waterschap Brabantse Delta leggen we nieuwe natuur langs de vaarten aan (ecologische verbindingszones).	

1 *Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.*

Doelstelling 6: We behouden het bestaande voorzieningenniveau en het aanbod van Nieuwe Nobelaer.	Uitvoering	Toelichting
6.1 We verstrekken subsidie aan Stichting Nieuwe Nobelaer voor het exploiteren van een openbaar cultureel-artistiek centrum dat voorzieningen bevat op het gebied van kunst- en cultuureducatie, muziekonderwijs, theater, bibliotheek, ruimten/podia voor amateurkunst, festivals en (niet-commerciële) evenementen en ook voorzieningen voor sociaal cultureel en maatschappelijk werk.		
6.2 We handhaven de prestatieafspraken die we opnamen in de subsidiebeschikking van 1 juli 2018 tot 1 juli 2022.		

Wat kostte het?

5. Sport, cultuur en Recreatie *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	10.692	11.063	11.078	10.733	344
Baten	2.022	1.506	1.659	1.632	-27
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-8.670**	**-9.557**	**-9.419**	**-9.102**	**317**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	424	-	171	206	-35
Onttrekking reserves	455	336	366	316	-50
Resultaat programma	**-8.639**	**-9.220**	**-9.223**	**-8.991**	**232**
Incidenteel					
Incidentele lasten	580			394	
Incidentele baten	555			430	
Resultaat structureel programma	**-8.614**	**-9.220**	**-9.223**	**-9.027**	**232**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Plantsoenen	110	V
2. Kunstwerken	50	V
3. Reserve Cultuur	-50	N
4. Landschapbeleidsplan	35	V
5. Reserve Landschapbeleid	-35	N
6. Snippergroen	40	V
7. Overig	82	V
Resultaat programma 5	**232**	**V**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling West-Brabants Archief (WBA).

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Plantsoenen	De WVS leverde in 2020 minder personeel voor het plantsoenonderhoud. Ook maakten we minder kosten voor maaien.
2. Kunstwerken	In 2020 realiseerden we geen kunstwerken ten laste van de reserve Cultuur.
3. Reserve Cultuur	In 2020 realiseerden we geen kunstwerken ten laste van de reserve Cultuur.
4. Landschapbeleidsplan	We storten het exploitatieresultaat Landschapsbeleid volgens het raadsbesluit in de bestemmingsreserve.
5. Reserve Landschapbeleid	We storten het exploitatieresultaat Landschapsbeleid volgens het raadsbesluit in de bestemmingsreserve.
6. Snippergroen	Snippergroen is een meerjarig project. We stellen voor het resultaat van 2020 in te zetten voor de extra juridische kosten waar we in 2021 mee te maken krijgen.
7. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

6. Sociaal domein

Wat wilden we bereiken?

- We willen dat alle inwoners zoveel mogelijk op een gelijkwaardige manier kunnen meedoen aan de samenleving.

- We willen onze inwoners de mogelijkheden bieden om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen in hun eigen omgeving.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2020
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de inspanning van de gemeente om inwoners volledig te laten deelnemen aan de maatschappij	2019	6,76	6,82	7,0
Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen e.d.)	2019	73	72	74[1]
Percentage werkelozen ten opzichte van de beroepsbevolking	2019	3,5	3,1	3,7
Het percentage mantelzorgers met hoge belasting[2]	2018	31	31	30
Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart[2]	2018	61	58	72
Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven	2019	74	76	74
Aantal personen per 1.000 inwoners met bijstandsuitkering (18 jaar en ouder) (BBV)	2020	27,2	38,0	28.1
Wmo-cliënten met een maatwerk arrangement per 10.000 inwoners	2020	740	720	570
Percentage kinderen in armoede (BBV)	2019	5,0	5,0	5,1
Percentage jeugdwerkloosheid (BBV)	2019	1,00	1,00	1,26
Jongeren met jeugdhulp (BBV)	2020	12,7	12,9	10,4
Jongeren met jeugdreclassering (BBV)	2019	0,4	0,3	0,4
Jongeren met jeugdbescherming (BBV)	2019	0,9	1,0	0,8
Het aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners tussen 15 en 64 jaar (BBV)	2020	108,7	141,4	120,0
Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (BBV)	2019	780,1	790,3	665,6
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking (netto arbeidsparticipatie)	2019	68,5	69,9	67,7

1 Het uitgangspunt is het behoud van bestaande welzijnsvoorzieningen.

2 Burgerpeiling 2019

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: **Onze inwoners geven voor onze inspanning om volledig te kunnen deelnemen aan de maatschappij het rapportcijfer van minimaal een 7.**	**Uitvoering**	**Toelichting**
1.1 We organiseren dat onze inwoners de juiste zorg en ondersteuning krijgen op het juiste moment.		
1.2 We werken integraal en verbinden zowel lokaal als regionaal de stelsels op het gebied van Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet.		
1.3 We leren onze professionals om domeinoverstijgend te signaleren, uit te vragen en te handelen.		
1.4 We evalueren het Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid voor complexe, domeinoverstijgende situaties, die stagneren en/of dreigen te escaleren.		
1.5 We voeren de deelprogramma's (regionale voorzieningen en toegang) uit van het regionale projectplan voor de nieuwe taken van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.		We werkten aan de deelprojecten 'toegang', 'bekostiging/ financiering', 'monitoring' en 'samenwerking en juridische structuur'. We zetten dat voort in 2021. Er is een regionaal beleidskader beschermd wonen opgesteld. Alle gemeenteraden moeten dat in 2021 vaststellen.
1.6 We organiseren samen met onze partners en inwoners dat zorgelijke situaties zo vroeg mogelijk kunnen worden gesignaleerd met één meldpunt.		
1.7 We voeren samen met onze partners de opgaven uit van de bestuursopdracht wonen, zorg en welzijn.		Door de coronacrisis is de haalbaarheidsstudie voor wonen met zorg vertraagd. Zodra dat mogelijk is zetten we dit onderzoek samen met onze zorgpartners in 2021 voort.

Doelstelling 2: **Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen) is minimaal 74%.**	
Uitvoering	**Toelichting**
2.1 We behouden het hoge voorzieningenniveau in de wijken en organiseren activiteiten om onze kwetsbare inwoners op een laagdrempelige wijze mee te kunnen laten doen.	
2.2 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak Dementievriendelijke gemeente (2019 tot en met 2021).	Door de coronacrisis konden activiteiten als het Alzheimercafé, DemenTalent en Dementheek niet doorgaan. De creatieve werkplaats opende met inachtname van de RIVM richtlijnen een aantal keer haar deuren.
2.3 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. We maken hiervoor prestatieafspraken met organisaties die de activiteiten voor jongeren organiseren.	In nauw overleg tussen jongerenwerk en gemeente/ buurtsport organiseren we specifieke activiteiten voor jongeren, ook om overlast te voorkomen. We nemen dit op in het jongerenbeleid dat we opnieuw opstellen.

Doelstelling 3: **Het percentage mantelzorgers met hoge belasting is maximaal 30%.**	
Uitvoering	**Toelichting**
3.1 We ondersteunen mantelzorgers door subsidiëring van het steunpunt mantelzorg voor activiteiten zoals vriendendienst, cursussen en trainingen, buddyzorg, vrijwillige thuishulp en ondersteuningsgroepen.	
3.2 We waarderen mantelzorgers door het verstrekken van een mantelzorgwaardering en het organiseren van de week van de mantelzorger.	Door de coronacrisis konden we geen activiteiten organiseren in de week van de mantelzorger. Het beschikbare bedrag verdeelden we over de geregistreerde mantelzorgers.

Doelstelling 4: **Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart, is minimaal 72%.**	
Uitvoering	**Toelichting**
4.1 We stellen in het eerste halfjaar 2020 een plan van aanpak vast om eenzaamheidsproblematiek aan te pakken. Dit doen we samen met onze inwoners en overige partners. In dit plan van aanpak hebben we aandacht voor preventie (vroegsignalering), ondersteuning en activiteiten voor eenzame en kwetsbare inwoners.	We sloten aan bij het landelijk programma 'één tegen eenzaamheid'. Ook halen we digitaal informatie op bij onze partners. Met deze resultaten stellen we een plan van aanpak op. Dit plan is in het eerste kwartaal 2021 gereed.
4.2 We voeren het plan van aanpak uit, zoals genoemd onder 4.1.	Het plan van aanpak ronden we pas af in het eerste kwartaal van 2021.

Doelstelling 5: **Het percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking is maximaal 3,7%.**	Uitvoering	Toelichting
5.1 We stimuleren een goede samenwerking tussen gemeente, (voortgezet) onderwijs en bedrijfsleven om schoolverlaters zoveel mogelijk direct door te laten stromen naar de arbeidsmarkt. We voeren daarvoor het bestaande project 'Werken aan onderwijs' uit.		
5.2 We voeren het bestaande beleid van de Participatiewet uit en zetten daarbij de samenwerking met het lokale bedrijfsleven in het project 'Werk aan werk' voort.		
5.3 Samen met het regionale bedrijfsleven en het onderwijs geven we door het regionale actieplan 'Perspectief op Werk' een extra impuls aan personen die niet zelfstandig de weg naar werk vinden.		
5.4 We voeren het regionale actieprogramma 'Werken aan een krachtige regio' uit samen met het bedrijfsleven en onderwijs om de afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren.		
5.5 We voeren het project 'De Harde Leerschool' uit.		

Doelstelling 6: **Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven is hoger dan 74% (burgerpeiling).**	Uitvoering	Toelichting
6.1 We voeren het regionaal armoedebeleidsplan uit. We houden rekening met de resultaten van het Rekenkameronderzoek. We handhaven de 120%-norm en hebben aandacht voor armoede bij gezinnen met kinderen.		
6.2 We voeren in regionaal verband een project vroegsignalering schulden uit om problematische schuldsituaties te voorkomen.		

Wat kostte het?

6. Sociaal domein ***(bedragen x € 1.000)***	**Werkelijk 2019**	**Begroting 2020**	**Aangepaste begroting 2020**	**Werkelijk 2020**	**Resultaat 2020**
Lasten	49.579	48.065	57.211	53.685	3.526
Baten	11.268	11.388	17.549	15.506	-2.043
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-38.311**	**-36.677**	**-39.662**	**-38.179**	**1.483**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	26	-	18	26	-7
Onttrekking reserves	350	182	182	215	33
Resultaat programma	**-37.987**	**-36.495**	**-39.499**	**-37.990**	**1.509**
Incidenteel					
Incidentele lasten	628			9.451	
Incidentele baten	288			9.246	
Resultaat structureel programma	**-37.647**	**-36.495**	**-39.499**	**-37.785**	**1.509**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Participatiewet: Bonus beschut werken	133	V
2. Werkplein: dubieuze debiteuren	-30	N
3. Participatiewet: dubieuze debiteuren Werkplein	-173	N
4. Participatiewet: organisatiekosten	167	V
5. Participatiewet: bijstand	123	V
6. Participatiewet: bijzondere bijstand	98	V
7. Participatiewet: re-integratie	157	V
8. Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	407	V
9. Jeugdzorg: Zorg in Natura en Persoonsgebonden budget	473	V
10. Jeugdzorgplus	-165	N
11. Jeugdzorg: Veilig Thuis	56	V
12. Jeugdzorg: compensatie meerkosten Corona	-61	N
13. Wmo: woonvoorzieningen	-67	N
14. Wmo: persoonsgebonden budget	122	V
15. Wmo: deeltaxi	-56	N
16. Wmo: ambulantisering GGZ	36	V
17. Wmo: compensatie meerkosten Corona	-87	N
18. Wmo: Veilig Thuis	56	V
19. Huisvesting/verduurzaming en Wmo proof	-33	N
20. Mutaties reserves	33	V
21. Overig	320	V
Resultaat programma 6	**1.509**	**V**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap West Noord-Brabant (WVS);
- Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Werkplein Hart van West-Brabant;
- Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant.

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Participatiewet: Bonus beschut werken	We hoeven de bonus beschut werken 2019 niet door te betalen aan het Werkplein.
2. Werkplein: dubieuze debiteuren	We kunnen de taakstelling op de voorziening dubieuze debiteuren niet realiseren. De gehanteerde berekeningsmethodiek van de accountant laat een lagere voorziening niet toe.
3. Participatiewet: dubieuze debiteuren Werkplein	In 2020 bleek € 173.000 aan bijstandsvorderingen niet inbaar. De voorziening dubieuze debiteuren vullen we met dit bedrag aan.

Onderwerp	Toelichting
4. Participatiewet: organisatiekosten	Het voordeel op de organisatiekosten wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de ontvangsten uit het BTW-compensatiefonds voor activiteiten over de periode 2015-2019 naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak.
5. Participatiewet: bijstand	Het aantal uitkeringsgerechtigden steeg minder sterk dan het Werkplein in de begroting opnam. Ondanks de economische recessie kon het Werkplein toch veel uitkeringsgerechtigden aan het werk helpen.
6. Participatiewet: bijzondere bijstand	We gaven minder uit aan minimabeleid, omdat de uitgaven via de webshop aanzienlijk lager waren. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat door de coronacrisis en de lock-downmaatregelen veel leveranciers van de webwinkel (binnen-en buitensport, bioscopen, dierentuinen enzovoort) in 2020 gesloten waren.
7. Participatiewet: re-integratie	Door de coronacrisis kochten we minder leerwerk- en re-integratietrajecten in dan waarmee we in de begroting rekening hielden. Ook andere kosten voor re-integratie vielen hierdoor lager uit.
8. Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	In de jaarrekening geeft het Werkplein aan dat voor de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo 1-2-3) een bijdrage van het Rijk werd ontvangen voor de uitvoeringskosten. Dit is voor de afhandeling van de aanvragen levensonderhoud en aanvragen bedrijfskredieten. De uitvoeringskosten bij het Werklplein vielen lager uit. Deze werkzaamheden werden gedeeltelijk in de reguliere bedrijfsvoering opgevangen.
9. Jeugdzorg: Zorg in Natura en Persoonsgebonden budget	Het budget voor jeugdzorg voor Zorg in Natura en Persoonsgebonden budget heeft een positief resultaat van € 473.000. We houden er hierbij rekening mee dat zorgaanbieders nog voor ongeveer € 0, 8 mln zorg declareren van zorgtrajecten, die in 2020 zijn afgehandeld. De vraag naar jeugdzorg stijgt nog steeds. Ons uitgangspunt is om passende en meteen de juiste zorg te bieden (licht waar mogelijk, zwaar waar nodig). Dit leidt tot meer efficiënte en daarmee goedkopere zorg. Ook verwachten we dat door coronacrisis zorg en ondersteuning is uitgesteld.
10. Jeugdzorgplus	Jeugdzorgplus is de meest dure vorm van jeugdzorg. Voor de jeugdzorgplus werken we bovenregionaal samen met de jeugdzorgregio's West Brabant Oost, West Brabant West en Zeeland. Het gebruik van jeugdzorgplus door onze regio is aanzienlijk hoger dan de € 151.000 die we opnamen. De kosten volgens de eindafrekening bedragen € 316.000.
11. Jeugdzorg: Veilig Thuis	We ontvingen € 112.000 terug van de gemeente Breda. Dit is een overschot op de Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang (DUVO). Het Algemeen Bestuur van Veilig Thuis besloot om dit bedrag terug te betalen aan de regiogemeenten. De kosten van Veilig Thuis worden voor de helft in rekening gebracht bij Jeugdzorg en de helft bij Wmo.
12. Jeugdzorg: compensatie meerkosten Corona	We ontvingen van het Rijk een bijdrage om zorgaanbieders te compenseren voor de meerkosten, die zij voor de uitvoering van de Jeugdzorg en Wmo in 2020 maakten door de coronacrisis. We stelden hiervoor een subsidieregeling vast. Voor Jeugdzorg gaat het om € 61.000 en voor Wmo € 87.000. Dit leidt op programma 0 tot een voordeel en op programma 6 tot een nadeel, per saldo budgettair neutraal.
13. Wmo: woonvoorzieningen	Het tekort op de woonvoorzieningen wordt vooral veroorzaakt door de stijgende kosten voor trapliften. Dit komt door een nieuwe aanbesteding vanaf 2020 en door een stijging van het aantal geplaatste trapliften. De oorzaak van deze stijging is de vergrijzing en het feit dat ouderen zoveel mogelijk zelfstandig blijven wonen. Door de krapte op de woningmarkt en met name op die van aangepaste woningen honoreren we meer aanvragen voor deze woonvoorziening. Ook de invoering van het abonnementstarief speelt een rol, zodat meer inwoners een beroep doen op woonvoorzieningen.
14. Wmo: persoonsgebonden budget	In 2020 deden minder inwoners een beroep op de maatwerkvoorzieningen Huishoudelijke Ondersteuning en Begeleiding in de vorm van een persoonsgebonden budget. We denken dat dit komt door coronacrisis.
15. Wmo: deeltaxi	Door de coronacrisis is het aantal verreden ritten met de Deeltaxi fors gedaald. Hierdoor ontvingen we minder bijdragen van de klanten. Volgens bestuurlijke afspraken met het Rijk compenseerden we de vervoerder met 80% voor de niet verreden ritten.
16. Wmo: ambulantisering GGZ	We ontvingen middelen voor de ambulantisering GGZ. We besloten deze middelen in te zetten voor een tijdelijke uitbreiding van de formatie van de wijk ggz-er. Door de coronacrisis nam de druk op de wijk ggz-er het afgelopen jaar toe.
17. Wmo: compensatie meerkosten Corona	We ontvingen van het Rijk een bijdrage om zorgaanbieders te compenseren voor de meerkosten, die zij voor de uitvoering van de Jeugdzorg en Wmo in 2020 maakten door de coronacrisis. We stelden hiervoor een subsidieregeling vast. Voor Jeugdzorg gaat het om € 61.000 en voor Wmo € 87.000. Dit leidt op programma 0 tot een voordeel en op programma 6 tot een nadeel, per saldo budgettair neutraal.
18. Wmo: Veilig Thuis	We ontvingen € 112.000 terug van de gemeente Breda. Dit is een overschot op de Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang (DUVO). Het Algemeen Bestuur van Veilig Thuis besloot om dit bedrag terug te betalen aan de regiogemeenten. De kosten van Veilig Thuis worden voor de helft in rekening gebracht bij Jeugdzorg en de helft bij Wmo.

Onderwerp	Toelichting
19. Huisvesting/verduurzaming en Wmo proof	We investeerden meer in verduurzaming en Wmo-proof maken van gebouwen, waardoor hogere kapitaallasten ontstaan. Deze verrekenen we met de reserves.
20. Mutaties reserves	We investeerden meer in verduurzaming en Wmo-proof maken van gebouwen, waardoor hogere kapitaallasten ontstaan die we verrekenen met de reserves.
21. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

7. Volksgezondheid en milieu

Wat wilden we bereiken?

Een duurzame en gezonde leefomgeving creëren en behouden.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2020
Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m2	2016	50,1	45,6	45
Percentage inwoners van 19 jaar en ouder) met een hoge emotionele/sociale eenzaamheidscore	2016	38,6	44,6	42
Omvang huishoudelijk restafval in kg/inwoner (fijn afval) (BBV)	2019	102	94	100
Duurzaamheidsscore (score 1-100) (Telos duurzaamheidsmonitor)[1]	2019	51	48,5	52
Hoeveelheid hernieuwbare energie (BBV)[2]	2018	15,9	18,6	16,3

1 Telos - universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling

2 De indicator op Waarstaatjegemeente.nl is gedateerd; volgens recente gegevens is het percentage al 28 %.

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: **Minder dan 45 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m² en hoger.** **Minder dan 42 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een hoge emotionele/sociale eenzaamheidscore.**	
Uitvoering	**Toelichting**
1.1 We zetten samen met partners een netwerk op. De deelnemers helpen inwoners met overgewicht, bewegingsarmoede, alcohol- en/of drugsproblemen en sociaal isolement hun gedrag te veranderen.	De werkzaamheden zijn vertraagd door de coronacrisis. In het lokaal preventie akkoord en het lokaal sportakkoord besteden we hier al wel aandacht aan.
1.2 Samen met partners organiseren we preventieve activiteiten voor de bestrijding van ongezond gedrag. De activiteiten zijn ook bedoeld om inwoners te stimuleren elkaar te helpen en ondersteunen.	Zie hierboven. Verder voerden we de bestaande preventie-activiteiten uit.
1.3 We ontwikkelen een hulpmiddel voor inwoners om op wijkniveau te komen tot een leefomgeving die de gezondheid van de bewoners beschermt, bewaakt en bevordert. Daarbij starten we in één wijk om vervolgens het hulpmiddel geleidelijk in andere wijken te introduceren.	GGD onwikkelde samen met een school, het buurthuis en de wijkraad Grauwe Polder verschillende hulpmiddelen. Vanwege de coronacrisis werd dit nog niet ingevoerd.
1.4 We verlenen medewerking aan de Stichting Hartveilig Etten-Leur om eind 2021 over een dekkend AED netwerk (gebaseerd op het principe van de zes minutenzone) te beschikken.	Hartveilig heeft een dekkend AED netwerk, echter is dit niet binnen een zes minuten zone. De stichting verwacht dat dit niet haalbaar is door het ontbreken van medewerking en cofinanciering van buurtbewoners. Onduidelijk is binnen welke termijn dit wel haalbaar is.
1.5 We saneren 3 woningen waarvan de gevelbelasting verkeerslawaai meer dan 63 dB bedraagt (in 2021 2 woningen en in 2022 24 woningen).	

Doelstelling 2: **We garanderen een goede afvoer van riool- en hemelwater en beheersing van de grondwaterstand.**	
Uitvoering	**Toelichting**
2.1 We onderzoeken welke aanvullende maatregelen in het rioolsysteem nodig zijn om de gevolgen voor de klimaatverandering op te vangen.	De klimaatrisicodialogen zijn in 2020 met vertraging gestart.
2.2 We starten samen met onze partners met de verbetering van de waterhuishouding op het bedrijventerrein 'Vosdonk'.	Dit is een complex project waarbij veel partijen betrokken zijn. We moeten een procedure uit de Waterwet volgen. In 2020 is het werk verder voorbereid maar is er nog niet gestart met de uitvoering.

Doelstelling 3: **De omvang huishoudelijk restafval (fijn afval) bedraagt maximaal 100 kg per inwoner.**	
Uitvoering	**Toelichting**
3.1 We zamelen het huishoudelijk afval gescheiden in en bestrijden zwerfafval actief.	
3.2 We zetten het huidige programma voor preventie en toezicht op zwerfafval en illegaal storten voort.	

Doelstelling 4: De duurzaamheidsscore volgens TELOS[1] duurzaamheidsmonitor bedraagt minimaal 52 (schaal 1-100). In 2030 wordt in West-Brabant 2,6 TWh aan duurzame energie opgewekt.	
Uitvoering	**Toelichting**
4.1 Aan de hand van de resultaten van de stresstest naar de gevolgen van de klimaatverandering voeren we met onze partners risico-dialogen en stellen we een uitvoeringsprogramma op.	De risicodialoog werd in 2020 uitgevoerd. Het uitvoeringsprogramma is in voorbereiding.
4.2 Aan de hand van de 'Routekaart klimaatneutraal Etten-Leur' stellen we een uitvoerings-programma op.	Er komt geen uitvoeringsprogramma aan de hand van de 'Routekaart'. De Regionale Energie Strategie (RES) kan worden gezien als het uitvoeringsprogramma voor de energietransitie en de route naar klimaatneutraal.
4.3 We stellen in overleg met partners een 'Transitievisie warmte' voor de gehele gemeente op. Dit plan is vóór eind 2021 gereed. In dit plan is de volgorde voor het aardgasvrij maken van de wijken opgenomen. Voor de wijken die vóór 2030 aan de beurt zijn geven we concreet aan hoe we dat doen.	
4.4 We stellen een beleid voor zonneparken en windmolens vast.	Een eerste aanzet is gereed. Het beleid is nog niet vastgesteld.
4.5 We ronden het collectief asbest saneren af en houden een evaluatie. Landelijke regels voor het saneren van asbesthoudende daken houden we in de gaten en waar nodig reageren we hierop.	
4.6 Afhankelijk van de landelijke klimaatafspraken voor de industrie, landbouw en vervoer maken we met partners afspraken over (lokale) uitwerking.	Onderzoek naar verduurzaming van de glastuinbouwsector is nog niet afgerond. Op regionaal niveau wordt nagedacht over de aanpak van het gesprek met de industrie.

1 *Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.*

Wat kostte het?

7. Volksgezondheid en milieu *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	10.893	13.493	13.562	13.845	-283
Baten	9.290	13.007	12.956	12.946	-11
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-1.603**	**-487**	**-605**	**-899**	**-294**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Resultaat programma	**-1.603**	**-487**	**-605**	**-899**	**-294**
Incidenteel					
Incidentele lasten	49			-	
Incidentele baten	-			-	
Resultaat structureel programma	**-1.554**	**-487**	**-605**	**-899**	**-294**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Afval, plastic, blik en drankkartons (PBD)	718	V
2. Afval, kosten restafval	619	V
3. Afval, beheer algemeen	385	V
4. Afval, oud papier en karton (OPK)	85	V
5. Afval, milieustraat	-79	N
6. Afval, opbrengst restafval	-704	N
7. Afval	-1.270	N
8. Duurzaamheid	470	V
9. Duurzaamheid 2021	-470	N
10. Duurzaamheid - Transitie Visie Warmte	50	V
11. Riolering	-130	N
12. Overig	32	V
Resultaat programma 7	**-294**	**N**

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen;
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB);
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD);
- Gemeenschappelijke Regeling Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV);
- N.V. Brabant Water.

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Afval, plastic, blik en drankkartons (PBD)	We zamelden meer pbd afval in (van 14 kg naar 22 kg per inwoner) en we kregen een hogere opbrengst per ton.
2. Afval, kosten restafval	Omdat onze inwoners hun restafval-container 30% minder vaak aanboden is het tonnage aan restafval ongeveer 20% lager. Dit zorgt voor lagere lediging- en verwerkingskosten.
3. Afval, beheer algemeen	We hielden rekening met éénmalige aanloopkosten voor de samenwerking met Breda maar deze bleken niet nodig. Ook maakten we minder kosten voor publicaties.
4. Afval, oud papier en karton (OPK)	We besteedden minder werk uit aan derden en waren minder geld kwijt aan kapotte en kwijtgeraakte containers.
5. Afval, milieustraat	Hogere inzamelings- en verwerkingskosten op de milieustraat door een hoger aanbod door de coronacrisis (verbouwingen thuis, tuinrenovaties).
6. Afval, opbrengst restafval	Onze inwoners zetten hun container met restafval 30% minder vaak aan straat. Hierdoor daalden onze inkomsten.
7. Afval	Door de combinatie van hogere opbrengsten uit afvalstromen (PBD), lagere inzamel- en verwerkingskosten waren de totale inkomsten hoger dan de uitgaven. Door de lagere kosten, hadden we ook minder btw-kosten die we aan afval toe kunnen rekenen. Dit levert een (technisch) nadeel op. Het resultaat op 'Afval' voegen we toe aan de voorziening 'afval'.
8. Duurzaamheid	Voor de Regeling Reductie Energiegebruik ontvingen we van ministerie BZK meer subsidie dan begroot. Het resterende bedrag geven we in 2021 uit.
9. Duurzaamheid 2021	Voor de Regeling Reductie Energiegebruik ontvingen we van ministerie BZK meer subsidie dan begroot. Het resterende bedrag geven we in 2021 uit.
10. Duurzaamheid - Transitie Visie Warmte	De werkzaamheden voor Transitievisie Warmte zijn niet afgerond en lopen door in 2021.
11. Riolering	We gaven minder uit aan inspectie en reiniging van drukriolering. Hierdoor hadden we minder btw-kosten die we aan riolering toerekenen. Dit leidt tot een (technisch) nadeel ten opzichte van de begroting. Het resultaat op “Riolering” voegen we toe aan de voorziening ‘riolering’.
12. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat wilden we bereiken?

In Etten-Leur is het goed wonen, werken en recreëren.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Ambitie 2020
Aantal nieuwe gebouwde woningen per 1.000 woningen (BBV)	2020	6,4	4,8	8,2
Score voor de sociaal-cultureel woonomgeving	2019	54	49,8	54
Waardering van buurt als leefomgeving	2019	8,03	8,01	8,05

De raad besloot de Burgerpeiling elke twee jaar te houden. Tot 2020 gebeurde dat ieder jaar. De laatste Burgerpeiling vond plaats in 2019. We houden de volgende Burgerpeiling in 2021.

Bij de indicatoren waarvan de bron de Burgerpeiling is nemen we daarom de cijfers van 2019 op. Dit zijn de effectindicatoren die over waardering en beleving gaan als maatschappelijke effecten. Bij indicatoren waar de meting uit andere bronnen komt, zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn uit verschillende jaren laatste metingen beschikbaar.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl kunt u deze cijfers vergelijken met andere gemeenten. Bij het onderdeel 'Bekijk' vult u in: Etten-Leur.
Daarnaast vult u in waarmee u wilt vergelijken (gemeente, 25.000-50.000 inwoners, Nederland, enzovoorts).

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Wat is de stand van zaken?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1: De score voor de sociaal culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 54.	Uitvoering	Toelichting
1.1 We stellen een herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' vast. De herziening bevat onder andere aangepaste regels voor zorgvuldige veehouderij (vertaling provinciale Verordening ruimte) en de wensen vanuit het raadsprogramma (nieuwe functies vrijkomende agrarische bebouwing en aangepaste regeling bijgebouwen). Ook herstellen we gebleken tekortkomingen.		Door vele andere werkzaamheden liep het proces vertraging op. Het doel blijft om voorafgaand aan de (uitgestelde) werking van de Omgevingswet het ontwerp voor de partiële herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' ter inzage te leggen. In ieder geval in de eerste helft van 2021.

Doelstelling 1: De score voor de sociaal culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 54.	Uitvoering	Toelichting
1.2 We leggen tijdig (vóór 1 januari 2021) het ontwerp van bestemmings- en wijzigingsplannen die in voorbereiding zijn ter inzage. Zo voorkomen we dat deze plannen onder de regels van de Omgevingswet vallen en we dubbel werk moeten doen.		
1.3 We beschikken over een ontwerp voor de omgevingsvisie (integraal strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving als basis voor het omgevingsplan en de omgevingsprogramma's).		In 2020 brachten we de 60 % conceptversie Omgevingsvsie in de inspraak. Een deelnotitie met een denkrichting voor de bouwlocaties aan de randen van het stedelijk gebied en het verkeer er omheen legden we eind 2020 voor aan de raad.
1.4 Op 1 januari 2021 voldoen we aan de eisen van de Omgevingswet voor de omzetting van geldende bestemmingsplannen, verordeningen en een deel van het Activiteitenbesluit naar het omgevingsplan.		
1.5 We beschikken over een standaard pakket aan regels waarmee we vanaf 1 januari 2021 (nieuwe) initiatieven volgens de regels van de Omgevingswet kunnen afhandelen.		
1.6 In overleg met (keten)partners beschikken we over nieuwe werkprocessen waarmee we nieuwe vergunningaanvragen volgens de regels in de Omgevingswet kunnen afhandelen.		
1.7 We voldoen aan de minimale eisen voor aansluiting op de landelijke portal voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).		
1.8 We verwerven gronden afhankelijk van de keuzes in de omgevingsvisie voor stedelijke uitbreiding. Eventuele verwerving van gronden op strategische binnenstedelijke locaties (waaronder het bedrijventerrein) is afhankelijk van het aanbod.		

Doelstelling 2: De waardering van de buurt als leefomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 8,05.	Uitvoering	Toelichting
2.1 We verwachten ongeveer 200 woningen aan de woningvoorraad toe te voegen (verdeling naar woningtype: 38% appartement en 62% grondgebonden woning, verdeling in categorie: 12% sociale huur, 5% vrije sector huur en 83% koop). Met de raad is besproken bij nieuwe projecten te streven naar een middenhuur van 15 tot 20%.		Er zijn 90 nieuwe woningen opgeleverd, 16 appartementen (18%) en 74 grondgebonden woningen (82%). Waarvan 6 goedkope koop, 16 middeldure huur en de rest (middel)dure koop. De overige woningen zijn in aanbouw maar de oplevering is vertraagd.
2.2 We werken verder aan plannen die woningbouw mogelijk maken op de volgende locaties: Spoorzone-Juvenaat, Stationsplein (Rabobank en Vier Leeuwen), Kompas (Van Genkstraat), Van 't Hoffstraat, Van Bergenpark (GGz-terrein), noordoosthoek Schoenmakershoek-Oost, Anna van Berchemlaan 2 (huidige Nieuwe Nobelaerterrein), Withof en het voormalig houtproductiebos tussen Tamboerijn en De Streek. We zorgen voor een gevarieerd aanbod gericht op doorstroming. In het bijzonder verbeteren we de slaagkansen voor jongeren en ouderen. Voordat we plannen maken voeren we een dialoog met omwonenden en belanghebbenden.		
2.3 We komen met voorstellen voor diverse huisvestingsopgaven (woonwagenbewoners, arbeidsmigranten en groepen die nadrukkelijk zijn aangewezen op tijdelijke vormen van huisvesting).		Door de beperkte capaciteit ontbrak de tijd om tot concrete voorstellen te komen. Tegelijk bemoeilijkt de coronacrisis de mogelijkheden voor gewenst overleg met de gemeenteraad en partners.
2.4 Om (verouderde) woonwijken voor jongeren aantrekkelijker te maken, maken we afspraken met de woningcorporatie Alwel over het verbeteren van de huisvestingskansen.		

Wat kostte het?

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Aangepaste begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Lasten	14.990	23.467	5.144	6.631	-1.487
Baten	13.181	21.822	5.083	5.822	740
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-1.809**	**-1.646**	**-61**	**-809**	**-747**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	2.812	2.071	2.377	1.411	966
Onttrekking reserves	3.719	2.397	1.397	1.360	-37
Resultaat programma	**-902**	**-1.320**	**-1.041**	**-860**	**181**
Incidenteel					
Incidentele lasten	4.263			353	
Incidentele baten	4.288			353	
Resultaat structureel programma	**-927**	**-1.320**	**-1.041**	**-860**	**181**

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag	V/N
1. Leges omgevingsvergunningen	101	V
2. Omgevingsvergunningen	40	V
3. Omgevingswet	52	V
4. Grondbedrijf, lasten	132	V
5. Grondbedrijf, baten	510	V
6. Grondbedrijf, balans	-1.303	N
7. Grondbedrijf, stortingen	699	V
8. Grondbedrijf, onttrekkingen	-38	N
9. Overig	-12	N
Resultaat programma 8	**181**	**V**

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Leges omgevingsvergunningen	Enkele grote projecten verliepen sneller dan verwacht. Ook waren er onvoorziene projecten waardoor we meer leges ontvingen.
2. Omgevingsvergunningen	We deden minder beroep op derden voor bouwplantoetsing.
3. Omgevingswet	We deden minder beroep op derden voor de implementatie van de Omgevingswet.
4. Grondbedrijf, lasten	Door vertraging in onder andere De Streek zijn de kosten dit jaar lager dan begroot.
5. Grondbedrijf, baten	Door verkoop van enkele bedrijfskavels realiseerden we hogere baten dan geraamd.
6. Grondbedrijf, balans	Door gewijzigde baten, lasten en reserve mutaties vindt een hogere doorboeking naar de balans plaats.
7. Grondbedrijf, stortingen	Op grond van de actuele ontwikkelingen in de exploitatie van het Grondbedrijf storten we minder in de reserves.
8. Grondbedrijf, onttrekkingen	Op grond van de actuele ontwikkelingen in de exploitatie van het Grondbedrijf onttrekken we minder aan de reserves.
9. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Paragrafen

De paragrafen geven inzicht in de beheersmatige aspecten en risico's van een aantal onderdelen die dwars door alle programma's heen lopen.

Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) moet een aantal onderdelen als verplichte paragraaf bij begroting en jaarverslag opgenomen worden, dit zijn: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen en Grondbeleid.

Naast deze verplichte onderdelen nemen we ook een paragraaf Investeringen op.

Lokale heffingen

Lokale heffingen

Bij lokale heffingen gaat het om inkomsten die de gemeente ontvangt van inwoners en bedrijven. We maken onderscheid tussen belastingen en rechten. Belastingen zijn geldbedragen die inwoners en bedrijven betalen, zonder dat de gemeente daarvoor een directe tegenprestatie levert. Onroerendezaakbelasting (OZB) is een voorbeeld. Rechten betalen inwoners en bedrijven om kosten die de gemeente maakt te dekken. Dit zijn bijvoorbeeld rioolheffing en leges.

Kwijtscheldingsbeleid

Onder bepaalde voorwaarden verlenen we kwijtschelding voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Deze kwijtschelding geldt alleen voor inwoners met een inkomen van minder dan 100% van de bijstandsnorm.

In dit overzicht leest u de verleende bedragen aan kwijtschelding.

(bedragen x € 1.000)	2019	2020
Kwijtschelding	372	518

Begrote en werkelijke opbrengst 2020

In dit overzicht leest u de begrote opbrengst en de werkelijke opbrengst van de belastingen en rechten in 2020. De verschillen lichten we toe bij het betreffende programma.

Lokale heffingen *(bedragen x € 1.000)*	Begrote opbrengst 2020	Werkelijke opbrengst 2020	Verschil	V/N
Onroerendezaakbelasting	8.652	8.856	204	V
Reinigingsheffingen	6.783	6.080	-704	N
Rioolheffingen	4.431	4.449	17	V
Hondenbelasting	234	235	1	V
Lijkbezorgingsrechten	92	95	3	V
Precariobelasting	26	20	-5	N
Leges omgevingsvergunningen	1.205	1.313	108	V
Overige leges	732	789	56	V
Marktgelden	20	29	9	V
Parkeerbelasting	737	648	-89	N
Totaal	**22.913**	**22.513**	**-399**	**N**

Kostendekkendheid tarieven

We maakten een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen. Dit is verplicht volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). We laten zien hoe we er voor zorgen dat de tarieven niet hoger dan kostendekkend zijn. Kostendekkend betekent dat de verwachte opbrengsten niet hoger zijn dan de verwachte kosten. De gemeente houdt er dus niets aan over.

Overhead

Bij de kosten houden we rekening met een opslag van 76% voor overhead op de salariskosten en de kosten van inhuur derden.

Compensabele BTW
Voor overheidstaken kunnen gemeenten de BTW die ze moeten betalen declareren bij het BTW-compensatiefonds. Denk hierbij aan afvalinzameling of rioolwerkzaamheden. Hierdoor is de BTW per saldo geen kostenpost voor de gemeente. Het BTW-compensatiefonds wordt echter gevoed door gemeenten zelf. Hiervoor zijn gemeenten gekort op de uitkering vanuit het Gemeentefonds.

Door deze korting op het Gemeentefonds is het toegestaan om het BTW-bedrag in de berekening van het tarief mee te nemen.

Marktgeld

Omdat de weekmarkt een maatschappelijke en sociale functie heeft streven we hierbij niet naar 100% kostendekkendheid.

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Aangepaste Begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Kosten	42	42	39	3
Overhead	20	20	20	0
Totale kosten	**62**	**62**	**59**	
Opbrengst	48	27	33	7
Dekkingspercentage	**78%**	**43%**	**57%**	

Lijkbezorgingsrechten

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Aangepaste Begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Beheer begraafplaats	116	116	114	1
Overhead	20	20	20	0
Totale kosten	**136**	**136**	**135**	
Opbrengst	92	92	95	3
Dekkingspercentage	**68%**	**68%**	**71%**	

Reinigingsheffingen

Voor de reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) geldt als uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend zijn.

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Aangepaste Begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Kosten reiniging	6.938	6.548	5.118	1.431
Inkomsten reiniging (exclusief afvalstoffenheffing)	-641	-1.304	-1.571	267
Netto kosten	6.297	5.244	3.546	1.697
Overhead	476	476	476	0
BTW	1.181	992	746	246
Onttrekking voorziening	-	0	0	0
Totale kosten	**7.954**	**6.711**	**4.768**	**1.943**
Opbrengst heffingen	7.954	6.783	6.080	-704
Dekkingspercentage voor storting in voorziening	**100%**	**101%**	**128%**	
Storting voorziening (resultaat afval)	0	72	1.311	-1.239
Dekkingspercentage na storting in voorziening	**100%**	**100%**	**100%**	

Rioolheffing

Het huidige verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) is de basis voor de rioolheffing. Het uitgangspunt is dat deze 100% kostendekkend is.

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Aangepaste Begroting 2020	Werkelijk 2020	Resultaat 2020
Kosten riool	3.532	3.398	3.324	73
Overhead	368	368	279	89
BTW	365	365	324	41
Onttrekking voorziening	-82	-35	0	-35
Totale kosten	**4.183**	**4.095**	**3.927**	**168**
Opbrengst heffingen	4.183	4.431	4.449	17
Dekkingspercentage voor storting in voorziening	**100%**	**108%**	**113%**	
Storting voorziening (resultaat riolering)	0	336	522	-187
Dekkingspercentage na storting in voorziening	**100%**	**100%**	**100%**	

Leges

De gemeente brengt voor een aantal diensten de kosten in rekening bij de aanvrager. Deze kosten noemen we leges. In de volgende tabel geven we per hoofdstuk van de tarieventabel inzicht in de mate van kostendekkendheid, zowel begroot als werkelijk.

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Titel I Algemene dienstverlening *(bedragen x € 1.000)*	begrote kosten	begrote opbrengst	%	gerekende kosten	gerekende opbrengst	%
1. Burgerlijke stand	49	49	100%	38	38	100%
2. Reisdocumenten	202	173	86%	190	128	67%
3. Rijbewijzen	336	233	69%	331	198	60%
4. Verstrekkingen uit Basisregistratie personen	21	12	57%	21	8	38%
5. Verstrekkingen uit het kiezersregister						
6. Wet bescherming persoonsgegevens						
7. Bestuursstukken						
8. Vastgoedinformatie						
9. Verklaring omtrent gedrag en overig	34	20	59%	34	13	38%
10. Gemeentearchief						
12. Leegstandswet						
14. Marktstandplaatsen						
15. Winkeltijdenwet						
16. Kansspelen						
17. Telecommunicatie	61	61	100%	157	342	218%
18. Verkeer en vervoer						
19. Diverse afschriften/aansluitvergunning riool	77	30	39%	64	15	23%

Titel II Omgevingsvergunningen *(bedragen x € 1.000)*	begrote kosten	begrote opbrengst	%	gerekende kosten	gerekende opbrengst	%
1. Begripsomschrijvingen						
2. Vooroverleg/beoordeling conceptoverleg	47	9	19%	49	10	21%
3. Omgevingsvergunning	872	816	94%	887	1.273	144%
4. Vermindering						
5. Teruggaaf						
6. Intrekking omgevingsvergunning						
7. Wijziging omgevingsvergunning door wijziging project						
8. Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten (vaststellen bestemmingsplannen)	24	24	100%	36	31	86%
11. Niet benoemde beschikking						

Titel III Dienstverlening onder Europese dienstenrichtlijn *(bedragen x € 1.000)*	begrote kosten	begrote opbrengst	%	gerekende kosten	gerekende opbrengst	%
1. Horeca	58	6	10%	62	2	3%
2. Organiseren evenementen of markten	54	4	7%	58	0	0%
3. Prostitutiebedrijven						
7. Overig						
Totaal	1.835	1.437	78%	927	2.058	107%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle bekende risico's waarvoor we geen maatregelen nemen en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen.

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente Etten-Leur risico's met financiële gevolgen op kan vangen, zonder dat we hiervoor direct het beleid moeten aanpassen. Door de financiële risico's te beheersen en de weerstandscapaciteit hierop af te stemmen, voorkomen we dat elk risico dat zich voordoet direct dwingt tot bezuinigen of lastenverzwaring.

Risico's

Beleid

In het beleidskader 2018-2021 is bepaald dat de weerstandsratio minimaal 1,1 is.

Inventarisatie

Voor de geïnventariseerde risico's in de jaarrekening 2020 bepalen we een risicoscore. De risicoscore is de kans dat het risico zich voordoet, vermenigvuldigd met het geldgevolg.

De 10 grootste risico's zijn:

- crisismanagement: kosten door een calamiteit voor rekening van de gemeente. Hierin nemen we de risico's van de coronacrisis op;
- ICT risico's: we werkten met een verouderde ICT infrastructuur. De eerste fase van de vervanging van de infrastructuur is uitgevoerd. Na uitvoering van de tweede fase door ICT West-Brabant-West daalt dit risico verder. Ook de uittreding van Bergen op Zoom uit ICT WBW maakt onderdeel uit van dit risico;
- uitwerking Integraal Huisvestingsplan Onderwijs: er loopt op dit moment een aantal onderzoeken naar financiën en bouwkundige zaken, waaronder het klimaat. De uitslag van deze onderzoeken kan grote financiële risico's met zich meebrengen;
- wijzigingen in de Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- open einde regelingen Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet: er is een reëel risico dat de uitgaven voor Wmo meer dan evenredig stijgen door vergrijzing, extramuralisering[1], tariefstijgingen en de aanzuigende werking van het abonnementstarief. Risico's zijn ook hoog voor jeugdzorg door de stijging van de doelgroep jongeren en de complexiteit van de vraagstukken;
- Vosdonk-Noord: de exploitatie van dit gebied loopt door de aankoop van het Fri-Jado terrein door tot 2026. Door de ontwikkelingen op het gebied van lonen, prijzen, rente en afzetmogelijkheden levert dit risico's op;

[1] Extramuralisering is het streven om ouderen en inwoners met een geestelijke of verstandelijke beperking langer zelfstandig in de eigen woning te laten wonen.

- open einde regeling Participatiewet:
  de economische omstandigheden hebben gevolgen voor de economische bedrijvigheid, werkloosheid en instroom in de bijstand;
- open einde regeling inkomensvoorzieningen en minimabeleid:
  we verwachten dat de aanspraak op armoederegelingen toeneemt door de huidige economische recessie;
- Vosdonk-Zuid: vertraging in de uitgifte door stagnerende economie;
- calamiteiten informatiebeveiliging: de risico's van informatiebeveiliging/privacybescherming door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van onze systemen.

Weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In de tabel hieronder leest u de weerstandscapaciteit die de gemeente beschikbaar heeft.

weerstandcapaciteit	***(bedragen x € 1.000)***
Saldo rekening	2.503
Algemene risicoreserve (*)	2.180
Reserve exploitatierisico's	9.000
Onbenutte belastingcapaciteit	3.270
Post onvoorzien	250
Stille reserves	p.m.
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**17.203**

(*) Uitgangspunt voor de bepaling van dit bedrag is de stand van de reserve op 31 december 2020 minus de claims die op deze reserve rusten.

Benodigde weerstandscapaciteit

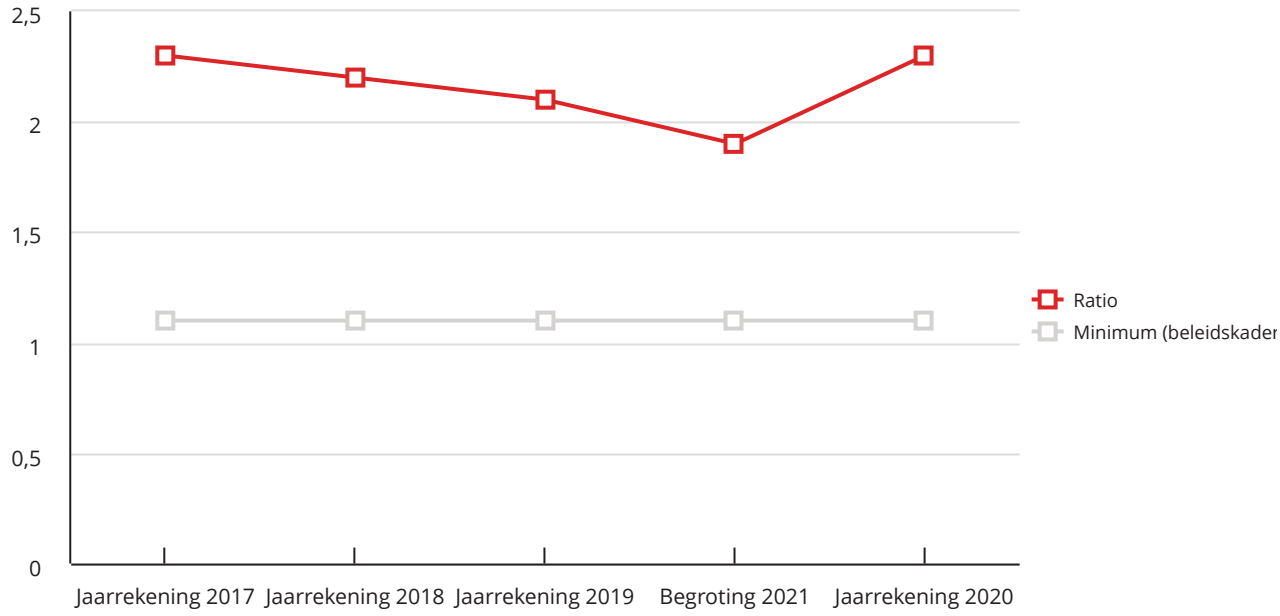
We voerden een risicosimulatie uit. Uit deze simulatie volgt dat het 90% zeker is dat we alle risico's kunnen opvangen met een bedrag van € 7.547.000. Dit bedrag is de benodigde weerstandscapaciteit.

Ratio van het weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit. Op basis van de risicosimulatie is de **ratio 2,3**.

Bij het opstellen van de begroting 2021 bedroeg deze ratio 1,9. De belangrijkste oorzaak is de stijging van de weerstandscapaciteit door het positieve rekeningsaldo.

Verloop ratio
In de grafiek ziet u de dalende lijn van de ratio in de afgelopen jaren. In het Beleidskader 2018-2021 is bepaald dat de ratio minimaal 1,1 moet zijn. Daar zitten we nog boven.

Ratio van het weerstandsvermogen zonder onbenutte belastingcapaciteit
Bij de berekening van de weerstandscapaciteit houden we rekening met de onbenutte belastingcapaciteit (€ 3.270.000). De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de mogelijkheden die de gemeente heeft om de belastingopbrengsten te verhogen.

Wanneer we de onbenutte belastingcapaciteit bij de berekening van het weerstandsvermogen buiten beschouwing laten is
de **ratio 1,8**.

Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Stille reserves

De totale omvang van het gemeentelijk vastgoed vertegenwoordigt een bepaalde waarde. Als de marktwaarde hoger is dan de boekwaarde van dit vastgoed is er sprake van een stille reserve. Omvang, verkoopbaarheid, de gebruiksmogelijkheden en de (on)mogelijkheid om het vastgoed of de locaties te herontwikkelen bepalen de marktwaarde. Deze factoren blijven onzeker en zijn moeilijk te beïnvloeden. De stille reserves brengen we jaarlijks in beeld bij de kadernota.

Project Nieuwe Nobelaer

Stand van zaken 2020

Realiseren van maatschappelijke effecten

Door de raadsbesluiten van 11 februari 2014, 22 februari 2016, 8 november 2016 en 30 oktober 2018 om nieuwbouw voor Nieuwe Nobelaer te realiseren op het Banakker-terrein worden de effecten gerealiseerd met betrekking tot:

- de ontplooiing en ontwikkeling van kinderen en jongeren in hun diverse leefmilieus op school, in het gezin en in hun vrije tijd;
- alle inwoners komen op een laagdrempelige manier in aanraking met vormen van kunst en cultuur onder andere ter bevordering van de sociale verbondenheid;
- er is sprake van een betaalbaar cultuuraanbod met behoud van de bestaande functies van Nieuwe Nobelaer.

Politiek-bestuurlijk en draagvlak

Draagvlak voor nieuwbouw Nieuwe Nobelaer is groot. Alle genoemde raadsbesluiten zijn bijna unaniem genomen. De overleggroep met de omgeving spreekt zich ook positief uit over de planvorming.

Algemene en externe omgeving

Met de inwoners communiceren we over de uitvoering en inrichting van het openbaar gebied rondom de nieuwbouw. We doen dat via de overleggroep omgeving, via social media, nieuwsbrieven en de website.
We leggen het openbaar gebied gefaseerd aan. De eerste twee fases tussen het nieuwe zwembad en het nog te realiseren Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer zijn opgeleverd. Voor de laatste fase ronden we het inrichtingsplan en het bestek af. In deze fase nemen we ook de verplaatsing van de bypass van de rotonde aan de Rode Poort – Parklaan – Anna van Berchemlaan mee. We starten in het tweede kwartaal 2021 de aanbesteding van de werkzaamheden. De uitvoering start kort voor de bouwvak 2021.

Veiligheid

Niet van toepassing.

Financiën

De raad besloot op 22 februari 2016 om het taakstellend krediet voor de realisatie van de nieuwbouw opnieuw vast te stellen. De aanbesteding voor de bouw startte in oktober 2017.
Uiteindelijk ontvingen we in de Europese niet-openbare aanbesteding één inschrijving. Naar onze mening was dit geen inschrijving waarop gunning van de opdracht kon plaatsvinden. Duidelijk was dat het budget uit februari 2016 voor het hele project (Banakker, Nieuwe Nobelaer en inrichting openbaar gebied) ontoereikend was in de huidige marktsituatie.
We stelden in oktober 2018 de raad daarom voor extra budget voor het project beschikbaar te stellen en een nieuwe aanbesteding te starten. Op 30 oktober 2018 besloot de raad het gevraagde extra budget beschikbaar te stellen.

Planning

Na het succesvol afronden van de tweede aanbesteding gaven we op 17 april 2020 Bouwbedrijf Vrolijk BV opdracht voor de bouw van het nieuwe Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer. De bouw startte op 18 juni 2020 met het boren van de eerste paal.

De bouwwerkzaamheden verlopen goed. Op dit moment bevindt het project zich in de ruwbouwfase: vloerplaten worden gelegd, kalkzandsteenwanden worden gelijmd, schoonmetselwerk wordt opgetrokken enzovoorts. De aannemer verwacht het gebouw half mei wind- en waterdicht te hebben.

De aannemer liep in de ruwbouwfase een aantal weken vertraging op. Hij verwacht deze vertraging in de afbouwfase in te lopen. De oplevering staat gepland op 22 oktober 2021.

Naast de aanbesteding voor de bouw zijn ook aanbestedingsprocedures voor theaterstoelen, tribune, licht, geluid en stoffering nodig. De aanbesteding voor de theaterstoelen en tribune zijn inmiddels succesvol afgerond. De aanbesteding voor het geluid loopt. De aanbestedingen voor het licht en de stoffering starten we op korte termijn.

Stand van zaken 2020

Kwaliteit uitvoering
De raad volgt de kaders van het proces van de nieuwbouw via hun klankbordgroep. Ook informeren we de raad schriftelijk wanneer daarvoor aanleiding is.

Capaciteit organisatie en samenwerking partners
Het project vergt een forse inspanning van de organisatie. We hebben daarvoor een projectorganisatie opgezet. We betrekken de Stichting Nieuwe Nobelaer (SNN) daarbij intensief. SNN participeert mee in alle fasen van het project.

Risico's
Met het verstrekken van de opdracht en de daadwerkelijke start van de bouw zijn de risico's van de aanbesteding voor de bouw verdwenen. Uiteraard resteren nog wel de risico's bij de realisatie van een dergelijk complex bouwwerk voor geld, planning en kwaliteit. Door intensief bouwtoezicht en regelmatige bouwvergaderingen proberen we de risico's zo veel mogelijk te beperken. De aanbestedingstrajecten voor inrichting openbaar gebied, geluid, licht en stoffering moeten we nog afronden.

Financiele kengetallen

Kengetallen en de financiele positie van de gemeente

Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) bepaald dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf kengetallen worden opgenomen.

Met behulp van de kengetallen geven we inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid van de gemeente. De kengetallen geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van de gemeente.

In de tabel staan de kengetallen voor de rekening 2020. Door ook de kengetallen uit de rekening 2018 en 2019 en de begroting 2020 op te nemen, krijgen we een beeld van het verloop van de kengetallen.

	Categorie	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
1. Netto schuldquote zonder *	**A**	53%	54%	65%	**50%**
1. Netto schuldquote met *	**A**	51%	52%	64%	**48%**
2. Solvabiliteitsratio	**B**	26%	22%	19%	**22%**
3. Grondexploitatie	**A**	9%	4%	7%	**5%**
4. Structurele exploitatieruimte	**A**	-4%	-4%	0%	**2%**
5. Belastingcapaciteit	**B**	90%	90%	117%	**102%**

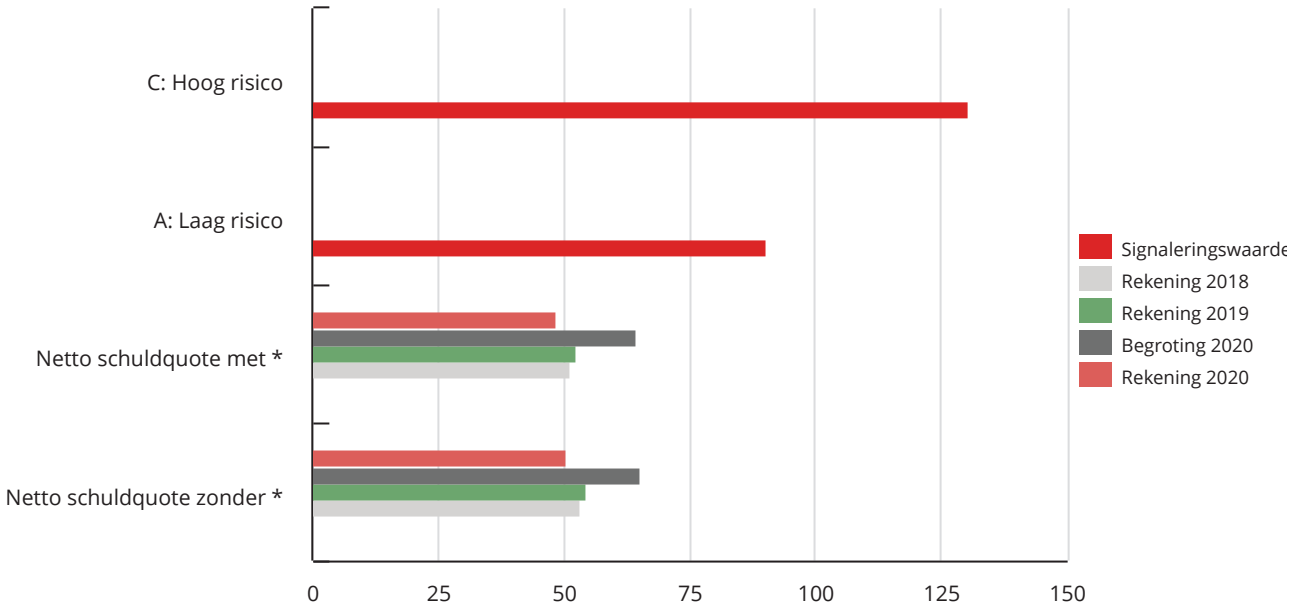
* correctie doorgeleende gelden

Om te beoordelen of de waarden van de kengetallen risicovol zijn of niet worden signaleringswaarden gebruikt. Categorie A is het minst risicovol en categorie C is het meest risicovol. Meer uitleg over deze signaleringswaarden leest u hier.

Als we de kengetallen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding beoordelen, zien we in 2020 een verbetering ten opzichte van 2019. Alleen het kengetal Belastingcapaciteit verslechtert door de stijging van de onroerendezaakbelasting en afvalstoffenheffing.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter.

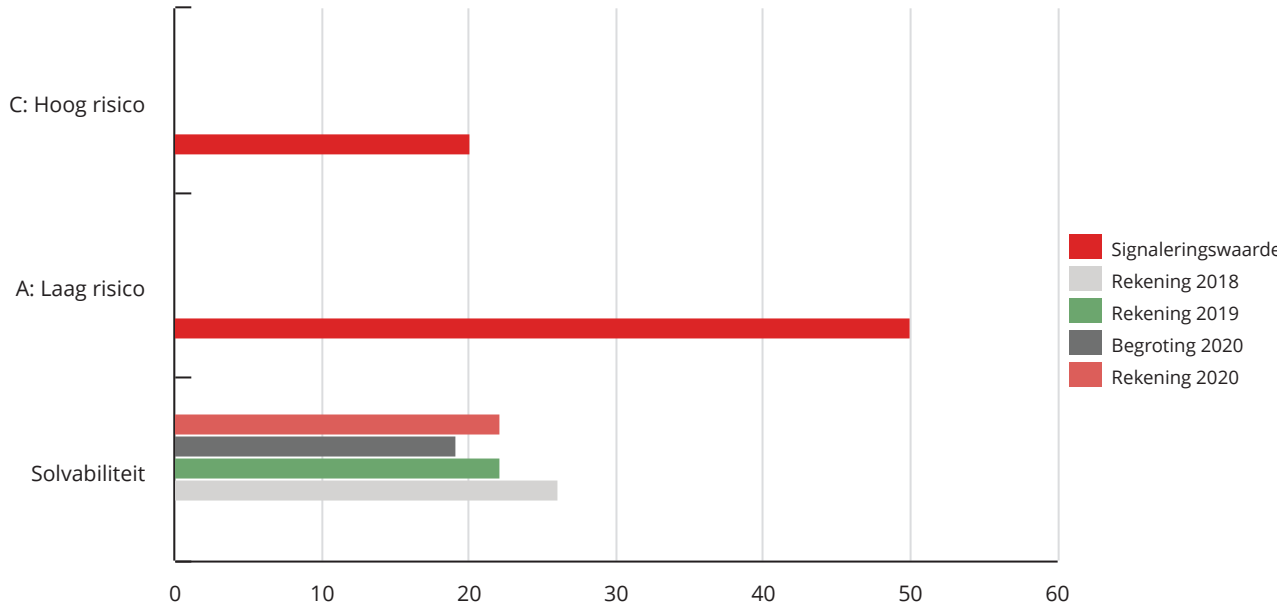

* correctie doorgeleende gelden

De gemeente lost af op afgesloten geldleningen maar sluit ook nieuwe leningen af om investeringen mogelijk te maken.
In 2020 steeg het bedrag aan leningen van € 63,5 miljoen naar € 67,5 miljoen. Eind 2020 hadden we nog bijna € 8 miljoen liquide middelen op de bank. Hierdoor valt de netto schuldquote iets lager uit.

Solvabiliteitsratio

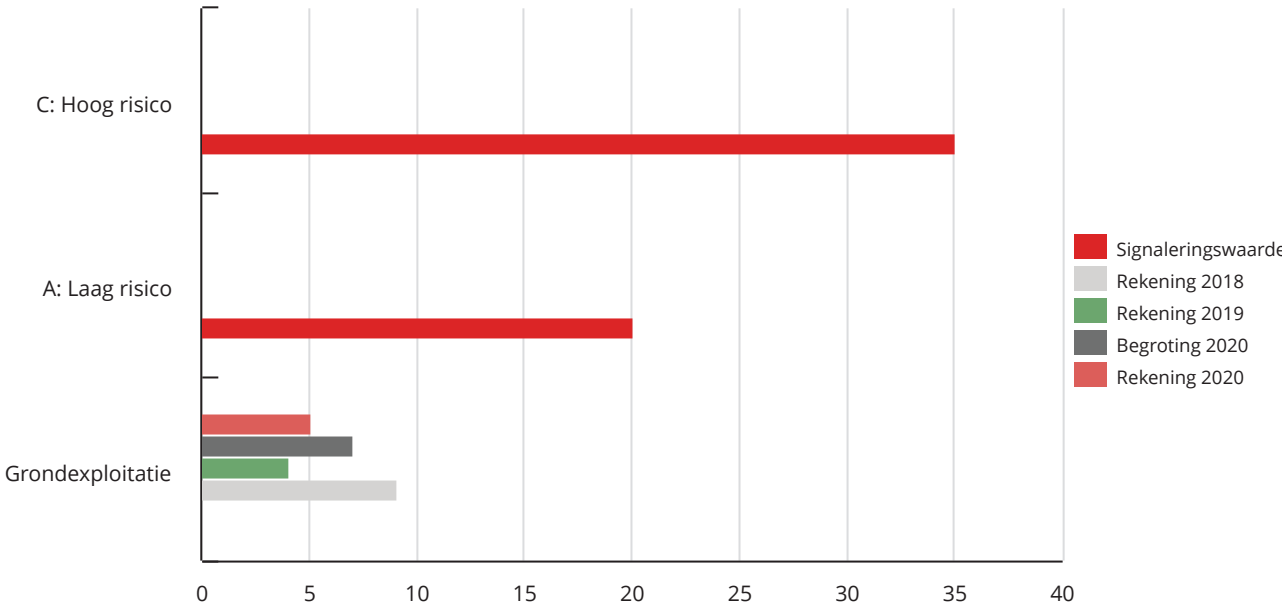
De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe groter de weerbaarheid.

De schulden namen toe maar de reserves stegen ook (met name door het positieve jaarresultaat 2020).
Hierdoor bleef de solvabiliteit gelijk aan 2019.

Grondexploitatie

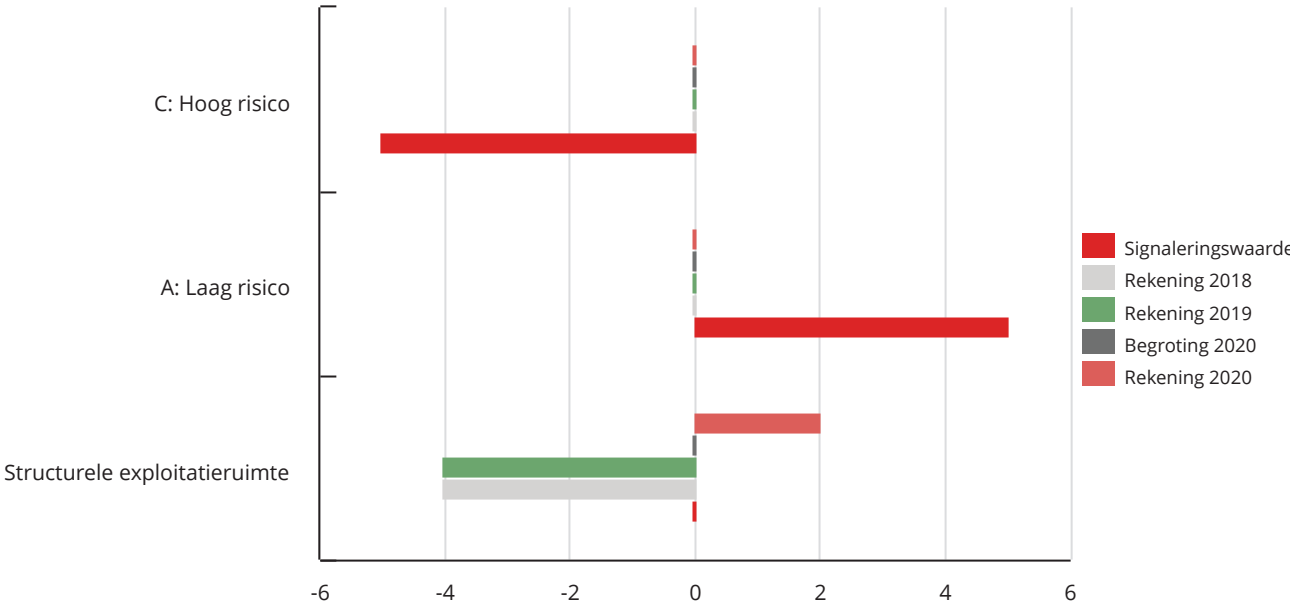
Het kengetal grondexploitatie laat zien hoe groot de grondpositie is ten opzichte van het totaal van de baten in de programmabegroting. Hoe lager het percentage, hoe beter.

De boekwaarde van gronden in exploitatie steeg licht ten opzichte van 2019 en daardoor ook het kengetal grondexploitatie.
Ondanks deze lichte stijging is er sprake van een lage boekwaarde. Daardoor is het kengetal en het risico laag.

Structurele exploitatieruimte

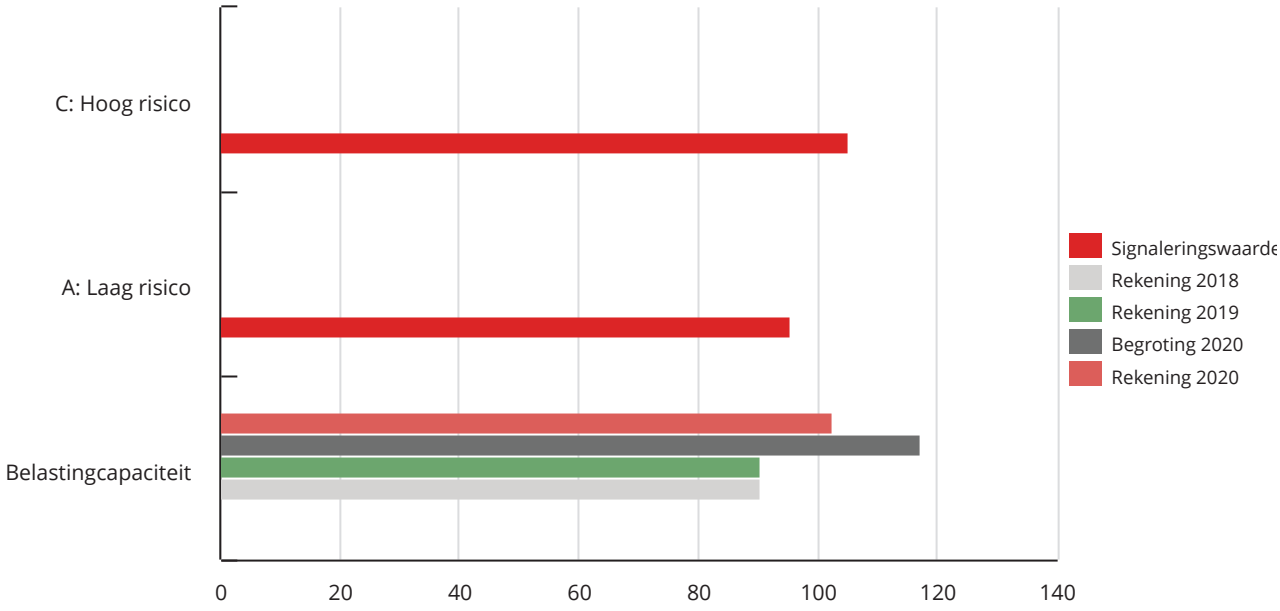
Wanneer tegenover structurele lasten incidentele baten staan, ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting. Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of dit het geval is. Een negatief percentage betekent dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

In 2020 hadden we een positief rekeningsaldo. Daardoor is dit kengetal weer positief.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit: dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente een financiële tegenvaller kan opvangen of in hoeverre er ruimte is voor nieuw beleid. Een laag percentage betekent dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen kan verwerven.

In 2020 stegen de onroerendezaakbelasting en de afvalstoffenheffing. Hierdoor is dit kengetal hoger dan in 2019. Het kengetal is wel lager dan bij de begroting. Dit komt omdat we bij de begroting nog uitgingen van een hogere afvalstoffenheffing.

Signaleringswaarden

In de tabel ziet u bij welke categorie (A, B of C) de berekende waarden behoren.

Categorie A is het minst risicovol en categorie C het meest risicovol.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
1. Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50 %	< 20 %
3. Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
4. Structurele exploitatieruimte	Begroting > 0%	Begroting 0%	Begroting < 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105 %	> 105 %

Op basis van deze indeling vullen we in de tabel van de jaarrekening 2020 per kengetal de categorie in.

Signaleringswaarden van de kengetallen

De kengetallen zijn bedoeld als instrument voor de raad om de financiële positie van de gemeente te beoordelen. De kengetallen worden niet gebruikt als extra normeringsinstrument voor het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. De gezamenlijke provinciale toezichthouders constateerden dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt ook voor de toezichthouder belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Om te beoordelen of de waarden van de kengetallen risicovol zijn of niet worden signaleringswaarden gebruikt. Categorie A is het minst risicovol en categorie C is het meest risicovol.

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Om ervoor te zorgen dat kapitaalgoederen, bijvoorbeeld gebouwen en wegen, lang mee gaan is onderhoud nodig. In deze paragraaf beschrijven we het beleid over het onderhoud van kapitaalgoederen. Daarnaast geven we informatie over de uitgaven voor dit onderhoud. De kapitaalgoederen verdelen we in:

- kapitaalgoederen openbaar gebied;
- kapitaalgoederen gebouwen;
- kapitaalgoederen sportaccommodaties.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 1

Kapitaalgoederen openbaar gebied zijn wegen, groen, verlichting, speeltoestellen en straatmeubilair, riolering, sloten en waterpartijen, afvalinzameling en parkeermeters. De ontwikkelingen in 2020 lichten we toe.

Beheren op Niveau (BON)

In de nota Beheren op Niveau (BON) legden we voor 2020 vast aan welk kwaliteitsniveau de openbare ruimte moet voldoen en hoeveel geld daarvoor nodig is. Jaarlijks beoordelen we in hoeverre we voldoen aan het kwaliteitsniveau. Door wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bestaat de voorziening BON openbaar gebied alleen nog voor het onderdeel verhardingen.

In 2020 onderzochten we de mogelijkheden voor omvangrijke bezuinigingen op BON (verhardingen). Om deze bezuiningen te behalen spraken we lagere beheerniveaus (B en C) af. Ook verlagen we de storting in de voorziening en onttrekken we er sneller geld uit. De nieuwe beheerafspraken voor BON (verhardingen) leggen we in 2021 vast.

Integrale projecten

Integrale projecten zijn projecten met riolering, verharding, openbaar groen en verlichting. In 2020 voerden we een aantal grootschalige integrale onderhoudsprojecten uit. Voorbeelden hiervan zijn: Alberdingk Thijmstraat, Willem Kloosstraat, Albert Verweystraat, Wildbaan, Banjostraat, Cellostraat, Tubahof, Orgelhof, Nieuwe Donk en Nijverheidsweg.

Wegbeheer

De projecten waar we alleen de verharding aanpakten zijn de Bankenstraat, Brakkenstraat (Rijsbergseweg-Olieakkers), Heigatstraat, Zundertseweg (Sprundelsebaan-A58), Grauwe Polder (zuidelijk A58) en Attelakenseweg.

Groenbeheer
Los van de integrale projecten vond er in 2020 geen grootschalig onderhoud plaats aan het openbaar groen. Zoals gebruikelijk voerden we de jaarlijkse inboet uit.

Openbare verlichting
In 2019 startten we met het per wijk vervangen van de verlichting door energiezuinige LED-verlichting. In 2020 deden we de voorbereiding voor de wijken Hoge Neer en Banakkers (Achter de Molen). We voeren de vervanging in 2021 uit. Met de vervanging naar LED leveren we een bijdrage aan de CO^2-reductie. Tegelijk maken we zo het beheer van de openbare verlichting eenvoudiger doordat we minder verschillende armaturen gebruiken.

We bespraken met inwoners de uitkomsten van het concept inrichtingsplan buitengebied als onderdeel van het Smart Light Concepts (SLIC) project. In september 2020 stelde het college het definitieve plan vast.

We stelden ook een nieuw beheerkader openbare verlichting op. We leggen dit in 2021 voor aan de gemeenteraad.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 2

Leurse Haven
De vraag wie waarvoor (juridisch) verantwoordelijk is als het gaat om het onderhoud van de Leurse Haven loopt nog steeds. Er zijn nu bedragen opgenomen in het investeringsplan. Het zuidelijk gedeelte van de Leurse Haven kan nu gebaggerd worden om aan de vaarwegeisen te voldoen.

Westpolderplas
In 2020 startte het blauwalgenonderzoek in de Westpolderplas. Het onderzoek liep enige vertraging op omdat het veldonderzoek door de coronacrisis later begon. We verwachten de resultaten halverwege 2021.

Riolering
In 2020 voerden we diverse integrale projecten uit, zoals vermeld onder 'Beheren op Niveau'. Ook renoveerden we een aantal hoofdgemalen.

Sloten en waterpartijen
Jaarlijks worden de gemeentelijke sloten gemaaid. We stelden hiervoor een gezamenlijk bestek op met het waterschap en andere gemeenten.

We hebben een ontvangstplicht voor het verwerken van de uitkomende bagger van het waterschap. Voordat we starten met het baggeren van de gemeentelijke waterlopen is het van belang om te inventariseren hoeveel m^3 baggerspecie vrijkomt, de kwaliteit hiervan (wel of niet verontreinigd) en de kosten van verwerking. Dit plan is nog niet opgesteld.

Begraafplaats
Als begraafplaats kennen we alleen de begraafplaats Zundertseweg. In 2020 vond alleen regulier onderhoud plaats. In 2020 waren er 71 gebeurtenissen (begraven, urnen enzovoorts). Dit waren er meer dan in 2019 (38 gebeurtenissen). Er was sprake van piekmomenten, waarschijnlijk door de coronacrisis. De kostendekkendheid staat echter nog steeds onder druk.

Afvalinzameling
We baseren de afvalinzameling op het Gemeentelijk Afvalbeleidsplan 2020 (GAP). We volgen hierin de landelijk richtlijn "Van afval naar grondstof".

We voerden de gescheiden inzameling van GFT afval in bij alle hoogbouwcomplexen. Bij een aantal hoogbouwcomplexen is de omzetting van de interne afvalinzameling (restafval en papier) naar inzamelvoorzieningen in de openbare ruimte in 2020 niet gelukt. Door de coronacrisis liepen we hier vertraging op. We voeren deze omzetting daarom in 2021 uit.

Vanaf begin 2020 zamelen we geen blik meer in op centrale locaties in de gemeente. Inwoners mogen sindsdien het blik bij het afval van kunststof verpakkingen en drankenkartons in de zak doen.

In 2020 behaalden we de richtlijn van maximaal 100 kg restafval per inwoner. De inzameling van restafval aan huis daalde met ongeveer 20 kg naar 75 kg per inwoner. Het aanbod van grof huishoudelijk afval op de milieustraat steeg met 5 kg per inwoner naar 24 kg per inwoner. Totaal komt hiermee het ingezamelde restafval in 2020 uit op 99 kg per inwoner.

De toename van aangeboden afval op de milieustraat is voor een deel veroorzaakt door de coronacrisis. Inwoners hadden meer tijd om thuis van alles op te ruimen en brachten dat naar de milieustraat.

De samenwerking met afvalservice van de gemeente Breda verliep met de huis- aan-huisinzameling en ondergrondse containers efficiënt en goed.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied

In de tabel leest u de opgenomen exploitatiekosten voor het openbaar gebied inclusief groot onderhoud en afschrijvingen.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Klein onderhoud wegen	901	1.057	994
Groot onderhoud wegen	1.836	2.536	2.536
Afschrijvingen wegen	82	155	153
Klein onderhoud verlichting	374	406	440
Afschrijvingen openbare verlichting	0	36	18
Klein onderhoud sloten en waterlopen	15	89	15
Klein onderhoud groen	2.238	2.719	2.616
Afschrijvingen groen	0	0	0
Klein onderhoud riolering	1.291	1.418	1.377
Afschrijvingen riolering	1.016	1.069	1.071
Klein onderhoud afvalcontainers	4	2	3
Afschrijvingen afvalcontainers	157	139	134
Klein onderhoud parkeermeters	308	274	246
Afschrijvingen parkeermeters	74	103	80
Totaal	**8.297**	**10.002**	**9.682**

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen

Het college stelt elk jaar de onderhoudsplanning voor alle gemeentelijke gebouwen vast. Hierin staat ook een inschatting voor de onderhoudswerkzaamheden voor de volgende tien jaren. Dit heet de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Gebouwen die we behouden worden ‘goed’ onderhouden. Aan panden die we in de toekomst afstoten, plegen we alleen noodzakelijk onderhoud. Door de werkzaamheden goed af te stemmen en te faseren, proberen we een tekort te voorkomen.

In 2020 begonnen we met de bouw van het cultureel centrum Nieuwe Nobelaer. De aanpassingen van het Stadskantoor zijn afgerond.

Onderhoud kapitaalgoederen elektrische installaties gemeentelijke objecten

In totaal volgden 20 collega's een cursus om werkzaamheden aan elektrische installaties te mogen uitvoeren. Er is tijd besteed aan het beheer van het zorgsysteem en het uitvoeren van inspecties en instructies op diverse locaties. Voor de NEN 3140 keuringen vond een succesvolle Europese aanbesteding plaats. NEN3140 is een norm voor veilige bedrijfsvoering bij elektrische aansluitingen. De uitvoering gebeurt in 2021.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen gebouwen

In de tabel leest u de opgenomen exploitatiekosten voor gebouwen, zwembad en elektrische installaties, inclusief groot onderhoud en afschrijvingen.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Klein onderhoud gebouwen	229	495	543
Groot onderhoud gebouwen	576	555	555
Groot onderhoud zwembad	101	101	101
Afschrijvingen zwembad	197	197	197
Groot onderhoud elektrische installaties	67	67	67
Totaal	**1.170**	**1.414**	**1.462**

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen sportaccommodaties

Buitensportaccommodaties

In 2020 actualiseerden we het beheerplan van de buiten- en binnensportaccommodaties. De storting in de voorziening werd naar aanleiding hiervan aangepast. De gemeenteraad stelde deze plannen vast.

In 2020 zijn de vier hockeyvelden gereinigd. Op vier kunstgras voetbalvelden voerden we een kwaliteitskeuring uit. Naar aanleiding hiervan vervangen we deze matten in 2021.

Onderhoud inventaris gymlokalen

In 2020 vervingen we volgens planning diverse gymtoestellen.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen sportvoorzieningen

In de tabel leest u de opgenomen exploitatiekosten voor sportvoorzieningen, inclusief de storting voor groot onderhoud.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Klein onderhoud gymlokalen	-6	22	14
Groot onderhoud inventaris gymlokalen	26	23	23
Afschrijvingen gymlokalen	7	7	7
Klein onderhoud sportaccommodaties	457	449	411
Groot onderhoud sportaccommodaties	371	308	308
Afschrijvingen sportaccommodaties	361	361	361
Totaal	**1.216**	**1.169**	**1.125**

Financiering

Financiering

Financiering is de manier waarop de gemeente geld aantrekt of geld (tijdelijk) belegt. Dit noemen we de financieringsfunctie. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) vormt de basis voor het uitvoeren van de financieringsfunctie.

Als we geld nodig hebben gaan we hiervoor een lening aan. Dat kan een kortlopende of langlopende lening zijn. We melden in deze paragraaf hoe we hier in 2020 gebruik van maakten. Ook beschrijven we de voorwaarden van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet, die bij de kort- en langlopende leningen horen. We informeren u ook over de leningportefeuille en het schatkistbankieren.

Financieringsbehoefte 2020

Langlopende financiering (looptijd langer dan 1 jaar)
In 2020 verlengden we de looptijd van een lening van € 10 miljoen van 2038 tot 2058. Het rentepercentage van deze lening daalde daardoor van 3,62% tot 2,53%.

We sloten drie nieuwe leningen af van elk € 5 miljoen. De rentepercentages daarvan waren 0,29% (15 jaar), 0,16% (20 jaar) en
0,185% (10 jaar). Op de bestaande leningen losten we € 11 miljoen af.

In totaal steeg het bedrag van de langlopende geldleningen van € 63,5 miljoen naar
€ 67,5 miljoen.

Kortlopende financiering (looptijd korter dan 1 jaar)
In 2020 was er op diverse momenten een tekort aan liquide middelen. Hiervoor trokken we kortlopende geldleningen aan. De rentepercentages voor deze kortlopende leningen waren het hele jaar negatief: we ontvingen hiervoor rente. Eind 2020 stond een kortlopende lening open voor € 6 miljoen.

Uitgangspunten rente financiering
Voor toekomstige financiering benutten we de kasgeldlimiet zoveel mogelijk. Dat betekent dat we de financieringsbehoefte eerst met kortlopende leningen invullen. Als de kasgeldlimiet is bereikt gaan we langlopende geldleningen aan. Deze gaan we in principe aan voor 10 jaar. Als er sprake is van een gunstig rentepercentage onderzoeken we of een langere looptijd gewenst is.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Kasgeldlimiet
Het rentepercentage van leningen staat nog steeds op een laag niveau. Dat geldt vooral voor kortlopende leningen. Daarom financieren we zoveel mogelijk met kortlopende leningen. Hierbij houden we rekening met de kasgeldlimiet.

De kasgeldlimiet is het maximale bedrag waarmee we een financieringstekort met een kortlopende lening mogen financieren volgens de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). In 2020 bedroeg de kasgeldlimiet € 11,4 miljoen.

We overschreden de kasgeldlimiet in 2020 niet.

Renterisiconorm
Om te voorkomen dat er jaarlijks grote wijzigingen zijn in de rentelasten, schrijft de Wet financiering decentrale overheden de renterisiconorm voor. De jaarlijkse aflossingen en wijzigingen in de rente (bijvoorbeeld bij een rentevast periode) mogen, bij herfinanciering, niet meer dan 20% van het begrotingstotaal zijn.

In 2020 was deze norm € 27,0 miljoen. We sloten nieuwe leningen af van € 15 miljoen. We verlengden de looptijd van een lening van € 10 miljoen van 2038 tot 2058. We overschreden daarmee de renterisiconorm niet.

Renteschema

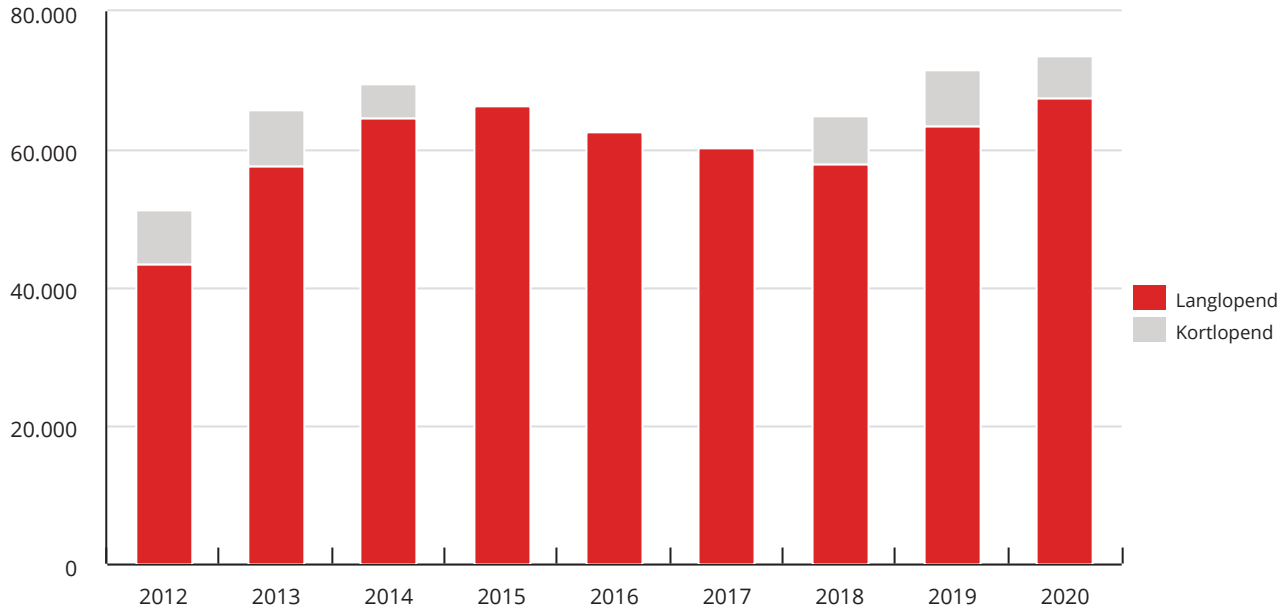
Het 'Besluit Begroting en Verantwoording' bevat de aanbeveling om onderstaand renteschema op te nemen.

(bedragen x € 1.000)		Begroot 2020		Werkelijk 2020
1. De externe rentelasten over korte en lange financiering		1.188		1.199
2. De externe rentebaten		-47		-55
Saldo rentelasten en rentebaten		**1.140**		**1.145**
3. De rente die aan grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-116		-117	
4. De rente van projectfinancieringen die aan het taakveld **moet** worden toegerekend	0		0	
		-116		-117
Aan taakvelden toe te rekenen rente		**1.024**		**1.028**
5. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-1.293		-1.279
Renteresultaat op het taakveld treasury		**-269**		**-251**

We gebruikten voor de jaarrekening de volgende rentepercentages:
3. grondexploitaties: 1,47%
5. taakvelden: 1,00%

Verloop leningportefeuille

Het verloop van de leningportefeuille ziet u in deze grafiek.

De leningportefeuille (schulden) nam tot en met 2014 toe. In de jaren daarna daalde deze licht. Onder andere door de verkoop van gronden hadden we minder leningen nodig. Vanaf 2018 stijgen de schulden. Een specificatie van de geldleningen leest u hier.

Opgenomen geldleningen

bedrag	*(bedragen x € 1.000)* geldgever	datum	soort	looptijd	aflossing	rente	restant 1-1-2020	rente 2020	Opgenomen 2020	Aflossing 2020	restant 31-12-2020
5.000	Waterschapsbank	01-02-2010	lineair	10	2020	3,240%	500	1		500	0
5.000	BNG	30-12-2011	lineair	10	2021	2,780%	1.000	28		500	500
8.000	BNG	31-05-2012	fixe	10	2022	2,530%	8.000	202			8.000
7.000	BNG	28-12-2012	fixe	9	2021	2,280%	7.000	160			7.000
10.000	Waterschapsbank	28-03-2013	fixe	25	2038	3,620%	10.000	25		10.000	0
9.000	BNG	25-07-2013	fixe	10	2023	2,480%	9.000	223			9.000
11.000	Rabobank	27-01-2014	fixe	10	2024	2,630%	11.000	289			11.000
10.000	Provincie Drenthe	26-06-2015	fixe	5	2020	0,410%	10.000	21		10.000	0
7.000	BNG	19-12-2019	fixe	6	2020	0,000%	7.000	0			7.000
10.000	Waterschapsbank	28-03-2020	fixe	38	2058	2,530%		235	10.000		10.000
5.000	Waarborgfonds Zorg	28-02-2020	fixe	15	2035	0,290%		12	5.000		5.000
5.000	Waarborgfonds Zorg	19-03-2020	fixe	20	2040	0,160%		6	5.000		5.000
5.000	BNG	26-06-2020	fixe	10	2030	0,185%		5	5.000		5.000
							63.500	1.208	25.000	21.000	67.500

Schatkistbankieren

Sinds 1 januari 2014 is het voor decentrale overheden verplicht om geld wat over is tijdelijk te storten in de schatkist (Ministerie van Financiën). Op het moment dat we het geld nodig hebben nemen we dit weer op.

Hierbij is wel sprake van een drempelwaarde: bedragen onder deze waarde mogen we buiten de schatkist houden. De drempelwaarde is 0,75% van het begrotingstotaal. Deze drempelwaarde was in 2020 € 1.013.000.

We overschreden in 2020 de drempelwaarde niet.

Verstrekte leningen en garantstellingen

Verstrekte leningen

De gemeente neemt niet alleen geld op, maar verstrekte ook leningen. Het openstaande bedrag aan verstrekte leningen bedroeg op 31 december 2020 € 2,8 miljoen (€ 3,1 miljoen op 31 december 2019). Hiervan heeft € 0,9 miljoen betrekking op de hypotheken aan (voormalig) personeel. De overige € 2,0 miljoen zijn meerdere kleine leningen. Een toelichting vindt u bij de financiële vaste activa.

Garantstellingen

Een ander onderdeel van de financieringsfunctie is garantstelling. Bij een garantstelling nemen we de schulden over als een partij niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. Garantstellingen vinden alleen plaats voor de publieke taak. We stellen ons hier terughoudend bij op.

Daarnaast proberen we de garantstelling samen met andere partijen in te vullen. Bij sportverenigingen staat de gemeente bijvoorbeeld voor 50% garant. De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) staat garant voor de andere 50%.

Een totaaloverzicht van alle garantstellingen leest u hier.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

De organisatie ontwikkelt zich om te blijven voldoen aan de wensen en behoeften van de samenleving nu en in de toekomst. De leidraad daarvoor is de Toekomstvisie die we in 2012 vaststelden, het beleidskader 2018-2021, het collegewerkprogramma en de lijn van de organisatieontwikkeling uit 2018.

De eigen kracht van de organisatie is het uitgangspunt van de organisatieontwikkeling: we werken verder aan de cultuur van de organisatie, aan teamoverstijgend werken, aan denken vanuit en werken met de klant. We sturen op resultaat en werken met sturingsinformatie. We zorgen voor ruimte voor experimenteren en vernieuwing. We gaan daarbij uit van de goede samenwerking tussen bestuur en organisatie.

Coronacrisis en besparingen

Organisatie in coronatijd

Door de coronacrisis was 2020 een bijzonder jaar. Als organisatie konden we in de eerste lockdown snel schakelen door de meeste medewerker thuis te laten werken met behulp van Office365 en dan met name Teams. Het digitaal werken nam hierdoor een enorme vlucht. De reguliere dienstverlening kon al snel voortgezet worden.

Het ziekteverzuim daalde in 2020 flink ten opzichte van 2019. In 2020 was het ziekteverzuimpercentage 3,12% (inclusief langdurig zieken en exclusief zwangerschap). In 2019 was dat 4,84 %.

Besparingen

We maakten in 2020 afspraken met het college en de gemeenteraad om onze uitgaven dit jaar nog zoveel als mogelijk te beperken om het lopende tekort terug te dringen. De coronacrisis beperkte ons tegelijkertijd in ons handelen waardoor sommige budgetten bijna vanzelf bevroren: zaken zijn na maart 2020 uitgesteld, gingen niet door of vonden in een andere afgeslankte vorm (veelal) digitaal plaats. Dat gold voor budgetten voor opleidingen en bijeenkomsten, teambuilding, reiskosten enzovoort. Ook stelden we in de organisatie zaken uit en vulden we vacatures niet of later in. In totaal leverde de organisatie incidenteel € 1,3 miljoen in ten gunste van het tekort in 2020. Daarmee leverden we vanuit de bedrijfsvoering een flinke bijdrage om het tekort in 2020 zo veel als mogelijk te beperken.

Loonkosten

In de CAO stonden voor 2020 de volgende salarisverhogingen opgenomen: 1% per 1 januari 2020, 1% per 1 juli 2020 en 1% per 1 oktober 2020).

Gegevensbescherming

Voor gegevensbescherming en de bewustwording daarvan vonden in 2020 diverse activiteiten plaats. We borgen informatiebeveiliging en privacy steeds beter in onze processen. Ondanks de beperkingen door de coronacrisis werkten we verder aan de verhoging van het bewustzijn over gegevensbescherming binnen onze organisatie.

Op 1 januari 2020 is de voormalige Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) vervangen door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Deze bevat een meer risicogerichte aanpak van het onderwerp.

We kunnen beveiligingsincidenten en datalekken nooit helemaal voorkomen. Ook in 2020 werden we hier diverse malen mee geconfronteerd. We beperkten de gevolgen voor betrokkenen en onze organisatie tot een minimum. We evalueerden minder voorkomende incidenten direct na afwikkeling. In het eerste kwartaal van 2021 beoordeelden we alle incidenten van 2020.

Een incident sprong er uit: het Citrix-incident van januari 2020. Door een kwetsbaarheid in software moesten we op zeer korte termijn noodmaatregelen nemen. Vrijwel alle overheidsorganisaties in Nederland gebruiken deze software. Ook Etten-Leur ondervond hier hinder van. De impact op de dienstverlening bleef beperkt. De leverancier leverde na enkele weken een definitieve oplossing voor het probleem.

De verantwoording via de ENSIA-cyclus verliep in 2020 in Etten-Leur goed. Dit jaar werd voor het eerst getoetst aan de hand van de BIO. Onze toezichthouders keurden de kwaliteit van de informatieveiligheid van onze diverse informatiesystemen voor 2020 goed.

Via de ENSIA-tool legden we verantwoording af over:

- Basisregistratie Personen (BRP);
- Paspoortuitvoeringsregeling (PUN);
- Digitale persoonsidentificatie (DigiD);
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG);
- Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT);
- Basisregistratie Ondergrond (BRO);
- Inkomen (Suwinet).

Rechtmatigheidsverantwoording 2020

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het college aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 14 december 2020 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld € 1.224.000 voor de gemeente Etten-Leur.

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen zijn:

(bedragen x € 1.000)	omvang afwijking
Inkopen	287
Overige afwijkingen < € 122.400	37
Totaal	**324**

We rapporteren afwijkingen die groter zijn dan 10% van het grensbedrag.

Maatregelen

Maatregelen

Zoals uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt, is voor € 324.000 aan onrechtmatigheden geconstateerd. Dit betreft ongeveer een kwart procent van het totaal aan lasten. Hiermee kunnen we stellen dat ruim 99,5% van de lasten wel rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het college streeft naar het zo optimaal mogelijk blijven beheersen van de risico's. Met name op het gebied van inkopen worden verbetermogelijkheden gezien om afwijkingen op het gebied van financiële rechtmatigheid in de toekomst verder te beperken:

Inkopen

Volgens de wet- en regelgeving moeten aanbestedingen vanaf een bepaalde financiële omvang breed in de Europese markt worden uitgezet. In het verleden is dit niet altijd gebeurd. Zo schaften

we diverse specifiek gewenste applicaties aan door middel van enkelvoudige inkoopprocedures. Vanwege de financiële omvang van deze investeringen zijn deze daarom financieel onrechtmatig.

De organisatie voert momenteel een inventarisatie uit om te kijken of dit ook bij andere applicaties is gebeurd. Naar aanleiding hiervan stellen we een plan op om de onrechtmatigheden op te lossen. Hierbij nemen we ook andere aspecten mee. Voorbeelden hiervan zijn: continuïteit van de bedrijfsvoering, financiële impact van de benodigde investering om de onrechtmatigheid op te lossen en technologische ontwikkelingen. Dit kan betekenen dat we bepaalde onrechtmatigheden bewust een periode in stand houden, omdat andere aspecten op dat moment zwaarwegender zijn.

Om het risico op onrechtmatige inkopen in de toekomst verder te verlagen, vergroten we de bewustwording en kennis van het inkoopproces bij de medewerkers van onze organisatie. Ook stellen we hulpmiddelen ter beschikking die het doorlopen van inkoopprocedures eenvoudiger maken. Verder scherpten we de interne controles op dit thema aan. Hierdoor komen mogelijke afwijkingen eerder in beeld waardoor we beter in staat worden gesteld bij te sturen.

Overige maatregelen
Jaarlijks actualiseren we voor de financieel meest omvangrijke processen de risico's, beheersmaatregelen en controleplannen. In verband met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording besteden we hier in 2021 nog nadrukkelijker aandacht aan. Op deze manier werken we aan de ambitie om als gemeente Etten-Leur 'aantoonbaar financieel in control' te zijn en financiële onrechtmatigheden verder te beperken.

Bewuste afwijkingen
In 2020 waren er geen bewuste afwijkingen van de wet- en regelgeving. In de komende jaren houden we bewust enkele onrechtmatigheden in stand. Deze onrechtmatigheden hebben betrekking op enkele van de hierboven genoemde applicaties. Om deze applicaties op korte termijn te vervangen zijn forse investeringen nodig. Ook hebben het vervangen van deze applicaties grote gevolgen voor de bedrijfsvoering. Het oplossen van deze onrechtmatigheden vinden wij daarom op dit moment niet opwegen tegen de financiële en bedrijfsvoering aspecten.

Indicatoren

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) verplicht gemeenten een aantal beleidsindicatoren in de
programma's op te nemen. Met deze indicatoren kunnen raadsleden zich een beeld kunnen vormen over behaalde en te behalen
beleidsresultaten.

Op de website www.waarstaatjegemeente.nl vindt u de indicatoren die we bij de programma's en producten opnamen.

Overige verplichte indicatoren			waarde	eenheid
Formatie Fte	2020	Etten-Leur	6,8	per 1.000 inwoners
Bezetting Fte	2020	Etten-Leur	6,6	per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	2020	Etten-Leur	€ 583	per inwoner
Externe inhuur	2020	Etten-Leur	5,2%	kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen
Overhead	2020	Etten-Leur	11,2%	kosten overhead als % van de totale lasten

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. We spreken over bestuurlijk belang wanneer de gemeente een zetel heeft in het bestuur van die organisatie of wanneer de gemeente stemrecht heeft. De gemeente heeft op die manier zeggenschap in de organisatie. We spreken over een financieel belang wanneer de gemeente de kosten draagt als de organisatie failliet gaat of als de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. Of als de gemeente risico draagt over ingelegd kapitaal, zoals bij het bezit van aandelen.

Verantwoording

Voor een uitgebreid verslag van de ontwikkelingen bij de verbonden partijen in 2020 verwijzen wij u naar de jaarverslagen 2020 van de betreffende verbonden partijen. Klik hiervoor op de door u gewenste verbonden partij.

Financieel overzicht

Voor de verbonden partijen zijn de volgende bedragen begroot en gerealiseerd.

(bedragen x € 1.000)	Bijdrage deelnemers 2020	Bijdrage Etten-Leur 2020	Eigen vermogen 31-12-2020	Vreemd vermogen 31-12-2020	Totaal Resultaat 2020
Regio West-Brabant (RWB)	2.768	168	1.240	7.669	423
Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	14.950	789	560	1.495	560
ICT West Brabant-West	5.420	992	0	11.469	256
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	65.186	2.279	18.832	43.130	3.326
Schoolverzuim en VSV regio West-Brabant	1.522	64	131	526	131
West-Brabants Archief (WBA)	2.465	117	373	311	245
Werkvoorzieningsschap West Noord-Brabant (WVS)	64.741	6.880	9.149	16.722	4.136
Werkplein Hart van West-Brabant	13.724	2.495	4.524	36.184	4.524
Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst-Zevenbergen	663	63	1.083	26.263	-143
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	33.479	431	2.385	3.420	542
Gemeentelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD)	19.160	1.558	5.717	21.827	797
Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	0	0	13.738	25.744	174
Totaal	**224.078**	**15.836**	**57.732**	**194.760**	**14.971**

Deelnemingen *(bedragen x € 1.000)*	**begroting 2020**	**Realisatie 2020**	**Eigen vermogen 31-12-2020**	**Vreemd vermogen 31-12-2020**	**Resultaat 2020**
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	9.828 aandelen	9.828 aandelen	5.097.000	155.262.000	221.000
Stichting inkoopbureau West-Brabant	139 dagdelen	139 dagdelen	821	665	328
N.V. Rewin West-Brabant	20.000 aandelen	20.000 aandelen	902	1.431	529
N.V. Brabant Water	55.211 aandelen	55.211 aandelen	-	-	-
Totaal			**5.098.723**	**155.264.096**	**221.857**

Overig *(bedragen x € 1.000)*	**Contributie 2020**
Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg)	2
Cooperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA	2
Totaal	**4**

Register verbonden partijen

Het register verbonden partijen leest u op de gemeentelijke website.

Verbonden partijen

Voor een uitgebreid verslag van de ontwikkelingen bij de verbonden partijen in 2020 verwijzen wij u naar de jaarverslagen 2020 van de betreffende verbonden partijen. Klik hiervoor op de door u gewenste verbonden partij.

Gemeenschappelijke Regeling Regio West-Brabant (RWB)

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijk Regeling ICT West-Brabant-West

De jaarcijfers leest u HIER.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De jaarcijfers leest u HIER.

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

De jaarcijfers 2020 zijn niet beschikbaar.

Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg)

De jaarcijfers 2020 zijn niet beschikbaar.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant

De jaarcijfers leest u HIER.

Cooperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA

De jaarcijfers 2020 zijn niet beschikbaar.

NV Rewin (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Rewin West-Brabant)

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling West-Brabants Archief (WBA)

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Noord-Brabant (WVS)

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Werkplein Hart van West-Brabant

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant

De jaarcijfers 2020 zijn niet beschikbaar.

Gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) West Brabant

De jaarcijfers leest u HIER.

Gemeenschappelijke Regeling Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)

De jaarcijfers leest u HIER.

NV Brabant Water

De jaarcijfers 2020 zijn niet beschikbaar.

Grondbeleid & Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus

Grondbeleid & Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus

In deze paragraaf geven wij, naast de verplichte toelichting op het grondbeleid, ook een toelichting op het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Plus. Naast de algemene ontwikkelingen benoemen we de risico's.

Wonen

Een overzicht van de totale voorraad van het woningbouwprogramma binnen het Grondbedrijf leest u in het overzicht woningbouw 2020-2025. De afspraken over de woningbouwproductie voor de periode 2017-2026 baseren we op de provinciale bevolkings- en woningbouwbehoefteprognoses. Het gemeentelijk programma voor de periode tot 2021 baseren we op het Beleidskader 2018-2021.

Het doel van de gemeenteraad is om in de periode 2018-2021 minstens 800 woningen te bouwen. De woningen komen onder andere in de Spoorzone, Schoenmakershoek-Oost, De Streek en diverse binnenstedelijke locaties. Voor 2020 waren de onderstaande verkopen begroot, gerealiseerd en in optie uitgegeven. Het begrote aantal werd niet gehaald doordat de verkoop van de gronden (15.600 m²) in de Spoorzone doorschoven van eind 2020 naar begin 2021.

Uitgifte woningbouw	begroot m²	aantal woningen	gerealiseerd m²	aantal woningen
Gemeentelijke gronden	20.700	96	5.401	48
Derden		70		42

Woningbouw 2020-2025 in m²

verkopen woningbouw in m² gemeentelijke locaties	Realisatie 2020	Prognose 2021	2022	2023	2024	> 2025	Totaal
Schoenmakershoek-Oost			9.000				9.000
Spoorzone-Juvenaat		15.600					15.600
Haansberg-Oost					14.550	25.950	40.500
Carillon	3.090						3.090
4-Heemskinderen		2.800					2.800
Kompas	2.310						2.310
Wipakker			7.000				7.000
Uitleglocatie				20.250	20.250	40.500	81.000
Meeuwisdijk						12.500	12.500
Nobelaer			5.900				5.900
Totaal	**5.400**	**18.400**	**21.900**	**20.250**	**34.800**	**78.950**	**179.700**

Woningbouw 2020-2025 in aantallen

oplevering woningbouw in aantallen gemeentelijke locaties	Realisatie 2020	Prognose 2021	2022	2023	2024	> 2025	Totaal
Schoenmakershoek-Oost				80	26		106
De Streek	42	82	50				174
Haansberg-Oost						84	84
Spoorzone / Juvenaat			120				120
Nobelaer				72	24		96
't Carillon	6	11					17
Kompas			41				41
4-Heemskinderen			14				14
Wipakker				25			25
Uitleglocatie						300	300
Meeuwisdijk						10	10
Vosdonk-Munnikenhei		4	3			2	9
Totaal	**48**	**97**	**228**	**177**	**50**	**396**	**996**

oplevering woningbouw in aantallen locaties derden	Realisatie 2020	Prognose 2021	2022	2023	2024	> 2025	Totaal
Stationsplein 45							0
Brabantlaan (Hof De Hoop)	35						35
Withof			85				85
Couperuslaan			40	60			100
Van `t Hoffstraat			70				70
Stationsplein De Vier Leeuwen		75					75
Van Bergenpark		65	56	100			221
Kloostervelden				142			142
Bisschopsmolenstraat (De Been)			14				14
Bisschopsmolenstraat 136		9					9
Markt 40-42		6					6
Stationstraat 21		5					5
Lange Brugstraat 53		7					7
Markt 13		4					4
Spoorlaan 19						36	36
Hoge Neerstraat 2				11			11
Life & Garden						9	9
Concordialaan (winkelstrip)						15	15
Individuele plannen	7	4					11
Totaal	**42**	**175**	**265**	**313**	**0**	**60**	**855**
Totaal aantal woningen	**90**	**272**	**493**	**490**	**50**	**456**	**1.851**

Werken

Een overzicht van de totale voorraad bedrijfskavels binnen het Grondbedrijf leest u in het overzicht bedrijventerreinen 2020-2025. Wanneer we de voorraad bedrijfskavels vergelijken met de prognose, dan blijkt dat voor kleinschalige ontwikkelingen de bestaande voorraad tot 2024 voldoende is.

Om ook na deze periode te kunnen voorzien in bedrijfsgrond kochten we de locatie Oude Kerkstraat 2 aan. We verwachten dat deze locatie eind 2021 na sanering aan de gemeente wordt overgedragen. Behalve de gemeente hebben ook anderen een beperkt aantal kavels in de verkoop. De daadwerkelijke uitgifte in 2020 was:

Uitgifte bedrijventerreinen		gerealiseerd	
	begroot m²	m²	opties m²
Herstructureringslocaties	0	0	
Nieuw bedrijventerrein	13.187	2.506	10.464

Detailhandel

We hebben geen gronden meer beschikbaar voor de uitbreiding met detailhandel.

Kantoren

We hebben geen gronden meer beschikbaar voor de bouw van nieuwe kantoren. In regionaal verband maakten we afspraken om daar waar mogelijk het volume te laten krimpen.

Bedrijventerreinen 2020-2025

bedrijventerreinen in m²	Realisatie 2020	Prognose 2021	2022	2023	2024	> 2025	Totaal
Vosdonk-Zuid							
Kavels		9.226					9.226
Kavel + woning	1.199	2.398	3.737	1.229	2.083		10.646
Verspreide bedrijfskavels							
Attelaken B11a		2.714					2.714
Vosdonk-West Z4	1.307	1.364					2.671
Vosdonk-Noord							
Oude Kerkstraat			15.746	15.746	15.746	31.492	78.730
Totaal	**2.506**	**15.702**	**19.483**	**16.975**	**17.829**	**31.492**	**103.987**

Ecologische verbindingszones

In 2018 sloot de gemeente een nieuwe samenwerkingsovereenkomst af met het Waterschap Brabantse Delta voor de periode
tot 1-1-2028. Namens LandStad De Baronie is door het Waterschap en de gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Etten-Leur, Gilze en Rijen en Zundert een gezamenlijke subsidieaanvraag ingediend voor grondverwerving en aanleg van natte ecologische verbindingszones. Het Groen Ontwikkelfonds Brabant kende de subsidie toe.

Risico's

De financiële bedrijfsvoering van het Grondbedrijf is zo opgezet dat we risico's in principe opvangen zonder dat we een beroep doen op de algemene dienst van de gemeente. In de tabel geven we aan:

- het actuele risicoprofiel van de grondexploitaties;
- het noodzakelijke weerstandsvermogen op basis van de risicoberekening;
- de verwachte exploitatieresultaten;
- het aantal m² grond dat in eigendom is.

(bedragen x € 1.000)	risicoprofiel 31-12-2020	Bruto benodigd weerstandsvermogen	Prognose resultaat	voorraad gronden m²
Grondexploitaties	24.324	8.520	3.327	550.375

Een gedetailleerd overzicht van de grondexploitatierisico's leest u hier. Daarin staat ook een totale berekening van het weerstandsvermogen dat nodig is. Uit dit overzicht blijkt dat de 'Reserve exploitatie risico's' toereikend is.

Risico's grondexploitatie per 31-12-2020

Woningbouwlocaties *(bedragen x € 1.000)*	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m²
Schoenmakershoek-Oost	4.677	5.500	-2.485	9.000
Spoorzone Juvenaat	2.887	910	2	15.600
De Streek	-5.737	4.525	1.115	0
Nobelaer	1.592	1.570	170	5.900
Haansberg-Oost	4.044	115	1.340	40.500
`t Carillon	-556	355	200	0
Kompas	-381	520	-140	0
4-Heemskinderen	40	470	30	2.800
Woningbouwlocaties	**6.566**	**13.965**	**232**	**73.800**
Bedrijventerreinen				
Vosdonk-Zuid	866	1.240	770	17.675
Vosdonk Noord	163	11.000	-130	78.700
Verspreide bedrijfskavels	607	50	-230	4.100
Bedrijventerreinen	**1.636**	**12.290**	**410**	**100.475**
Kantoorlocaties				
Totaal	**8.202**	**26.255**	**642**	**174.275**

Materiële vaste activa	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m²
Hoge Haansberg	610	60	610	130.750
Hoge Haansberg	1.675	775	1.675	162.575
Hilsebaan	70	10	70	11.925
Groene Wig	225	25	225	48.400
Groene Wig	105	10	105	22.450
Totaal	**2.685**	**880**	**2.685**	**376.100**

Panden	boekwaarde	Risico	OZB of taxatiewaarde	m²
Hoevenseweg 34	600	60	600	12.950
Totaal	**600**	**60**	**600**	**12.950**
Totaal exploitatiegebieden	**11.487**	**27.195**		**550.375**

Totalen	boekwaarde	Risico
Woningbouwlocaties	6.566	13.965
Bedrijventerreinen	1.636	12.290
	8.202	**26.255**
Kantoorlocaties	0	0
Materiële vaste activa	2.685	880
Panden	600	60
Maximaal risico	**11.487**	**27.195**

Minimale waarde en voorzieningen	Minimale waarde	Voorzieningen exploitatie tekorten
Woningbouwlocaties	3.440	2.623
Bedrijventerreinen	5.025	358
	8.465	**2.981**
Kantoorlocaties		
Materiële vaste activa	2.685	
Panden	600	
Minimale waarde en voorzieningen	**11.750**	**2.981**

Berekening reëel risico:		
Boekwaarde	11.487	
Risico	27.195	
Planschade risico afgesloten complexen	100	
Maximaal risico		38.782
Minimale waarde gronden en panden	11.750	
Voorziening exploitatie tekorten	2.981	
Minimale waarde en voorzieningen		-14.731
Gecorrigeerd risico		**24.051**
Reëel risico	**35%**	**8.420**

(bedragen x € 1.000)	**Prognose resultaat**	**voorraad gronden m²**
Woningbouwlocaties	232	73.800
Bedrijventerreinen	410	100.475
	642	174.275
Kantoorlocaties	0	0
Verspreide percelen	2.685	376.100
Totaal	**3.327**	**550.375**

Investeringen

Overzicht kredieten

Om de gewenste maatschappelijke effecten binnen de programma's te realiseren zijn investeringen nodig.
In deze paragraaf geven we inzicht in het beleid en de ontwikkelingen van de investeringen.

Het verloop van de investeringskredieten is in 2020 als volgt:

Programma ***(bedragen x € 1.000)***	**Beschikbaar gesteld**	**uitgaven t/m 2019**	**uitgaven 2020**	**afgesloten 2020**	**Aanpassing 2021**	**beschikbaar 2021**
0. Bestuur en ondersteuning	3.968	1.927	843	-266		932
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	15.895	8.334	2.474	-267		4.821
4. Onderwijs	20.550	19.576	382			592
5. Sport, cultuur en recreatie	32.118	13.640	3.061	-2		15.416
6. Sociaal domein	400	151	189			60
7. Volksgezondheid en milieu	9.226	-5.376	3.495	-10		11.097
8. Volkshuisvesting*	232	185	-			47
Totaal	**82.389**	**38.437**	**10.444**	**-545**	**0**	**32.964**

(*Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing)

De grootste investeringsuitgaven in 2020 waren:

(bedragen x € 1.000)	
Nieuwe Nobelaer	3.099
Investeringen Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (VGRP)	3.030
Investeringen openbaar gebied	2.374
Aanpassing Stadskantoor	687
Diverse investeringen	1.254
Totaal	**10.444**

Afgesloten kredieten

In 2020 sloten we negen kredieten af. Bij deze kredieten gaven we € 545.000 minder uit dan verwacht. Dit bedrag valt vrij.
Een overzicht van de kredieten die we afsloten leest u hier.

Aanpassing kredieten

Voor de kredieten die we meenemen naar 2021 geldt dat het oospronkelijke beschikbare budget gelijk blijft. Bij één krediet verhogen we het bedrag:

(bedragen x € 1.000)	verhoging	verlaging
Mobiele apparatuur	50	
Totaal	**50**	**-**

Door de coronacrisis werken we grotendeels thuis. Ook na deze crisis zal er meer thuis gewerkt worden. Deze ontwikkeling vraagt om de juiste mobiele voorzieningen zoals een laptop. Het draagt bij aan het werken op een veilige manier, die hierdoor tijd-, plaats-, en apparaat-onafhankelijk is.

Beschikbare kredieten

(bedragen x € 1.000)	
Nieuwe Nobelaer	15.409
Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (VGRP)	10.480
Herontwikkeling Stationsomgeving	2.823
Investeringen openbaar gebied	1.666
Diverse investeringen	2.586
Totaal	**32.964**

Een uitgebreide specificatie van deze kredieten leest u hier.

Kredieten overgenomen naar 2021

Programma 0

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2021-2020	Toelichting
Aanpassing werkomgeving	670	638	32	In 2017 is onderzoek gedaan naar de gewenste aanpassing aan de klimaatinstallaties en kantooromgeving van het Stadskantoor. In 2018 is dit aanbesteed. De uitvoering startte In het 4e kwartaal van 2018. De werkzaamheden lopen door in 2021.
ICT-investeringen EGEM-i (uitgaven)	660	394	266	De uitgaven voor ambitie dienstverlening zijn gekoppeld aan de planning en budgetten van de opgave ambitie dienstverlening. In de loop van 2020 is door het MT het jaarplan ambitie dienstverlening 2020 vastgesteld. Tegen de achtergrond van de financiele opgave is hierbij het aantal in 2020 nog uit te voeren projecten en activiteiten beperkt tot die waar al mee gestart was. Hiermee zijn een aantal projecten en activiteiten die gepland waren voor 2020 opgeschort en aangehouden. De financiële opgave was tegelijkertijd aanleiding om voor de komende twee jaren nog voldoende geld beschikbaar te houden voor zaken die voor de ambitie dienstverlening zeker nog moeten gebeuren.
Mobiele apparatuur	302	243	59	Dit krediet is voor de aanschaf van mobiele apparatuur voor 2020 tot en met 2022.
Vervanging wagen 5, 12 en 16	120	0	120	Wagens worden begin 2021 geleverd.
Vervanging financieel pakket	85	0	85	Vervanging van het financieel pakket is uitgesteld naar 2021.
Vervanging PIMS	75	68	7	Een laatste module moet nog worden geimplementeerd. ADP brengt hiervoor mogelijk nog kosten in rekening.
Koffieautomaten	68	0	68	We vervangen de koffieautomaten in 2021. De aanbesteding is afgerond.
Keukenapparatuur	60	0	60	De vervanging van keukenapparatuur afhankelijk van het wel of niet aanhouden van het BVC. Het onderzoek naar het BVC loopt nog. De verwachting is dat dit eind 2021 duidelijk is.
Dashboard SAS	59	6	53	Uitvoeren van data-analyses en trends inzichtelijk maken. Door de corona-beperkingen heeft het project vertraging opgelopen.
Voorzieningen gemeentewerf	56	20	36	Krediet is voor aanschaf van stapelblokken. Deze schaffen we in 2021 aan.
Management sturingsinformatie	50	23	27	Uitvoeren van data-analyses en trends inzichtelijk maken. Project vertraagd door de coronacrisis.
Meubilair Schonckzaal	50	0	50	De vervanging van het meubilair afhankelijk van het wel of niet aanhouden van het BVC. Het onderzoek naar het BVC loopt nog. De verwachting is dat dit eind 2021 duidelijk is.
Vervanging telefooncentrale	50	1	49	We maken momenteel een invoeringsplan. De aanbesteding wordt landelijk uitgevoerd, via de VNG. De aanbesteding is vertraagd.
Klant Contact Center	25	17	8	We zijn gestart met het inrichten van de Nieuwskamer. Hierdoor optimaliseren we de dienstverlening (telefoon en social media).
Digitables (grote schermen)	18	5	13	De laatste schermen worden begin 2021 geleverd.
Totaal	**2.347**	**1.415**	**932**	

Programma 2

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2021-2020	Toelichting
Investeringen BON (uitgaven)	5.539	5.341	198	Vanaf 2018 is een splitsing gemaakt in groot onderhoud en investeringen in het openbaar gebied. In het verleden werd dit vanuit de voorziening BON gedekt. In lijn met het BBV en afstemming met de accountant zijn de investeringen vanaf 2018 niet meer gedekt vanuit de voorziening. Deze worden geactiveerd en door afschrijving en rentekosten ten laste gebracht van de exploitatie. In 2018 zijn hiervoor vooraf nog geen kredieten beschikbaar gesteld door de raad. We gingen nog uit van de werkwijze via de voorziening BON. Het gaat om diverse deelprojecten. Deze bevinden zich zich in verschillende fases van uitvoering.
Herontwikkeling Stationsomgeving (uitgaven)	4.000	1.176	2.824	In 2016 is het voormalige postkantoor aangekocht. In 2017 startte de planvorming. In 2018 is het postkantoor gesloopt. Vanaf najaar 2019 wordt het plan uitgevoerd in samenwerking met Prorail.
Reconstructie Spoorlaan	850	6	844	Project is in voorbereiding. Zie ook project 7072241054 (VGRP PA Damenstraat Cornelisstraat).
Herontwikkeling Markt 13 - parkeren Dreef	813	761	51	Het voormalige pand van de Aldi is gekocht en gesloopt. Een gedeelte van het vrijkomende terrein is verkocht als bouwkavel en het restant richten we in als parkeerterrein. Afronding in 2021.
Reconstructie Attelakenseweg	706	678	28	Project zit in de onderhoudstermijn.
Uitvoeringsprogramma GVVP 2014	600	347	253	Jaarlijks is een bedrag beschikbaar voor investeringen uit het uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP). In 2020 met name verkeersveiligheids-projecten rondom scholen.
Investering BON Openbare verlichting (uitgaven)	244	39	205	Vanaf 2018 is een splitsing gemaakt in groot onderhoud en investeringen in het openbaar gebied. In het verleden werd dit vanuit de voorziening BON gedekt. In lijn met het BBV en afstemming met de accountant zijn de investeringen vanaf 2018 niet meer gedekt vanuit de voorziening. Deze worden geactiveerd en door afschrijving en rentekosten ten laste gebracht van de exploitatie.
Oeverbescherming "De Vaart"	175	0	175	Het is nog niet bekend wanneer dit project wordt opgestart.
Openbare verlichting Liesbosweg	90	0	90	Dit krediet is een onderdeel van het project SLIC openbare verlichting buitengebied.
Aanleg voetpad Trivium	70	67	3	Langs de nieuwe ontwikkelingen aan het Trivium leggen we een voetpad aan. Afronding vindt plaats in 2021.
Aanpassing parkeerapparatuur/software	50	0	50	Om de betaalautomaten geschikt te maken voor kentekenparkeren zijn aanpassingen in hardware en software noodzakelijk.
Programmatuur Omgevingswet	50	2	48	Door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet is de investering van nieuwe software hiervoor uitgesteld. Nu gepland voor 2021.
Zwaaikom Leurse Haven	28	0	28	Het is nog niet bekend wanneer dit project wordt opgestart.
N640 rotonde, aansluiting, VRI's	30	6	24	Dit is een voorbereidingskrediet van een project wat in 2021 gaat starten en wat volgend jaar samen met de Provincie wordt uitgevoerd.
TOTAAL	**13.245**	**8.424**	**4.821**	

Programma 4

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar t/m 2020	Toelichting
Brede School Grauwe Polder	12.300	11.874	427	Realisatie van de nieuwe Brede School Grauwe Polder. Aanbesteding 2016, uitvoering 2017 / 2018 en afronding 2019. Laatste discussiepunten met bouwer oplossen in 2021.
Brede school Banakkers	8.250	8.085	165	De bouwwerkzaamheden zijn gestart in 2015 en begin 2017 afgerond. In 2017 is de school in gebruik genomen en het openbaar gebied ingericht. In 2021 rondden we de laatste punten af met de bouwer.
TOTAAL	**20.550**	**19.959**	**592**	

Programma 5

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar t/m 2020	Toelichting
Nieuwbouw Nobelaer (uitgaven)	20.573	5.164	15.409	Nieuwbouw gestart in tweede kwartaal 2020, oplevering gepland eind 2021.
Investeringen BON speeltoestellen	82	76	6	Project is een onderdeel van Investeringen BON openbare ruimte.
Investering openbaar groen PA Damen Cornelisstraat	4	4	0	Project is in voorbereiding.
TOTAAL	**20.659**	**5.244**	**15.415**	

Programma 6

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar t/m 2020	Toelichting
Aanpassen bestaand gemeentelijk vastgoed	280	312	-32	Conform Raadsprogramma wordt gemeentelijk vastgoed waar mogelijk / noodzakelijk meer duurzaam gemaakt. Projectaanpak is in 2016 opgestart en de uitvoering vanaf 2017. In 2019 zijn maatregelen aan het Stadskantoor uitgevoerd en in 2020 zijn de Gong en de gemeentewerf verduurzaamd.
Maatregelen WMO-proof maken gebouwen	120	28	92	Conform Raadsprogramma wordt gemeentelijk vastgoed waar mogelijk / noodzakelijk meer WMO toegankelijk gemaakt. Projectaanpak is in 2016 opgestart en de uitvoering vanaf 2017.
TOTAAL	**400**	**340**	**60**	

Programma 7

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2012-2020	Toelichting
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	7.974	-2.507	10.480	Krediet is toegekend aan diverse deelprojecten Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Deze bevinden zich in verschillende fases.
Aanbesteding Afval 2020	1.065	500	565	In 2020 schaften we inzamelmiddelen aan zoals in het plan Afval 2020 is besproken.
Plaatsen ondergrondse containers	168	116	51	Bij verschillende nieuw- of verbouwlocaties plaatsen we ondergrondse containers. We plaatsen nog ondergrondse containers bij Hof de Hoop (oude melkfabriek) en bij de oude Rabobank Stationsplein.
TOTAAL	**9.207**	**-1.891**	**11.097**	

Programma 8

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2012-2020	Toelichting
Uitvoering wijkplannen	232	185	47	Voor Wijk en Idee is een aantal projecten uitgevoerd. Sinds 2010 worden geen nieuwe kredieten meer beschikbaar gesteld.
TOTAAL	**232**	**185**	**47**	
TOTAAL overgenomen naar 2021	**66.641**	**33.676**	**32.964**	

Kredieten afgesloten in 2020

Programma 0

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2012-2020	Toelichting
Klimaatbeheersing gebouwen	1.200	1.197	3	In 2017 is onderzoek gedaan naar de gewenste aanpassing aan de klimaatinstallaties en kantooromgeving. In 2018 is dit aanbesteed. In het vierde kwartaal van 2018 is gestart met de uitvoering. De werkzaamheden zijn afgerond.
ICT investeringen (lift-projecten)	371	123	248	Het project is uitgevoerd. De kosten zijn lager uitgevallen omdat een gedeelte van het project is uitgevoerd door ICT WBW.
Fuwa-systeem HR 21	50	35	15	Project is afgerond en kan worden afgesloten.
TOTAAL	**1.621**	**1.354**	**266**	

Programma 2

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2012-2020	Toelichting
Reconstructie Stijn Streuvelslaan / Withofstraat	1.000	786	214	Project is afgerond en kan worden afgesloten.
Reconstructie van Bergenplein	957	947	10	Project is afgerond en kan worden afgesloten.
Reconstructie Bisschopsmolenstraat	618	591	28	Project is afgerond en kan worden afgesloten.
Wilgenlaan aanpassing	75	61	14	Project is in 2020 uitgevoerd, opgeleverd en afgerond.
TOTAAL	**2.650**	**2.385**	**266**	

Programma 5

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2012-2020	Toelichting
Nieuwe zwembad	11.459	11.457	2	Bouw zwembad. Opgeleverd in mei 2018. Omliggend gebied afhankelijk van voortgang project Nieuwe Nobelaer. Bouwrijp maken gestart begin 2020. Woonrijp na bouw Nobelaer.
TOTAAL	**11.459**	**11.457**	**2**	

Programma 7

Investering	Totaal gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2020	Beschikbaar 2012-2020	Toelichting
Verrijdbare verzamelcontainers	20	10	10	Aanschaf vond plaats in 2019.
TOTAAL	**20**	**10**	**10**	
TOTAAL afgesloten kredieten	**15.750**	**15.206**	**545**	

Subsidies

Subsidies

De paragraaf Subsidies bevat twee onderdelen. De gemeente verstrekt aan partners subsidie, omdat zij doelen van het gemeentelijk beleid realiseren. De gemeente spant zich ook in om zelf subsidies te verwerven.

Verstrekte subsidies

	Aangevraagd	Betaald
In 2020 verleenden we de volgende subsidies	**6.201.524**	**6.895.506**

Cultuur - structureel	Aangevraagd	Betaald
Constantia Etten-Leur	8.100	8.100
Molenstichting	250	250
Oranjestichting Etten-Leur	3.370	-
Orkest Pro Musica Etten-Leur	950	350
Sint Nicolaasvereniging Etten-Leur	1.200	1.200
Stichting Carnavalsoptocht Etten-Leur	6.000	6.000
Stichting MaMi	3.000	3.000
Stichting Orgelkring Jacobus Zeemans	1.455	-
Stichting Theatergroep Josjes	1.100	1.100
Stichting Vincent van Gogh Etten-leur	10.000	10.000
Streekmuseum Etten-Leur	24.960	12.000
Theatr'EL	900	445
Toneel vereniging Mag het Licht Uit	750	550
Totaal Cultuur - structureel	**62.035**	**42.995**

Cultuur - incidenteel	Aangevraagd	Betaald
Stichting Eerste Gemotoriseerde Vlucht in Nederland	930	-
Totaal Cultuur - incidenteel	**930**	**-**

Cultuur en kunstbeoefening - structureel	Aangevraagd	Betaald
Stichting Nieuwe Nobelaer - Bibliotheek	1.035.016	1.035.016
Stichting Nieuwe Nobelaer - muziek ballet dans drama	996.165	996.165
Stichting Nieuwe Nobelaer - Theater - Overig Recreatief	1.268.819	1.268.819
Totaal Cultuur en kunstbeoefening - structureel	**3.300.000**	**3.300.000**

Huur- en exploitatiesubsidie - structureel	Aangevraagd	Betaald
Beheerstichting De Vleer	13.717	13.717
Beheerstichting Den Overkant	11.995	11.995
Centrum West / exploitatie Drempel	9.000	9.000
Centrum West / huur Drempel	21.844	21.844
Grauwe Polder / bijdrage beheer Gong	1.000	1.000
Grauwe Polder / exploitatie Gong	10.939	10.939
Grauwe Polder / huur Gong	24.051	24.051
IVN huursubsidie	22.457	22.479
Scouting / exploitatie gebouwen	47.475	45.198
Scouting / huur Beuken	37.955	37.955
Scouting / huur Kokkestraat	13.279	13.279
Scouting / huur Vijfhuizenweg	23.111	23.111
Stichting ASE	25.395	25.395
Stichting Instuif 'Het Zorgenkind' / huur Drempel	700	-
Stichting Jeugdland / exploitatie Wipakker	11.833	11.833
Stichting Jeugdland / huur Wipakker	18.373	18.667
Stichting Ut Praotuis	20.737	20.737
Stichting Vincent van Gogh huursubsidie	14.514	14.514
Streekmuseum Jan Uten Houte huur	2.254	2.254
Sonate / huur kast wijkver. Grauwe Polder	207	207
Beheerstichting Het Voortouw	3.803	3.803
Diverse verenigingen Slotlaan 38	14.910	14.910
Beheerstichting Dn Overkant / vrijval 2019	-	-12.400
Totaal Huur- en exploitatiesubsidie - structureel	**349.551**	**334.490**

Subsidieregeling Cultuur Toerisme Recreatie en Sport - incidenteel	Aangevraagd	Betaald
75 jaar bevrijding Heemkundekring	-	350
75 jaar bevrijding Oranjestichting	-	3.250
Art2gether Cirkel van het leven	-	3.000
Totaal Subsidieregeling Cultuur Toerisme Recreatie en Sport - incidenteel	**-**	**6.600**

Subsidieregeling Informele zorg - structureel	Aangevraagd	Betaald
Avoord / Alzheimercafe	10.000	88
Avoord / Eetpunten	7.000	2.507
Avoord / Schaapskooi	7.000	-449
Stichting Alzheimer Nederland afdeling Breda eo	250	250
Totaal Subsidieregeling Informele zorg - structureel	**24.250**	**2.396**

Subsidieregeling Internationale samenwerking - structureel	Aangevraagd	Betaald
Stichting Internationale Vrouwendag Etten-Leur (SIVEL)	1.000	1.000
Totaal Subsidieregeling Internationale samenwerking - structureel	**1.000**	**1.000**

Subsidieregeling Jeugd- en jongerenwerk - structureel	Aangevraagd	Betaald
KPJ Etten	750	750
Stichting Instuif Het Zorgenkind	3.150	-
Stichting Jeugdland / activiteitensubsidie	7.300	6.000
Stichting Scouting Etten-Leur	28.888	25.088
Totaal Subsidieregeling Jeugd- en jongerenwerk - structureel	**40.088**	**31.838**

Subsidieregeling Maatschappelijke hulpverlening - structureel	Aangevraagd	Betaald
Indigo Brabant B.V.	24.814	24.078
Stichting Slachtofferhulp Nederland	12.698	12.698
Totaal Subsidieregeling Maatschappelijke hulpverlening - structureel	**37.512**	**36.776**

Subsidieregeling Onderhoud monumenten - structureel	Aangevraagd	Betaald
Monumentenwacht	-	5.536
Totaal Subsidieregeling Onderhoud monumenten - structureel	**-**	**5.536**

Subsidieregeling Onderhoud monumenten - incidenteel	Aangevraagd	Betaald
Individuele verstrekkingen	7.768	7.768
Totaal Subsidieregeling Onderhoud monumenten - incidenteel	**7.768**	**7.768**

Subsidieregeling Overig - structureel	Aangevraagd	Betaald
Avoord	17.781	7.077
GGZ Breburg	84.522	84.523
GGz Breburg / wijk GGZ-er	106.572	67.000
GGZ Breburg Stekkie	65.000	65.000
KBO Kring Gemeente Etten-Leur	-	2.700
Stichting Streekomroep voor West Brabant	-	23.426
Stichting Vincent van Gogh Etten-leur	15.000	15.000
Stichting VluchtelingenWerk Zuid-Nederland	75.290	63.990
Totaal Subsidieregeling Overig - structureel	**364.166**	**328.716**

Subsidieregeling Overig - incidenteel	Aangevraagd	Betaald
Duursaam Etten-Leur	-	237.569
Samenwerkplatform Automaatje	22.100	22.100
St. Energieloket Etten-leur	-	516.379
Meerkosten WMO door coronacrisis	-	82.847
Meerkosten Jeugd door coronacrisis	-	58.913
Gelden uit Algemene Uitkering Klimaatmiddelen energieloketten	-	-33.346
Totaal Subsidieregeling Overig - incidenteel	**22.100**	**884.462**

Subsidieregeling Sociaal cultureel werk - structureel	Aangevraagd	Betaald
EHBO Vereniging Joannes De Deo	1.250	1.250
H. Mariaparochie Etten-Leur	800	800
Oecumenisch Inloophuis	750	750
Parochiele Caritas Mariaparochie	835	750
Parochiële Caritasinstelling Mariaparochie	10.000	5.000
Stichting Hartveilig Etten-Leur	20.000	18.500
Vrouwenvereniging "Oud en Jong"	200	-
Totaal Subsidieregeling Sociaal cultureel werk - structureel	**33.835**	**27.050**

Subsidieregeling Sport - structureel	Aangevraagd	Betaald
Badmintonclub Saturnus	2.376	-10
E.L.B.C. Basketball	4.250	4.012
Handbalvereniging Internos	8.680	5.786
Hockeyclub Etten-Leur	15.000	4.719
Korfbalvereniging Focus	5.000	2.616
Ponyclub Concordia Florebit	750	378
R.K.V.V. Internos	4.250	2.096
Rugbyclub Etten-Leur	4.150	3.700
S.C. Unitas '30	6.000	3.000
Sportvereniging DIO	9.975	9.415
Stichting Marathon Brabant	681	-
Stichting Sportgala Etten-Leur	3.929	3.709
Stichting Wielertopsport Etten-Leur	4.814	1.936
Tafeltennis Vereniging Tanaka	2.000	1.188
TC de Vijfhuizen	3.510	390
TC Etten	7.327	4.712
TwirlingSport West-Brabant	2.000	1.888
Voetbalvereniging D.S.E.	6.875	3.641
Volleybalvereniging Rowi	2.122	1.541
Zwem- en waterpolovereniging DIO	4.850	3.341
Totaal Subsidieregeling Sport - structureel	**98.539**	**58.056**

Subsidieregeling Surplus - structureel	Aangevraagd	Betaald
Surplus / huur jongerencentrum	5.375	5.375
Surplus algemeen maatschappelijk werk	475.172	475.172
Surplus budgetcoaches	26.997	26.997
Surplus Buurtsport	14.500	14.500
Surplus exploitatie JOC	1.948	4.800
Surplus formulierenteam	37.472	37.472
Surplus frontoffice CJG	24.796	24.796
Surplus jeugd en jongerenwerk	343.831	343.831
Surplus schuldhulpverlening	55.000	55.000
Surplus vrijwilligers centrale	334.730	334.730
Surplus Welzijn / clientondersteuning	174.575	174.575
Surplus Welzijn / Multidisciplinair team	25.815	25.815
Surplus wijkwerk	253.004	253.004
Totaal Subsidieregeling Surplus - structureel	**1.773.215**	**1.776.067**

Subsidieregeling Vangnetfonds - structureel	Aangevraagd	Betaald
Stichting Leergeld Noord-West Brabant	22.500	10.000
Totaal Subsidieregeling Vangnetfonds - structureel	**22.500**	**10.000**

Subsidieregeling Verkeer en vervoer - structureel	Aangevraagd	Betaald
Veilig Verkeer Nederland Etten-Leur	-	4.071
Veilig Verkeer 2019	-	-3.548
Totaal Subsidieregeling Verkeer en vervoer - structureel	**-**	**523**

Subsidieregeling Wijkverenigingen - structureel	Aangevraagd	Betaald
Buurtbelang De Keen	4.580	4.330
Buurtschap Attelaken	125	125
Buurtschap Den Hill	125	125
Buurtvereniging Bankenstraat	125	125
Buurtvereniging De Haansberg	125	125
Buurtvereniging D'n Donk	125	125
Buurtvereniging Grauwe Polder	125	125
Buurtvereniging Hilsebergen	125	125
Buurtvereniging Olieakkers	125	125
Buurtvereniging Rondom de Bremberg	125	125
Buurtvereniging Zundertseweg Klappenberg	125	125
Kath. Bond van Ouderen afdeling Leur	500	500
KBO-Etten Zuid	500	500
Prot.Chr.Ouderen Bond	500	500
Stichting Samenwerkingsplatform Etten-Leur	4.500	1.500
Stichting Wijkbelang Centrum-Oost	11.500	9.375
Stichting Wijkbelang Hooghuis	11.000	5.800
Vereniging Buurtbelang Grauwe Polder	500	500
Vrouwen van Nu, afdeling Etten-Leur	500	500
Wijkvereniging / Buurtbelang Banakkers	8.705	8.705
Wijkvereniging Centrum-West	6.800	4.573
Wijkvereniging Etten-leur Noord	5.000	-
Wijkvereniging Grient	500	500
Wijkvereniging Schoenmakershoek	5.500	500
Zomerschool West-Brabant	500	500
Totaal Subsidieregeling Wijkverenigingen - structureel	**62.335**	**39.533**

Subsidieregeling Woonconsumentenorganisaties - structureel	Aangevraagd	Betaald
VAC Vrouwen advies commissie	1.700	1.700
Totaal Subsidieregeling Woonconsumentenorganisaties - structureel	**1.700**	**1.700**

Ontvangen subsidies

We vragen alleen de subsidies aan die passen in en bijdragen aan ons eigen beleid. Bij een groot deel van de subsidiemogelijkheden is er sprake van cofinanciering. Dat betekent dat de subsidie wordt verstrekt onder de voorwaarde dat de gemeente een deel van het benodigde bedrag bijdraagt. Als de gemeente niet in staat is geld bij te dragen, maken we geen aanspraak op cofinanciering.

Hieronder leest u het overzicht van de ontvangen subsidies.

Verstrekker *(bedragen x € 1)*	Regeling	Project	Aangegaan voor 2020	Gerealiseerd 2020	Ontvangst 2020
Provincie Noord-Brabant	Subsidieregeling energie Noord-Brabant 3 Stimulering toezicht energiebesparende maatregelen kantoorpanden	Toezicht kantoorpanden Etten-Leur	5.250	750	
Provincie Noord-Brabant	Subsidieregeling Verkeer en Vervoer Noord-Brabant 2016 § 4: GGA-regio's	Mensgerichte maatregelen 2020	82.736	37.299	
Kunstbalie	Cultuureducatie met Kwaliteit	Cultuureducatie met Kwaliteit 2017 - 2020	37.664	21.416	
Provincie Noord-Brabant	Bijdrage Intensivering Toezicht Veehouderijen	Intensivering Toezicht Veehouderijen	3.360	3.360	
Europese subsidie	Interreg 2 Seas programma 2014-2020	Smart Light Concepts (SLIC)	229.470	86.070	
Ministerie van Binnenlandse Zaken	Regeling specifieke uitkering reducatie energiegebruik	Regeling reductie Energiegebruik	1.064.741	720.602	
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	Regeling Extern advies Warmtetransitie (EAW) 2020	Transitie Visie Warmte	20.660	-	
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	Regeling reductie energiegebruik woningen (C34)	Regeling reductie energiegebruik woningen (C34)	698.200	-	
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Regeling Sportakkoord 2020	Sportakkoord	45.000	45.000	
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Regeling (Flexibele) huisvesting kwetsbare doelgroepen	huisvesting kwetsbare doelgroepen	91.000	-	
Totaal			**940.921**	**934.497**	

Jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders legt ieder jaar verantwoording af aan de gemeenteraad van Etten-Leur over het gevoerde beleid.
De jaarrekening is hiervan de financiële vertaling.

1. Lasten en baten per programma

1.1 Totaaloverzicht

Dit totaaloverzicht geeft inzicht in de lasten en baten per programma voor de jaarrekening 2020. Ook geeft het inzicht in het saldo van de algemene dekkingsmiddelen, de post onvoorzien en de mutaties in de reserves. Deze gegevens staan naast de gewijzigde begrotingscijfers 2020. De verschillende onderdelen lichten we toe.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020		Begroting 2020 na wijziging		Rekening 2020		Resultaat
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**2020**
0. Bestuur en Ondersteuning	3.074	1.520	3.580	1.165	3.087	1.516	-1.572
1. Veiligheid	3.607	72	3.573	29	3.571	32	-3.538
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.403	2.835	7.645	2.817	7.537	2.776	-4.761
3. Economische zaken	408	174	501	205	499	190	-309
4. Onderwijs	6.673	1.148	7.113	1.275	6.979	1.262	-5.717
5. Sport, Cultuur en Recreatie	11.063	1.506	11.078	1.659	10.733	1.632	-9.102
6. Sociaal Domein	48.065	11.388	57.211	17.549	53.685	15.506	-38.179
7. Volksgezondheid en Milieu	13.493	13.007	13.562	12.956	13.845	12.946	-899
8. Volkshuisvesting, RO en SV	23.467	21.665	5.144	5.076	6.631	5.822	-809
Subtotaal programma's	**117.254**	**53.315**	**109.407**	**42.731**	**106.567**	**41.682**	**-64.886**
Algemene dekkingsmiddelen							
Lokale heffingen	0	8.908	0	8.911	0	9.112	9.112
Uitkering Gemeentefonds	0	66.074	0	69.081	0	68.994	68.994
Dividenden	0	12	0	12	0	12	12
Saldo financieringsfunctie	1.356	196	1.188	51	1.174	53	-1.120
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**1.356**	**75.190**	**1.188**	**78.055**	**1.174**	**78.172**	**76.998**
Overhead	13.831	2.687	13.890	2.997	13.498	3.007	-10.490
Vennootschapsbelasting	120		68	0	-52	0	52
Post onvoorzien	250		0	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	**132.811**	**131.192**	**124.553**	**123.783**	**121.186**	**122.860**	**1.674**
Toevoeging en onttrekkingen reserves	2.286	3.905	2.781	3.055	1.888	2.717	829
Resultaat	**135.097**	**135.097**	**127.333**	**126.837**	**123.074**	**125.578**	**2.503**

1.2 Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, dividenden en het saldo uit de financieringsfunctie.

1.2.1 Lokale heffingen

Lokale heffingen *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2019	Raming begroting 2020	Actuele begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Onroerendezaakbelasting	8.160	8.629	8.652	8.856	204
Hondenbelasting	231	234	234	235	1
Precariobelasting	44	46	26	20	-5
Totaal lokale heffingen	**8.436**	**8.908**	**8.911**	**9.112**	**200**

1.2.2 Uitkering Gemeentefonds

De uitkering Gemeentefonds is het geld dat alle gemeenten van het Rijk ontvangen om hun taken uit te voeren.

Uitkering gemeentefonds *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2019	Raming begroting 2020	Actuele begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Uitkering gemeentefonds	64.821	66.074	69.081	68.994	-87

Deze uitkering mogen we overal voor inzetten. De actuele begroting voor de uitkering Gemeentefonds baseren we op de septembercirculaire 2020 en tegen actuele prijzen. Dit betekent dat we in de begroting van de algemene uitkering de loon- en prijsontwikkeling van de rijksuitgaven meenemen.

1.2.3 Dividenden

Jaarlijks ontvangen we dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten.

Dividenden *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2019	Raming begroting 2020	Actuele begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Bank Nederlandse Gemeenten	28	12	12	12	0

1.2.4 Financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie verstaan we het verschil tussen de te betalen en te ontvangen rente.

Financieringsfunctie *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2019	Raming begroting 2020	Actuele begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Rentelasten	1.315	1.356	1.188	1.174	-14
Rentebaten	88	196	51	53	3
Totaal financieringsfunctie	**-1.227**	**-1.160**	**-1.137**	**-1.120**	**16**

1.3 Post onvoorzien

De post onvoorzien ramen we in totaal en dus niet per programma. In de begroting 2020 namen we hiervoor een bedrag van € 250.000 op. Hoe we dit geld gebruikten leest u hieronder.

Begrotingswijziging *(bedragen x € 1.000)*	Datum raadsvergadering	Omschrijving	Bedr
Begroting 2020			250
3e begrotingswijziging 2020 (1e bestuursrapportage)	6 juli 2020	Herstel SC Unitas	-30
3e begrotingswijziging 2020 (1e bestuursrapportage)	6 juli 2020	Herstel gevel Het Voortouw	-182
3e begrotingswijziging 2020 (1e bestuursrapportage)	6 juli 2020	Bestrijding eikenprocessierups	-35
3e begrotingswijziging 2020 (1e bestuursrapportage)	6 juli 2020	Opbrengst grondverkoop Lange Brugstraat	39
3e begrotingswijziging 2020 (1e bestuursrapportage)	6 juli 2020	Opbrengst grondverkoop Oude Bremberg	13
4e begrotingswijziging 2020 (2e bestuursrapportage)	12 november 2020	Opbrengst grondverkoop Parallelweg	15
4e begrotingswijziging 2020 (2e bestuursrapportage)	12 november 2020	Noodvoorzieningen klimaat scholen	-30
4e begrotingswijziging 2020 (2e bestuursrapportage)	12 november 2020	Algemene inzet 2e bestuursrapportage	-40
Totaal			**0**

1.4 Overhead

Gemeenten zijn verplicht de overhead centraal in de begroting en jaarrekening op te nemen. De definitie van overhead is hier: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Het gaat dan op hoofdlijnen om de volgende kosten:

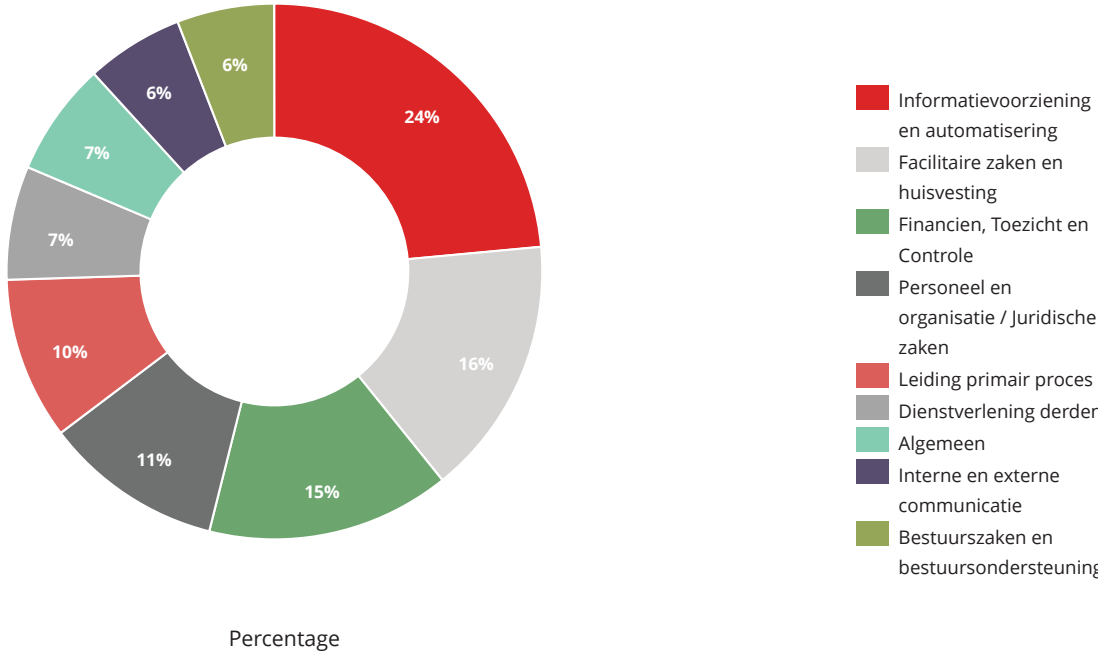
- huisvesting en facilitaire zaken (inclusief beveiliging);
- leidinggevenden primair proces;
- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement);
- interne en externe communicatie;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning (exclusief griffie);
- informatievoorziening en automatisering;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

De inkomsten die we met overhead genereren (bijvoorbeeld door dienstverlening) brengen we in mindering op de kosten.

Opbouw overhead	Raming begroting 2020	Actuele begroting 2020	Rekening 2020
Totale overheadkosten	15.071	14.762	14.403
Totale overheadinkomsten (met name dienstverlening RWB, Werkplein en Zundert)	-2.687	-2.997	-3.007
Totale overhead	**12.384**	**11.766**	**11.396**
Toerekening aan investeringen, grondexploitaties en voorzieningen	-1.240	-872	-905
Netto saldo overhead	**11.144**	**10.894**	**10.490**

De totale overheadkosten bedroegen € 14,4 miljoen. In de grafiek ziet u de procentuele opbouw van de overhead.

Omdat we met de overhead ook inkomsten genereren is de totale overhead € 11,4 miljoen.
In de begroting was dat € 11,8 miljoen. Het verschil ontstond door lagere kosten voor ICT en bij facilitair (bijvoorbeeld print- en portikosten).

1.5 Vennootschapsbelasting

We verwachten dat we over de periode 2016 tot en met 2020 geen vennootschapsbelasting verschuldigd zijn.

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (vpb). De gemeente voerde uitvoerig overleg met de Belastingdienst. Inmiddels bereikten we overeenstemming over de vpb-kwalificatie van het grondbedrijf. De afspraken over het grondbedrijf legden we vast door ondertekening van een vaststellingsovereenkomst met de Belastingdienst. Voor de activiteit 'verkoop van de reststromen van afval' is er overeenstemming met de Belastingdienst over de manier van verwerken.

Na ondertekening van de vaststellingsovereenkomst pasten we de aangiften 2016 en 2017 aan en we dienden 2018 in. Voor het indienen van de aangifte vpb 2019 ontvingen we uitstel.
We verwachten dat we over de periode 2016 tot en met 2020 geen vennootschapsbelasting verschuldigd zijn.

1.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Bij het opstellen van de begroting stellen we een overzicht van incidentele baten en lasten op. We doen dit om te beoordelen of er sprake is van materieel evenwicht. Dat betekent dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Deze cijfers gebruikt de provincie voor hun beoordeling als toezichthouder.

In hoofdlijn zijn baten en lasten structureel als deze jaarlijks in de begroting zijn opgenomen (drie jaar of langer). Baten en lasten die korter dan drie jaar worden opgenomen, zijn in principe incidenteel. Mutaties in de reserves zijn, op enkele uitzonderingen na, ook een incidentele last (storting in de reserve) of incidentele baat (onttrekking aan de reserve).

In de jaarrekening 2020 namen we per programma de volgende incidentele lasten en baten op:

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
Programma 0. Bestuur en ondersteuning	702	1.750
Programma 1. Veiligheid	0	0
Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	243	-434
Programma 3. Economie	107	46
Programma 4. Onderwijs	264	0
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie	394	430
Programma 6. Sociaal domein	9.451	9.246
Programma 7. Volksgezondeheid en milieu	0	0
Programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	353	353
Totaal	**11.514**	**11.391**

Toelichting:

Posten groter dan € 25.000 nemen we afzonderlijk in de tabellen op. Posten kleiner dan € 25.000 voegen we samen onder ‘overig’.

Programma 0

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Algemene uitkering afrekening oude jaren		-71
2. Ambitie dienstverlening	73	
2. Ambitie dienstverlening (dekking reserve ambtitie dienstverlening)		73
3. Bodemverontreiniging Oude Kerkstraat	90	
3. Bodemverontreiniging Oude Kerkstraat (dekking uit algemene risicoreserve)		90
4. Contractbeheer	69	
4. Contractbeheerder (dekking uit algemene risicoreserve)		69
5. Versterking Algemene risicoreserve	215	
6. Onderuitputting kapitaallasten	-68	
7. Storting in voorziening Personeel	180	
8. Vennootschapsbelasting		30
8. Vennootschapsbelasting (mutatie met reserve exploitatierisico's)	30	
9. Wachtgeld en reïntegratiekosten oud collegeleden	95	
10. Fiscale onderzoeken		60
11. Project waarderen naar gebruiksoppervlakte	81	
12. Algemene uitkering coronacompensatie		1.732
13. Lagere parkeeropbrengsten door corona		-227
14. Lagere precariobelasting door corona		-20
15. Lagere bedrijfsvoeringskosten door corona	-58	
16. Overig	-6	14
Totaal	**702**	**1.750**

1. Algemene uitkering afrekening oude jaren
In 2020 ontvingen we een afrekening van de algemene uitkering over 2019 en eerdere jaren.

2. Ambitie dienstverlening
De kosten van het programma ambitie dienstverlening dekken we uit deze reserve.

3. Bodemsanering Oude Kerkstraat
De bodemsanering aan de Oude Kerkstraat is uitgesteld van 2019 naar 2020. We dekken de kosten uit de algemene reserve.

4. Contractbeheer
De kosten van contractbeheer dekken we uit de algemene reserve.

5. Versterking algemene risicoreserve
2017 tot en met 2019 sloten we af met tekorten Deze tekorten dekken we zoals gebruikelijk vanuit de algemene risicoreserve. De omvang van de reserve loopt daarom flink terug. Voor financiële stabiliteit en flexibiliteit om onvoorziene tegenvallers op vangen, vinden we het belangrijk om de algemene risicoreserve weer aan te vullen.

6. Onderuitputting kapitaallasten
In het eerste jaar van investeren schrijven we niet af, hierdoor is er een incidenteel voordeel.

7. Storting in voorziening personeel
Voor de uitvoering van gemaakte afspraken met personeel vormden we voor deze verplichtingen in 2020 een voorziening.

8. Vennootschapsbelasting
De te betalen vennootschapsbelasting is nihil. De bijdrage vanuit de reserve exploitatierisico's is daarom niet nodig.

9. Wachtgeld en reïntegratiekosten oud collegeleden
Na de gemeenteraadsverkiezingen namen we afscheid van twee wethouders. In 2019 nam nog een wethouder afscheid. Hierdoor onstond een wachtgeldverplichting. Op basis van de APPA (algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) is een gewezen wethouder sinds 2010 verplicht om te voldoen aan een sollicitatieplicht en planmatige begeleiding. Hierdoor maken we kosten voor re-integratieplannen en de bijkomende opleidingen.

10. Fiscale onderzoeken
In 2020 vond een aantal fiscale onderzoeken plaats (onder andere BTW en werkkostenregeling).

11. Project waarderen naar gebruiksoppervlakte
Voor de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) gaan we over op waarderen naar

gebruiksoppervlakte. Samen met de Belastingsamenwerking West-Brabant maken we hiervoor incidentele kosten.

12. Algemene uitkering coronacompensatie
We ontvingen in 2020 via de algemene uitkering coronacompensatie.

13. Lager parkeeropbrengsten door corona
Door de coronacrisis zijn er veel minder bovengrondse parkeerinkomsten dan verwacht.

14. Lagere percariobelasting door corona
Door de coronacrisis besloot de raad om voor 2020 geen precariobelasting te heffen voor terrassen.

15. Lagere bedrijfsvoeringskosten door corona
Door de coronacrisis zijn de kosten voor onder andere kopiëren, porto, kantoorartikelen en koffie- en thee voorziening lager.

Programma 1

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Overig	-20	
Totaal	**-20**	**0**

Programma 2

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Project Brabants Verkeersveiligheidslabel	48	
1. Project Brabants Verkeersveiligheidslabel (subsidie provincie)		47
2. Opsporen bommen	199	
3. Lagere reclameinkomsten door corona		-25
4. Lagere parkeeropbrengsten door corona		-456
5. Hogere kosten onderhoud parkeergarage door corona	51	
6. Lagere kosten voor verkeersmaatregelen door corona	-55	
Totaal	**243**	**-434**

1. Project Brabants Verkeersveiligheidslabel
Vanuit de provinciale subsidie Mensgerichte maatregelen betalen we het Brabants Verkeersveiligheidslabel. Omdat het project en de subsidie eindig zijn nemen we deze op als incidentele lasten en baten.

2. Opsporen bommen
In de meicirculaire 2020 ontvingen we € 199.000 voor het opsporen en ruimen van bommen.

3. Lagere reclameinkomsten door corona
Door de coronacrisis ontvangen we minder reclameinkomsten. Bedrijven maakten minder reclame.

4. Lagere Parkeeropbrengsten door corona
Door de coronacrisis zijn de parkeeropbrengsten in de parkeergarage lager.

5. Hogere kosten onderhoud parkeergarage door corona
We maakten door de coronacrisis extra kosten voor beheer en onderhoud voor de verbetering van veiligheid voor bezoekers en de beheerder.

6. Lagere kosten voor verkeersmaatregelen door corona
De coronacrisis zorgde voor minder verkeersbewegingen en daarmee minder schades aan verkeersborden en straatmeubilair. Ook was hierdoor minder groot onderhoud nodig.

Programma 3

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Grondverkopen		67
2. Aanleg openbaar gebied "Achter de Molen"	107	
3. Lagere opbrengsten weekmarkt door corona		-21
Totaal	**107**	**46**

1. Grondverkopen
We verkochten diverse percelen grond.

2. Aanleg openbaar gebied "Achter de Molen"
Extra budget voor de verkeersafwikkeling Gezondheidscentrum Achter de Molen.

3. Lagere opbrengsten weekmarkt door corona
Door de coronacrisis stonden er minder marktkramen op de markt. Hierdoor brachten we minder marktgelden in rekening.

Programma 4

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Renovatie gevel Het Voortouw	182	
2. Noodvoorzieningen klimaat scholen	30	
3. Lagere kosten leerlingenvervoer door minder ritten in verband met corona	-45	
4. Continuïteitsbijdrage vervoerders leerlingenvervoer door corona	97	
Totaal	**264**	**0**

1. Renovatie gevel Het Voortouw
In 2017 vielen enkele tegels van de gevel van de brede school Het Voortouw. Na onderzoek bleek dat op enkele plaatsen een constructieve ondergrond mist voor de aangebrachte isolatie en tegels. Herstel gereed in de zomervakantie 2020. In de begroting hielden we hier geen rekening mee. En ook niet in de voorziening onderhoud gebouwen omdat dit pand is overgedragen aan het schoolbestuur.

2. Noodvoorzieningen klimaat scholen
Voor een tijdelijke verbetering van het klimaat in scholen plaatsten we noodvoorzieningen.

3. Lagere kosten leerlingenvervoer door minder ritten in verband met corona
Door de coronacrisis en de sluiting van scholen zijn er minder ritten gereden.

4. Continuïteitsbijdrage vervoerders leerlingenvervoer door corona
Volgens de landelijke richtlijnen compenseerden we de vervoerders voor de niet gereden ritten voor 80%.

Programma 5

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Renovatie kunstgras	30	
1. Renovatie kunstgras (reserve Beheren op Niveau)		30
2. Bijdrage verbetering kwaliteit landschap		206
2. Bijdrage verbetering kwaliteit landschap (reserve Landschapsbeheer)	206	
3. Grondverkopen (onder andere snippergroen)		117
4. Herstel clubgebouw SC Unitas	30	
5. Sportakkoord	45	45
6. Lagere opbrengsten stageld kermissen door corona		-51
7. Tegemoetkoming huur sportaccommodaties door corona	83	83
Totaal	**394**	**430**

1. Renovatie kunstgras
De renovatie van het kunstgras en valdempende ondergrond bij speelvoorzieningen.
Dekking van deze kosten uit de reserve Beheren op Niveau.

2. Bijdrage verbetering kwaliteit landschap
We ontvangen van ontwikkelaars een bijdrage voor de kwaliteitverbetering van het landschap.
We storten deze bijdrage in de reserve.

3. Verkoop gronden en snippergoen
In 2020 verkochten we voor € 117.000 aan grond (exclusief Grondbedrijf) en snippergroen.

4. Herstel clubgebouw SC Unitas
De herstelwerkzaamheden aan het gebouw van SC Unitas '30 dekten we uit de post onvoorzien.

5. Sportakkoord
We kochten diensten in voor de uitvoering van de Regeling Lokale Sportakkoorden. We ontvingen hiervoor een rijksbijdrage.

6. Lagere opbrengsten stageld kermissen door corona
Beide kermissen zijn afgelast door de coronacrisis. Hierdoor ontvingen we geen stageld.

7. Tegemoetkoming huur sportaccommodaties door corona
Door de coronacrisis konden de sportverenigingen geen gebruik maken van de sportaccommodaties. We brengen hen daarom voor deze drie maanden ook geen huur in rekening en missen daarom huurinkomsten. We verwachten hiervoor compensatie van het Rijk.

Programma 6

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Gebouwen WMO-proof en duurzaam maken	189	
1. Gebouwen WMO-proof en duurzaam maken (algemene risicoreserve)		189
2. Wet inburgering	26	
2. Wet inburgering (algemene risicoreserve)		26
3. TOZO regeling	9.031	9.031
4. Borgen zorgcontinuïteit Juzt	-53	
5. Hogere bijdrage WVS door corona	431	
6. Minder gebruik webshop bijzondere bijstand door corona	-98	
7. Minder leerwerk en re-integratietrajecten door corona	-157	
8. Compensatie meerkosten jeugdzorgaanbieders in verband met corona	61	
9. Minder beroep op persoonsgebondenbudget door corona	-122	
10. Continuïteitsbijdrage vervoerders deeltaxi door corona	223	
11. Lagere kosten deeltaxi door minder ritten in verband met corona	-167	
12. Compensatie meerkosten WMO zorgaanbieders in verband met corona	87	
Totaal	**9.451**	**9.246**

1. Gebouwen WMO-proof en duurzaam maken

Voor het aanpassen van gemeentelijk vastgoed voor duurzaamheid en WMO-proof maken is vanaf 2017 in totaal € 400.000 beschikbaar gesteld. In 2020 is € 189.000 daarvan uit te geven. We halen dit bedrag uit onze algemene reserve.

2. Wet Inburgering

Voor de wet inburgering 2021 wordt door het Rijk in 2020 € 87.144 beschikbaar gesteld. Het werkplein gaat dit uitvoeren en heeft in de voorbereiding hiervoor€ 26.000 nodig. De verwachting is dat het restant budget in 2021 wordt besteed. We onttrekken dit bedrag uit de algemene risicoreserve

3. TOZO regeling

We ontvingen budget voor de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo). Dit bedrag betaalden we door aan het Werkplein.

4. Borgen zorgcontinuïteit Juzt

Juzt verkeerde in acute problemen. We willen de zorg voor kinderen garanderen op een goed niveau, de werkgelegenheid waarborgen en de zorg verbeteren. Daarom is in overleg met Juzt, gemeenten en het ministerie besloten tot een gecontroleerde afbouw van Juzt. De raad stelde in 2019 € 340.000 beschikbaar voor de borging van de zorgcontinuïteit bij Juzt. Het bedrag dat nu over is valt vrij.

5. Hogere bijdrage WVS door corona

Van het rijk ontvingen we via het gemeentefonds voor het Werkvoorzieningschap een bijdrage in de kosten van de coronacrisis. Deze bijdrage betalen we op programma 6 door aan het Werkvoorzieningschap.

6. Minder gebruik webshop bijzondere bijstand door corona

We gaven minder uit aan minimabeleid, omdat de uitgaven via de webshop aanzienlijk lager

waren. Door de coronacrisis en de lock-downmaatregelen waren veel leveranciers van de webwinkel (binnen-en buitensport, bioscopen, dierentuinen enzovoort) in 2020 gesloten.

7. Minder leerwerk en re-integratietrajecten door corona
Door de coronacrisis kochten we minder leerwerk- en re-integratietrajecten in dan waarmee we in de begroting rekening hielden. Ook andere kosten voor re-integratie vielen hierdoor lager uit.

8. Compensatie meerkosten jeugdzorgaanbieders in verband met corona
We ontvingen van het Rijk een bijdrage om zorgaanbieders te compenseren voor de meerkosten, die zij voor de uitvoering van de Jeugdzorg en Wmo in 2020 maakten door de coronacrisis. We stelden hiervoor een subsidieregeling vast.

9. Minder beroep op persoonsgebondenbudget door corona
In 2020 deden minder inwoners een beroep op de maatwerkvoorzieningen Huishoudelijke Ondersteuning en Begeleiding in de vorm van een persoonsgebonden budget. We denken dat dit komt door coronacrisis.

10. Continuïteitsbijdrage vervoerders deeltaxi door corona
Volgens bestuurlijke afspraken met het Rijk compenseerden we de vervoerder met 80% voor de niet verreden ritten.

11. Lagere kosten deeltaxi door minder ritten in verband met corona
Door de coronacrisis daalde het aantal verreden ritten met de Deeltaxi fors. Hierdoor ontvingen we minder bijdragen van de klanten.

12. Compensatie meerkosten WMO zorgaanbieders in verband met corona
We ontvingen van het Rijk een bijdrage om zorgaanbieders te compenseren voor de meerkosten, die zij voor de uitvoering van de Jeugdzorg en Wmo in 2020 maakten door de coronacrisis. We stelden hiervoor een subsidieregeling vast.

Programma 8

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Baten en lasten grondexploitatie (inclusief reserves grondbedrijf)	336	336
2. Overig	17	17
Totaal	**353**	**353**

1. Baten en lasten grondexploitatie (inclusief reserves grondbedrijf)
Het resultaat binnen de grondexploitatie verrekenen we met de reserves Grondbedrijf.
In de begroting en de jaarrekening verwerken we het Grondbedrijf budgetneutraal.

1.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten we de structurele mutaties in de reserves als volgt presenteren.

Lasten (stortingen reserves):

(bedragen x € 1.000)	2020
Niet van toepassing	
Totaal stortingen reserves	**0**

Baten (onttrekkingen reserves):

(bedragen x € 1.000)	2020
Dekkingsreserve kapitaallasten Onderwijs	580
Dekkingsreserve kapitaallasten Sportvoorzieningen	286
Totaal onttrekkingen reserves	**866**

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves zijn in principe incidenteel.

Structurele toevoegingen of onttrekkingen zijn:

- onttrekkingen aan financieringsreserves /dekkingsreserves (kapitaallasten);
- onttrekkingen uit (bestemmings)reserve voor een periode van minimaal drie jaar voor het dekken van structurele lasten.

Het totaal overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves leest u hier.

1.8 Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT verplicht tot het openbaar maken van de salarissen van de zogeheten topfunctionarissen. Tot de topfunctionarissen behoren diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie. Bij gemeenten behoren de gemeentesecretaris en de griffier tot deze topfunctionarissen.

Functiegegevens 2020 *(bedragen x € 1)*	*W. Voeten* *griffier*	*C. Smits* *gemeentesecretaris*
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	97.493	113.840
Beloningen betaalbaar op termijn	17.305	20.225
Subtotaal	*114.798*	*134.065*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
Bezoldiging	114.798	134.065

Functiegegevens 2019 (bedragen x € 1)	*W. Voeten griffier*	*C. Smits gemeentesecretaris*
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.606	108.342
Beloningen betaalbaar op termijn	16.211	18.787
Subtotaal	*110.817*	*127.129*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
Bezoldiging	110.817	127.129

1.9 Begrotingsrechtmatigheid

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020			Jaarrekening 2020			Begrotingsafwijking			Lastenoverschrijdi	
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**
0. Bestuur en Ondersteuning	3.580	1.165	-2.415	3.087	1.516	-1.572	493	-350	843		
1. Veiligheid	3.573	29	-3.544	3.571	32	-3.538	3	-3	6		
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.645	2.817	-4.828	7.537	2.776	-4.761	108	41	67		
3. Economie	501	205	-296	499	190	-309	2	15	-14		
4. Onderwijs	7.113	1.275	-5.839	6.979	1.262	-5.717	134	13	121		
5. Sport, cultuur en recreatie	11.078	1.659	-9.419	10.733	1.632	-9.102	344	27	317		
6. Sociaal Domein	57.211	17.549	-39.662	53.685	15.506	-38.179	3.526	2.043	1.483		
7. Volksgezondheid en Milieu	13.562	12.956	-605	13.845	12.946	-899	-283	11	-294	-283	
8. Volkshuisvesting, RO en SV	5.144	5.076	-68	6.631	5.822	-809	-1.487	-746	-741	-1.487	
Subtotaal programma's	**109.407**	**42.731**	**-66.676**	**106.567**	**41.682**	**-64.886**	**2.840**	**1.049**	**1.790**	**-1.770**	**0**
Algemene dekkingsmiddelen											
Lokale heffingen	0	8.911	8.911	0	9.112	9.112	0	-200	200		
Uitkering Gemeentefonds	0	69.081	69.081	0	68.994	68.994	0	87	-87		
Dividenden	0	12	12	0	12	12	0	0	0		
Saldo financieringsfunctie	1.188	51	-1.137	1.174	53	-1.120	14	-3	16		
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**1.188**	**78.055**	**76.868**	**1.174**	**78.172**	**76.998**	**14**	**-116**	**130**	**0**	**0**
Overhead	13.890	2.997	-10.894	13.498	3.007	-10.490	393	-11	403		
Vennootschapsbelasting	68	0	-68	-52	0	52	120	0	120		
Post onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Totaal saldo van baten en lasten	**124.553**	**123.783**	**-770**	**121.186**	**122.860**	**1.674**	**3.366**	**922**	**2.444**	**-1.770**	**0**
Toevoeging en onttrekkingen reserves	2.781	3.055	274	1.888	2.717	829	893	337	555		
Resultaat	**127.333**	**126.837**	**-496**	**123.074**	**125.578**	**2.503**	**4.259**	**1.260**	**2.999**	**-1.770**	**0**

Bij de rechtmatigheidscontrole is het begrotingscriterium een belangrijk toetsingsinstrument. In de toelichting op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

"Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn."

De algemene lijn is dat begrotingsoverschrijdingen die binnen de beleidskaders van de raad passen niet meegewogen worden in het accountantsoordeel.

Begrotingsafwijkingen - wat zegt het BBV?

Er kunnen zeven verschillende begrotingsoverschrijdingen worden onderscheiden. In onderstaand overzicht geven we aan wat naar de mening van de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de consequentie van de betreffende overschrijding moet zijn voor het accountantsoordeel[2].

	Soorten begrotingsafwijkingen	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel.	Onrechtm en telt mee voor het oordeel.
1.	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2.	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3.	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
4.	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5.	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6.	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
6 a.	**Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar**		X
6 b.	**Geconstateerd na verantwoordingsjaar**	X	
7.	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
7 a.	**Jaar van investeren**		X
7 b.	**Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren**	X	

Begrotingsafwijkingen - Werkelijk

In de tabel leest u per programma de lastenoverschrijding ten opzichte van de begroting per soort begrotingsafwijking.

---

2 Bron: Kadernota Rechtmatigheid 2018, commissie BBV.

Omdat een lastenoverschrijding op programmaniveau een saldo is van meerdere programmaonderdelen, is het mogelijk dat de nadere uitsplitsing van de overschrijdingen leidt tot een hoger bedrag aan overschrijdingen dan het saldo op het programma.

Op bepaalde programmaonderdelen zijn ook lagere lasten dan begroot gerealiseerd. Deze lieten we in het kader van de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid buiten beschouwing tenzij deze relevant zijn voor beoordeling.

Onrechtmatige overschrijding *(bedragen x € 1.000)*	**last**	**3.**	**4.**	**6b 7b. / 1. 2. 5. 6a. 7a.**
0. Bestuur en Ondersteuning				
1. Veiligheid				
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
3. Economie				
4. Onderwijs				
5. Sport, cultuur en recreatie				
6. Sociaal Domein				
7. Volksgezondheid en Milieu	-283	-283		
8. Volkshuisvesting, RO en SV	-1.487		-1.487	
Subtotaal programma's	**-1.770**		**-1.487**	
Algemene dekkingsmiddelen				
Lokale heffingen				
Uitkering Gemeentefonds				
Dividenden				
Saldo financieringsfunctie				
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**0**		**0**	
Overhead				
Vennootschapsbelasting				
Post onvoorzien				
Totaal saldo van baten en lasten	**-1.770**		**-1.487**	
Toevoeging reserves				
Resultaat	**-1.770**		**-1.487**	

Voor de onderdelen 3, 4, 6b en 7b geldt: onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel.

Voor de onderdelen 1, 2, 5, 6a en 7a geldt: onrechtmatig en telt mee voor het oordeel.

Toelichting en conclusie

Lastenoverschrijdingen

De lastenoverschrijding op programma 7 Volksgezondheid en Milieu bedraagt € 283.000. De overschrijding heeft betrekking op de subsidieregeling Reductie Energieverbruik. De overschrijding wordt gecompenseerd door hogere inkomsten (subsidie).

Op programma 8 Volkhuisvesting bedraagt de overschrijding € 1.487.000. Het is de doorboeking naar de balans van positieve resultaten op de diverse exploitaties. Per saldo is het Grondbedrijf zoals gebruikelijk neutraal verwerkt in de jaarrekening.

Conclusie

Op basis van voorgaande analyse constateerden we alleen begrotingsonrechtmatigheden die niet meetellen voor het accountantsoordeel.

2. Balans

2. Balans

ACTIVA *(bedragen x € 1.000)*	31-12-2019	31-12-2020
A. VASTE ACTIVA		
1. Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut		
- investering met economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven	21.240	23.530
- overige investeringen met een economisch nut	95.916	96.763
Totaal investeringen met een economisch nut	**117.156**	**120.293**
Investeringen met een maatschappelijk nut	7.762	9.946
Totaal materiële vaste activa	**124.917**	**130.239**
2. Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	202	202
- overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen uitgeleend geld	2.057	2.174
minus voorzieningen claims en geschillen	*0*	*0*
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	804	453
Totaal financiële vaste activa	**3.063**	**2.829**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**127.981**	**133.068**
B. VLOTTENDE ACTIVA		
1. Voorraden		
a. Grond- en hulpstoffen:	0	0
b. Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	7.953	8.202
minus voorzieningen grondexploitatie	*-3.054*	*-2.983*
c. Gereed product en handelsvoorraden	12	0
Totaal voorraden	**4.911**	**5.219**
2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
a. Vorderingen op openbare lichamen	7.534	9.125
b. Rekening Courant verhoudingen met niet financiële instellingen	1.935	1.136
c. Rekening Courant met het Rijk	0	0
d. Overige vorderingen	1.475	1.199
minus voorzieningen dubieuze debiteuren	*-654*	*-782*
Totaal vorderingen	**10.291**	**10.677**
3. Liquide middelen	**4.265**	**7.919**
4. Overlopende activa	**3.562**	**6.917**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**23.030**	**30.733**
TOTAAL ACTIVA	**151.010**	**163.800**

PASSIVA *(bedragen x € 1.000)*	31-12-2019	31-12-2020
A. VASTE PASSIVA		
1. Eigen vermogen		
a. Algemene reserves	7.248	3.527
b. Bestemmingsreserves:		
- dekkingsreserves	18.287	17.421
- overige bestemmingsreserves	2.120	2.154
- bestemmingsreserves grondexploitatie	9.523	9.604
c. Rekeningsaldo		
- Rekeningsaldo (reeds geautoriseerde resultaatbestemmingen)	176	176
- Rekeningsaldo (gerealiseerd resultaat)	-3.643	2.503
Totaal reserves	**33.711**	**35.385**
2. Voorzieningen	**34.564**	**37.187**
3. Langlopende schulden		
a. Opgenomen langlopende geldleningen:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	53.500	67.500
- openbare lichamen	10.000	0
b. Waarborgsommen	182	91
Totaal langlopende schulden	**63.682**	**67.591**
TOTAAL VASTE PASSIVA	**131.957**	**140.163**
B. VLOTTENDE PASSIVA		
1. Kortlopende schulden	**10.723**	**11.141**
2. Overlopende passiva		
a. Nog te betalen bedragen	**7.865**	**7.996**
b. Vooruitontvangen bedragen voor uitkeringen met specifiek doel van:		
- Het Rijk	**293**	**4.301**
- Overige Nederlandse overheidslichamen	**101**	**101**
c. Overige vooruitontvangen bedragen	**72**	**97**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**19.054**	**23.637**
TOTAAL PASSIVA	**151.010**	**163.800**
Gewaarborgde leningen	186.810	175.924

2.1 Materiele vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit twee onderdelen: investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Deze lichten we hieronder toe.

Investeringen met economisch nut

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2020	Investering 2020	Des-investering 2020	Afschrijving 2020	Bijdragen derden 2020	Duurzame waarde vermindering 2020	Boekwaarde 31-12-2020
a. Gronden en terreinen	9.665	31	0	268	0	0	9.427
b. Woonruimten	600	0	0	0	0	0	600
c. Bedrijfsgebouwen	83.430	3.576	0	3.063	0	0	83.943
d. Grond/weg/waterbouwkundig werk	19.222	5.940	0	1.066	2.780	0	21.316
e. Vervoermiddelen	563	0	0	144	0	0	419
f. Machines, apparaten en installaties	384	0	0	111	0	0	273
g. Overige materiele vaste activa	3.292	1.363	0	341	0	0	4.314
Totaal	**117.156**	**10.910**	**0**	**4.993**	**2.780**	**0**	**120.293**

Toelichting
In 2020 investeerden we vooral in riolering (€ 3,0 miljoen) en de nieuwbouw Nieuwe Nobelaer (€ 3,1 miljoen).
Meer informatie leest u in de paragraaf investeringen.

Er waren geen desinvesteringen en duurzame afwaarderingen .

Er zijn geen gronden uitgegeven in erfpacht.

Investeringen met maatschappelijk nut

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2020	Investering 2020	Des-investering 2020	Afschrijving 2020	Bijdragen derden 2020	Duuurzame waarde vermindering 2020	Boekwaarde 31-12-2020
a. Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0	0
b. Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0
c. Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0	0	0
d. Grond/weg/waterbouwkundig werk	7.762	2.553	0	161	208	0	9.946
e. Vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0	0
f. Machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0	0	0
g. Overige materiele vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**7.762**	**2.553**	**0**	**161**	**208**	**0**	**9.946**

Toelichting
We investeerden € 2,5 miljoen in een groot aantal projecten in het openbaar gebied. In het verleden brachten we die volledig ten laste van de voorziening Beheren op Niveau. Dat is vanaf 2018 niet meer toegestaan. Per project maken we een splitsing in een onderhoudsgedeelte (ten laste van voorziening) en een investeringsgedeelte. Dit gedeelte activeren we en staat nu hier op de balans. Alle investeringen met maatschappelijk nut zijn investeringen na 1 januari 2017.

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2020	Investering 2020	Des-investering 2020	Afschrijving 2020	Bijdragen derden 2020	Duurzame waarde vermindering 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Totaal materiële vaste activa	**124.917**	**13.463**	**0**	**5.154**	**2.988**	**0**	**130.239**

Een specificatie van de materiële vaste activa leest u hier.

Specificatie materiele vaste activa

(bedragen x € 1)	Boekwaarde 01-01-2020	Afschrijving t/m 2019	Investeringen 2020	Desinvesteringen 2020	Rente 2020	Afschrijving 2020	Kapitaallasten 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Stadskantoor	10.191.738	6.020.139	687.195		101.917	379.600	481.517	10.499.333
Bestuurs- en vergadercentrum	43.611	74.659			436	6.977	7.413	36.634
Personeelskosten algemeen	106.193	0	-3.371		1.062	0	1.062	102.823
ICT Werkplek	291.133	93.443	83.417		2.911	76.915	79.827	297.635
Financiën	31.376	20.917	0		314	10.459	10.772	20.917
Informatie	302.600	105.452	21.550		3.026	55.477	58.503	268.672
Facilitaire diensten	1.430				14	0	14	1.430
Buitendienst	0		5.279		0	0	0	5.279
Gemeentewerf	934.879	425.326	8.217		9.349	50.854	60.203	892.242
Werkbussen	355.867	288.303			3.559	81.316	84.875	274.551
Veegmachines	84.792	211.980			848	42.396	43.244	42.396
Tractoren	80.518	22.239			805	12.245	13.050	68.273
Raad	13.571	4.524			136	4.524	4.659	9.047
Bestuursondersteuning B&W	34.999	83.078			350	4.375	4.725	30.624
Ambitie dienstverlening	235.578	117.995	40.822		2.356	70.715	73.070	205.686
Huwelijken	31.097	138.654			311	7.437	7.748	23.659
Landmeten	7.483	29.932			75	7.483	7.558	0
Preparatie	1.485.645	1.397.369			14.856	98.138	112.994	1.387.507
Sociale veiligheid	18.014	18.014			180	3.603	3.783	14.411
Klein onderhoud verhardingen	6.994.950	1.464.252	2.504.124		69.950	122.628	192.578	9.376.446
Gladheidbestrijding	140.233	215.127			1.402	30.696	32.099	109.537
Verkeersbeleid	303.408	9.589	94.877		3.034	12.505	15.539	385.780
Beheer openbare verlichting	501.834	327	-118.837		5.018	18.235	23.253	364.762
Straatparkeren	1.240.657	377.684	-6.467		12.407	80.085	92.491	1.154.105
Parkeergarage	11.389.935	5.353.246			113.899	341.279	455.178	11.048.656
Verhuur/verpachting grond	50.426	0			504	0	504	50.426
Huisvesting BBO	44.504.481	11.330.891	382.403		445.045	1.508.623	1.953.668	43.378.261
Huisvesting BSO	21.071	128.341			211	21.071	21.282	0
Nieuwe zwembad De Banakker	9.440.620	2.118.877	-102.169		93.385	196.963	290.347	9.141.488
Nieuwe Nobelaer	2.064.676	0	3.098.993		20.647	0	20.647	5.163.669
Tennisbanen	200.000	0			2.000	0	2.000	200.000
Gymlokalen	7.158	64.424			72	7.158	7.230	0
Lage Banken sportterreinen	4.062.127	1.420.806			40.621	125.315	165.937	3.936.812
Hoge Neerstraat sportterreinen	1.233.231	804.349			12.332	88.835	101.167	1.144.396
De Streek sportpark	1.688.735	763.380			16.887	120.624	137.511	1.568.111
Sportpark Trivium	436.495	970.905			4.365	26.393	30.758	410.102
Gemeentelijke monumenten	336.605	450.501			3.366	31.746	35.112	304.859
Plantsoenen	4.450	0			45	0	45	4.450
Hondenuitlaatvoorzieningen	64.712	16.178			647	8.089	8.736	56.623
Westpolderplas	15.813	28.112			158	1.757	1.915	14.056
Volkstuinen	198.090	186.305			1.981	14.149	16.130	183.941
Speelvoorzieningen	11.591	0	63.992		116	0	116	75.583
Huisvesting soc. cult. activiteiten	304.265	205.405			3.043	27.415	30.458	276.850
Huisvesting Jeugd- en jongerenwerk	171.808	711.040	188.813		1.718	218.790	220.508	141.832
Kunststof	72.380	48.253			724	8.042	8.766	64.338
Huisvuil restafval	573.941	283.130	464.572		5.739	54.763	60.502	983.750
Milieustraat	2.409.914	534.458			24.099	67.364	91.464	2.342.549

(bedragen x € 1)	Boekwaarde 01-01-2020	Afschrijving t/m 2019	Investeringen 2020	Desinvesteringen 2020	Rente 2020	Afschrijving 2020	Kapitaallasten 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Compostering	44.956	51.324			450	3.622	4.072	41.334
Pompgemalen/ bergbezinkbassins	19.497	110.754			195	5.467	5.662	14.030
Drukriolering	45.189	103.179			452	4.696	5.148	40.493
Riolering algemeen	18.074.110	11.340.132	3.030.523		180.741	1.060.889	1.241.631	20.043.743
Beheer begraafplaatsen	461.739	14.973			4.617	5.419	10.036	456.320
Planologie	1.650	0			17	0	17	1.650
Verspreide percelen	70.000	0						70.000
Panden	600.000	530.000						600.000
Project Hoge Haansberg	2.439.971	0	31.063					2.471.034
Project Groene Wig	295.000	0						295.000
Dienstverlening Hart van West-Brabant	171.082	114.055			1.711	28.514	30.224	142.568
Totaal	**124.917.325**	**48.802.020**	**10.474.997**	**0**	**1.214.102**	**5.153.647**	**6.367.749**	**130.238.675**

2.2 Financiele vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa in 2020 ziet er als volgt uit.

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen 2020	Desinvesteringen 2020	Aflossing 2020	Boekwaarde 31-12-2020
1. Kapitaalverstrekkingen aan:					
- deelnemingen	202	0	0		202
2. Overige langlopende leningen	2.057	491	0	374	2.174
3. Overige uitzettingen > 1 jaar	804	0	0	351	453
Totaal	**3.063**	**491**	**0**	**725**	**2.829**
Voorziening claims en geschillen	0	0	0	0	0

De financiële vaste activa zijn onderverdeeld in kapitaalverstrekkingen, leningen en overige uitzettingen. Deze lichten we hieronder toe.

1. Kapitaalverstrekkingen

(bedrag x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
a. Deelname kapitaal NV BNG	22	22
b. Deelname kapitaal Brabant Water N.V.	170	170
c. Aandeel Rewin	9	9
Totaal	**202**	**202**

Er waren in 2020 geen mutaties bij de kapitaalverstrekkingen.

2. Leningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Leningen ambtenaren voor woningbouw	1.148	855
Brabant Water	20	20
Lening Streekmuseum	0	8
Lening Voortouw en De Pijler	393	363
Lening SKPOEL (Brede School Sonate)	260	234
Lening TC Etten	21	18
Lening Drukkerijmuseum	88	83
Duurzaamheidsleningen	127	594
Totaal	**2.057**	**2.174**

Leningen ambtenaren
In 2020 losten (oud)medewerkers hun hypotheek geheel of gedeeltelijk af.

Lening Streekmuseum
We verstrekten een lening aan het Streekmuseum.

Duurzaamheidsleningen
Voor duurzaamheid verstrekken we leningen aan verenigingen of stichtingen. In 2020 verstrekten we 9 nieuwe leningen.

3. Overige uitzettingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Deposito BNG inzake opheffing HNG	200	0
Startersleningen	605	453
Totaal	**804**	**453**

Deposito BNG
De jaarlijkse aflossing van € 200.000 vond in 2020 voor de laatste keer plaats.

Startersleningen
In april 2013 stelde de raad € 1 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van startersleningen. De startersleningen zijn de eerste drie jaar rente- en aflossingsvrij en hebben in principe een looptijd van 30 jaar. Startersleningen kunnen tussentijds boetevrij worden afgelost.

2.3 Voorraden
De opgenomen voorraden op de balans splitsen we naar de volgende categorieën:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
1. Grond- en hulpstoffen grondexploitatie		
- overige grond- en hulpstoffen	0	0
- onderhanden werk	7.953	8.202
2. Voorraden burgerzaken	12	0
Totaal	**7.965**	**8.202**
Voorzieningen grondexploitatie	-3.054	-2.983

Onderhanden werk
Hieronder leest u het verloop van de exploitaties die in ontwikkeling zijn.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2020	Vermeerdering 2020	Vermindering 2020	Winstneming 2020	Boekwaarde 31-12-2020
De Streek	-6.621	817	1	68	-5.737
Haansberg-Oost	4.105	70		-132	4.044
Schoenmakershoek-Oost	4.446	231			4.677
Spoorzone - Juvenaat	2.700	187			2.887
Nobelaer	1.643	87	138		1.592
Trivium	-270	156	20	134	0
Verspreide bedrijfskavels	702	45	140		607
Vosdonk-Noord	-395	558			163
Vosdonk-Zuid	1.223	57	278	-135	866
Herontwikkeling vrijkomende schoollocaties	420	351	1.830	161	-898
Totaal	**7.953**	**2.559**	**2.407**	**96**	**8.202**

De boekwaarde van de exploitaties steeg door investeringen in woonrijpmaken, rentebijschrijvingen, vorming van voorzieningen en winstnemingen. De daling van de boekwaarde (verminderingen) komt met name door grondverkopen.

Toelichting onderhanden werk

Voor het onderhanden werk zijn de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020	Voorziening exploitatietekort	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Geraamde eindresultaat
Totaal exploitaties onderhanden werk	8.202	2.983	27.602	36.453	-3.632

Een negatief eindresultaat betekent een negatieve boekwaarde. De opbrengsten zijn dan hoger dan de kosten. De grondexploitaties zijn dan winstgevend.

De geraamde kosten en opbrengsten baseerden we op de exploitatieopzetten per bouwgrondexploitatie. We hanteerden hierbij de volgende parameters:

- rentepercentage: 1,39%;
- kostenstijging (indexering): 3,00%;
- opbrengststijging: 0,00%;
- disconteringsvoet: 2,00%.

Naast bovengenoemde parameters zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- gronduitgifte vindt gefaseerd plaats (geen concurrentie met elkaar);
- geen overschrijding van 10-jaarstermijn;
- nominale waarde van eindresultaat;
- voorzichtigheidsprincipe bij beoordeling grondprijzen;
- tussentijdse winstneming vindt plaats op basis van de POC-methode (percentage of completion). Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het BBV zijn het toerekeningsbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het daarmee samenhangende realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten -en het daaruit voortvloeiende resultaat- moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd.

Periodiek herzien we de exploitatieopzetten en bieden deze aan de raad ter vaststelling aan. Voor bouwgrondexploitaties waarvoor we een nadelig resultaat verwachten vormen we een voorziening ter grootte van dit tekort. Deze voorziening vormen we op basis van nominale waarde.

2.4 Vorderingen

We hebben vorderingen op openbare lichamen, rekening courant verhoudingen met niet-financiële instellingen en overige vorderingen.

1. Vorderingen op openbare lichamen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	2.352	4.015
Vorderingen BTW	0	0
Vordering BTW compensatiefonds	5.182	5.110
Totaal	**7.534**	**9.125**
Voorziening dubieuze debiteuren	-554	-572

Vordering op publiekrechtelijke lichamen
Dit zijn de debiteuren van het Werkplein en vorderingen op andere overheidsinstellingen.

We waarderen de debiteuren tegen nominale waarde. Het bedrag dat op 31 december 2020 openstaat betreft een groot aantal vorderingen die we in 2021 ontvangen. Voor mogelijke oninbaarheid vormden we een voorziening.

Vorderingen BTW
De BTW op ondernemersactiviteiten verrekenen we maandelijks met de Belastingdienst.
Op 31 december 2020 is sprake van een schuld en is het saldo opgenomen aan de passiva-zijde.

De verrekening van BTW op overheidsactiviteiten (BTW-compensatiefonds) vindt eenmaal per jaar plaats.
De compensabele BTW over 2020 ontvangen we in 2021.

2a. Rekening courant verhoudingen met niet-financiële instellingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	907	1.070
Rekening courant Sociale Verzekeringsbank	45	66
Rekening courant gemeente Zundert	983	0
Totaal	**1.935**	**1.136**

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
In april 2013 stelde de raad € 1 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van startersleningen.
Het bedrag wat niet is uitgeleend beheert het Stimuleringsfonds.
De raad stelde voor de blijverslening € 250.000 en voor de verzilverlening € 250.000 in 2018

beschikbaar. Dat bedrag maakten we over naar het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Hiervan zijn nog geen leningen verstrekt.

Rekening courant SVB
De Sociale Verzekeringsbank (SVB) betaalt de persoonsgebonden budgetten (PGB) uit aan de budgethouders van zowel de gemeente Etten-leur als de gemeente Zundert. Hiervoor maken we elk kwartaal bedragen over aan de SVB waarna deze de betalingen kan doen. Het nog niet uitgekeerde bedrag is op 31 december in rekening courant aanwezig.

Rekening courant gemeente Zundert
De gemeente Etten-Leur voert werkzaamheden uit voor de gemeente Zundert op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd, waaronder het Centrum Jeugd en Gezin. Hiervoor heeft Zundert een voorschot betaald. Omdat dit bedrag per 31 december 2020 een schuld betrof is dit aan de passivakant bij de kortlopende schulden opgenomen. In 2021 vindt verrekening plaats.

2b. Rekening courant verhouding met het Rijk

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Uitzetting in schatkist	0	0
Totaal	**0**	**0**

Overtollige geldmiddelen, boven de drempelwaarde, moeten we onderbrengen bij de schatkist van het Rijk.
Op 31 december 2020 stond er niets bij het Rijk uit.

3. Overige vorderingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Debiteuren	1.475	1.199
Totaal	**1.475**	**1.199**
Voorziening dubieuze debiteuren	-100	-210

Debiteuren
We waarderen de debiteuren tegen nominale waarde. Het bedrag dat 31 december 2020 openstaat betreft een groot aantal vorderingen die we in 2021 ontvangen. Voor mogelijke oninbaarheid vormden we een voorziening.

2.5 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit volgende onderdelen:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Kassaldi	3	3
Bank- en girosaldi	4.262	7.916
Totaal	**4.265**	**7.919**

Schatkistbankieren
Sinds 1 januari 2014 is het voor decentrale overheden verplicht om geld wat over is tijdelijk te storten in de schatkist (Ministerie van Financiën). Op het moment dat we het geld nodig hebben nemen we dit weer op.

Hierbij is wel sprake van een drempelwaarde: bedragen onder deze waarde mogen we buiten de schatkist houden.
De drempelwaarde is 0,75% van het begrotingstotaal. Deze drempelwaarde was in 2020 € 1.013.000.

We overschreden in 2020 deze drempelwaarde niet.

(bedragen x € 1.000)	31-12-2020
1e kwartaal	297
2e kwartaal	871
3e kwartaal	611
4e kwartaal	838

2.6 Overlopende activa
De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	86	0
Nog te ontvangen bedragen	3.093	3.789
Vooruitbetaalde bedragen	383	3.129
Totaal	**3.562**	**6.917**

Nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen
Nog te ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen heeft betrekking op subsidie met een specifiek bestedingsdoel
de Brede Doel Uitkering (Verkeer en Vervoer) en een decentralisatieuitkering (Maatschappelijke begeleiding).
Hieronder leest u het verloop.

	Boekwaarde 1-1-2020	Toevoeging 2020	Ontvangsten 2020	Boekwaarde 31-12-2020
BDU Verkeer en vervoer	15		15	0
DU Maatschappelijke begeleiding	71		71	0
Totaal	**86**	**0**	**86**	**0**

Nog te ontvangen bedragen
Nog te ontvangen bedragen voor € 1,0 miljoen voor afvalinzameling (extra ledigingen containers) en € 950.000 van het Werkplein.

Vooruitbetaalde bedragen
Dit zijn kosten voor 2021 die we al in 2020 betaalden. € 3,9 miljoen van dit bedrag is de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO) aan het Werkplein.

2.7 Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
a. Algemene reserves		
Algemene risico reserve	7.248	3.527
Totaal algemene reserves	**7.248**	**3.527**
b. Bestemmingsreserve		
Dekkingsreserves kapitaallasten	18.287	17.421
Overige bestemmingsreserves	2.120	2.154
Bestemmingsreserves grondexploitatie	9.523	9.604
Totaal bestemmingsreserves	**29.930**	**29.179**
c. Rekeningsaldo		
Rekeningsaldo (geaccordeerde resultaatbestemmingen)	176	176
Rekeningsaldo (gerealiseerd resultaat)	-3.643	2.503
Totaal rekeningsaldo	**-3.467**	**2.679**
Totaal	**33.711**	**35.385**

Het jaarrekeningresultaat 2020 is € 2.503.000 positief.

Bij de tweede bestuursrapportage 2020 is besloten om € 168.000 over te hevelen naar 2021 (we noemen dit resultaatbestemmingen). Het ging om € 150.000 voor herziening bestemmingsplannen en € 18.000 voor invoering Wet inburgering (dit bedrag is bij het opmaken van de jaarrekening € 26.000). Het totale bedrag wat overgeheveld wordt is € 176.000.

De toelichting op de de reserves leest u hier.

2.8 Voorzieningen

De balanspost voorzieningen ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Voorzieningen	34.564	37.187

De balanspost voorzieningen is exclusief de voorziening "dubieuze debiteuren" en "exploitatietekorten grondexploitaties".
Deze brengen we aan de activazijde in mindering op de vorderingen en op de voorraden grondexploitatie.

Een toelichting op de voorzieningen leest u hier.

2.9 Langlopende schulden

De specificatie van de langlopende schulden is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
a. Opgenomen langlopende geldleningen:		
1. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	53.500	67.500
2. Openbare lichamen	10.000	-
b. Waarborgsommen	182	91
Totaal	**63.682**	**67.591**

Opgenomen langlopende geldleningen
In 2020 trokken we drie leningen aan van elk € 5 miljoen. We losten € 11 miljoen af.
We verlengden de looptijd van een lening van € 10 miljoen van 2038 tot 2058. In 2020 betaalden we € 1.207.000 aan rente.
Meer informatie over financiering nemen we op in de paragraaf Financiering.

Verplichting leningen
Op 31 december 2020 hadden we € 67,5 miljoen aan leningen. We zijn daarvoor € 1.173.000 per jaar aan rente verschuldigd.
In het overzicht geven we de renteverplichtingen weer.

(bedragen x € 1.000)	Renteverplichting
< 1 jaar	1.173
> 1 jaar en < 5 jaar	2.656
> 5 jaar	8.660

Waarborgsommen
Als zekerheidsstellling voor de nakoming van aangegane verplichtingen brengen we aan marktpartijen in veel gevallen een bedrag als waarborgsom in rekening. Bij verwervingen houden we een bedrag in op de betaling van de koopsom. Wanneer aan de overeengekomen verplichting is voldaan maken we het ingehouden bedrag alsnog over.

2.10 Kortlopende schulden

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Schulden aan publiekrechtelijke lichamen	269	1.913
Opgenomen kasgeldleningen	8.000	6.000
Banksaldi	228	0
Overige schulden	2.226	3.229
Totaal	**10.723**	**11.141**

Schulden aan publiekrechtelijke lichamen
Dit zijn openstaande facturen van publiekrechtelijke lichamen zoals gemeenschappelijke regelingen en andere gemeenten. Per 31 december 2020 betrof dit met name bedragen aan het Werkplein (ongeveer 1 miljoen).

Overige schulden
De crediteuren nemen we op onder de overige schulden. Aan het eind van het jaar ontvangen we zoals gebruikelijk een groot aantal facturen. Deze facturen betalen we in 2021.

2.11 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2020
Nog te betalen bedragen	7.865	7.996
Vooruitontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	394	4.402
Vooruitontvangen bedragen	72	97
Totaal	**8.331**	**12.496**

Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen per 31 december 2020 zijn een groot aantal verschillende posten. Een groot gedeelte is kosten voor Wmo en jeugdzorg (€ 2,6 miljoen), af te dragen loonheffing (€ 1,6 miljoen) en rente van langlopende geldleningen (€ 0,7 miljoen).

Vooruitontvangen voorschotbedragen overheidslichamen

De vooruitontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen zijn diverse Rijksuitkeringen / subsidies met een specifiek bestedingsdoel. Het verloopoverzicht is hieronder weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2020	Toevoeging 2020	Gebruik 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	-	2.619	-	2.619
Regeling reductie energieverbruik woningen (RREW)	-	698	-	698
Regeling reductie energieverbruik (RRE)	-	344	-	344
Huisvesting kwetsbare doelgroepen (Spoedzoekers)	-	91	-	91
Extern Advies Warmtetransitie (EAW)	-	21	-	21
Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	-	18	-	18
Af te dragen debiteurenontvangsten SZW	114	-	10	104
Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	36	-	36	-
Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV)	101	-	-	101
Specifieke uitkering Sport (SPUK)	143	473	210	407
Totaal	**394**	**4.264**	**256**	**4.402**

2.12 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

De gemeente Etten-Leur is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële rechten en verplichtingen. De belangrijkste verplichtingen en rechten lichten we hier toe.

Verplichting leningen

Op 31 december 2020 hadden we € 67,5 miljoen aan leningen. We zijn daarvoor € 1.173.000 per jaar aan rente verschuldigd. Dit bedrag wordt elk jaar minder. In onderstaand overzicht geven we de verplichtingen weer.

(bedragen x € 1.000)	Renteverplichting
< 1 jaar	1.173
> 1 jaar en < 5 jaar	2.656
> 5 jaar	8.660

Verplichting vakantiedagen

De waarde van de nog niet opgenomen vakantiedagen door het personeel bedraagt per 31 december 2020 € 1.410.000.

Nog te betalen leasetermijnen

(bedragen x € 1.000)	Bedrag per jaar	Totale verplichting
Centrale repro faciliteiten	10	25
Decentrale repro faciliteiten	37	37
Totaal	**47**	**62**

Europese aanbestedingen

Er vonden diverse Europese aanbestedingen plaats. De verplichtingen voor leveringen en diensten die hier uit voortkomen bedragen voor 2021 ongeveer € 1.900.000. In de komende jaren daalt de verplichting tot ongeveer € 1.400.000. De looptijd van deze verplichtingen varieert tussen de twee en vijftien jaar.

contract *(bedragen x € 1.000)*	afgesloten	eerste jaar	laatste jaar	omvang contract	omvang na 2020
Installaties gebouwen	2018	2019	2021	256	85
Kolkenreiniging	2018	2019	2021	164	14
Klimaatinstallatie	2018	2019	2034	984	853
Brandverzekering	2019	2019	2021	401	134
Aansprakelijkheidsverzekering	2019	2020	2021	133	67
Afvalstromen milieustraat	2019	2020	2026	4.004	2.503
Brandbestrijdingsinstallatie parkeergarage	2018	2019	2034	426	369
Microsoft licenties	2019	2019	2021	351	117
Onkruidbestrijding	2019	2020	2021	167	84
Compostering	2020	2020	2026	880	660
Ondergrondse verzamelcontainers	2020	2020	2024	470	353
IT applicatie systeem	2020	2021	2024	178	178
Concessie zwembad De Banakker	2018	2018	2028	6.100	4.270

Financiële onrechtmatigheden

In het verleden zijn enkele inkooptrajecten onterecht niet Europees aanbesteed. Dit leidde in 2020 tot een financiële onrechtmatigheid van € 287.176. De toekomstige verplichtingen uit deze financieel onrechtmatige inkooptrajecten bedragen € 177.545.

Overige rechten

- Met de Regio West-Brabant sloten we een dienstverleningsovereenkomst tot en met 2025 voor € 346.000 per jaar.
- Met de gemeenschappelijke regeling Werkplein Hart van West-Brabant sloten we een dienstverleningsovereenkomst tot en met 2024 voor € 556.000 per jaar.

Verplichting jeugdzorg

De gemeente is ultimo boekjaar voor ongeveer € 3.133.000 gebonden aan voorlopige verplichtingen uit contracten Jeugdzorg.

De regio Jeugdhulp West-Brabant West sluit met zorgaanbieders raamcontracten voor de inkoop van jeugdzorg. Met de raamcontracten zijn de algemene randvoorwaarden vastgelegd en krijgt de zorgaanbieder toegang tot de regio West-Brabant West. Met de zorgaanbieders worden door de gemeenten resultaatgerichte arrangementen gesloten, waarin - voor de intensiteiten Perspectief en Intensief en met ingang van 2018 voor hoogcomplex de intensiteiten A en B - twee door de zorgaanbieder te leveren prestaties zijn opgenomen:

- het opstellen van behandelplan en arrangement bij start zorg;
- het behalen van het resultaat bij einde zorg.

Wanneer het resultaat bij einde zorg niet wordt behaald heeft de zorgaanbieder geen recht op het overeengekomen tarief. De gemeente toetst of het resultaat is behaald. Op basis van ervaringscijfers blijkt dat de succesfactor gemiddeld 93,6% beloopt. Het arrangement is juridisch het contract. In de arrangementen zijn geen afspraken opgenomen over looptijd van het zorgtraject. Het arrangementensysteem van de regio West-Brabant West werkt met profiel intensiteit combinaties (PIC). Een PIC is een doelgroepomschrijving. Het profiel omschrijft de aard van het probleem en de intensiteit de zwaarte van het probleem. De diversiteit van zorg binnen een profiel intensiteit combinatie is groot en aan verandering onderhevig.

Het zorgtraject wordt beïnvloed door de bijdragen die de gemeente, het gezin en het netwerk kunnen leveren. Dat maakt het verloop en de doorlooptijd van ieder zorgtraject weer anders. Statistisch is aangetoond dat de doorlooptijd geen betrouwbare indicator vormt om de niet uit de balans blijkende voorlopige verplichting van de PIC's te kunnen bepalen. Dat betekent dat ten aanzien van de nog niet afgeronde zorgtrajecten de tweede 50% volledig wordt verantwoord bij einde zorg na het behalen van het resultaat.

Verplichting grondaankoop

Op 6 februari 2018 besloot de raad tot aankoop van de gronden aan de Oude Kerkstraat 2 waar het bedrijf Fri-Jado gevestigd is.
Dit terrein wordt ingevuld als herstructureringslocatie en is in totaal 7,8 hectare groot.
De feitelijke levering en overdracht vindt plaats nadat de bodemsanering van dit gebied is uitgevoerd.
Er is overeenstemming bereikt over een uiterste leverdatum van 31 december 2021.
In de jaarrekening 2020 is de aankoop van deze kavel nog niet verwerkt.

In november 2019 verkreeg de gemeente 9,5 hectare aan gronden binnen het project Hoge Haansberg. Op het moment dat deze gronden een onherroepelijke woningbouwbestemming krijgen is de gemeente verplicht een nabetaling van € 3,0 miljoen te doen.

Gewaarborgde geldleningen

Onder de verplichtingen vallen ook de gewaarborgde geldleningen:

	(bedragen x € 1.000) Naam geldlener	Doel lening	garantiebedrag	Borg %	Restschuld 1-1-2020	Restschuld 31-12-2020
1	Mooiland Vitalis	Emmaflat	2.405	50	631	512
2	Woonstichting Etten-Leur	Sociale woningbouw	176.676	50	186.053	175.298
3	ARV Achilles	Clubgebouw	225	100	126	114
Totaal					**186.810**	**175.924**

Naast de gemeente staat ook de Stichting Waarborgfonds Sport Garant voor de lening van het clubgebouw van Achilles.
De totale lening bedroeg € 450.000.

2.13 Onzekerheden

Onzekerheden ontvangsten eigen bijdrage CAK

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever bepaalde dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het Centraal Administratie Kantoor (CAK). De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

2.14 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening maakten we op volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, nemen we de activa en passiva op tegen nominale waarden.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar nemen we mee wanneer zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen nemen we op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld als baten op.

Personeelslasten rekenen we in principe toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Formeel is het niet toegestaan voorzieningen of schulden op te nemen voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Als gevolg hiervan rekenen

we sommige personele lasten (bijvoorbeeld verlofaanspraken) toe aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

De algemene uitkering nemen we in de jaarrekening op volgens de laatst gepubliceerde accresmededeling in het jaar. 'Accres' is de term die wordt gebruikt om de groei (of krimp) van het Gemeentefonds aan te geven.

Grondslagen materiele vaste activa

Investeringen met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 activeren we niet. Dit geldt niet voor gronden en terreinen. Die activeren we altijd.

Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Duurzame waardeverminderingen vinden plaats onafhankelijk van het resultaat.

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa waarderen we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen (bijvoorbeeld subsidies) van derden brengen we op de desbetreffende investering in mindering. Reserves brengen we niet in mindering.

Onder materiële vaste activa met economisch nut nemen we ook gronden op waarvoor nog geen exploitatieopzet is vastgesteld en waarvoor ook geen stellig voornemen is om dit binnen een termijn van tien jaar te doen. De gronden waarderen we tegen verkrijgingsprijs, of indien de waarde lager is tegen taxatiewaarde. Op gronden en terreinen schrijven we niet af, uitzonderingen hierop zijn de sportvoorzieningen en de inrichting van de milieustraat.

Investeringen die aan slijtage onderhevig zijn, schrijven we lineair af in de verwachte gebruiksduur. We houden geen rekening met een eventuele restwaarde. Met afschrijven starten we in het jaar volgend op het jaar waarin de investering gereed komt/wordt verworven.

Compensabele BTW activeren we niet.

De afschrijvingstermijnen zijn:

- 40 jaar: riolering, nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen, kantoren en schoolgebouwen;
- 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, bedrijfsgebouwen, kantoren en schoolgebouwen;
- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen, zoutstrooiers en sneeuwploegen;

- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten, bedrijfsgebouwen, vrachtwagens, tractoren en zware transportmiddelen;
- 8 jaar: werkbussen, aanhangwagens, veegwagens en lichte motorvoertuigen;
- 5 jaar: automatiseringsapparatuur.

Operational lease verwerken we niet als actief in de balans. We vermelden de omvang van de langjarige verplichtingen zoals leasing en huur in de toelichting onder “niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen”.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Deze materiële vaste activa waarderen we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen (bijvoorbeeld subsidies) van derden brengen we op de desbetreffende investering in mindering. Reserves brengen we niet in mindering. Met ingang van 2017 is het verplicht om materiële vaste activa met maatschappelijk nut te activeren. De afschrijvingstermijnen zijn:

- 40 jaar: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden, rotondes, tunnels, viaducten, bruggen, waterwegen en waterbouwkundige werken;
- 20 jaar: openbare verlichting;
- 10 jaar: straatmeubilair en verkeersregelinstallaties.

Grondslagen overige
Financiële vaste activa
Verstrekte geldleningen nemen we op tegen nominale waarde. Indien nodig nemen we een voorziening voor oninbaarheid op.

Deelnemingen bestaan uit aandelen en participaties van naamloze- en besloten vennootschappen. We waarderen deze tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Wanneer de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats.

Voorraden
Voorraden grondexploitaties: onderhanden werk
De onderhanden werken (bouwgrondexploitaties) waarderen we tegen vervaardigingskosten, inclusief financieringskosten en kosten algemeen beheer en verminderd met opbrengsten uit gerealiseerde verkopen en andere opbrengsten en bijdragen.

Naar rato van de voortgang van een project verantwoorden we tussentijds winst. De voortgang berekenen we naar de mate waarin we kosten en opbrengsten realiseren per individuele grondexploitatie. Hiermee rekenen we de totale winst over de individuele grondexploitatie toe aan de reeds verkochte kavels. Dit wordt de Percentage of Completion methode genoemd.

Voor verwachte negatieve resultaten op de projecten vormen we een voorziening.

Gereed product
De voorraden bij burgerzaken waarderen we tegen verkrijgingsprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Vorderingen waarderen we tegen de verkrijgings-vervaardigingsprijs (nominale waarde). Voor verwachte oninbaarheid brengen we een voorziening in mindering. De voorziening bepalen we op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.
De kas- en banksaldi nemen we op tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen nemen we de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten (=rekeningsaldo) op.

Voorzieningen
Voorzieningen voor waarderen we op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De grondslag voor de voorziening dubieuze debiteuren is een dynamische bepaling met een statische toelichting.

De pensioenverplichting voor de wethouders waarderen we op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

De onderhoudsvoorzieningen baseren we op een meerjarenraming van het uit te voeren onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. We houden rekening met de geformuleerde kwaliteitseisen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' lichten we het beleid toe.

Langlopende schulden
Langlopende schulden waarderen we tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva waarderen we tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen
Van de door de gemeente gewaarborgde leningen nemen we buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten op. In de toelichting op de balans nemen we de specificatie op.

2.15 Gebeurtenissen na balansdatum

Niet van toepassing.

3. Reserves

Overzicht reserves

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2020	Bestemming 2019	Toevoeging ten laste van exploitatie	Vermindering ten gunste van exploitatie	Vermindering ter dekking van afschrijving	Stand 31-12-2020
Algemene reserves						
Algemene risico reserve	7.248	-3.643	215	293	0	3.527
Rekeningsaldi	-3.467	3.643	2.679	176	0	2.679
Totaal algemene reserves	**3.781**	**0**	**2.893**	**469**	**0**	**6.205**
Bestemmingsreserves (dekking)						
Dekkingsreserve kapitaallasten Onderwijs	11.902	0	0	580	0	11.322
Dekkingsreserve Sportvoorzieningen	6.385	0	0	0	286	6.099
Totaal bestemmingsreserves (dekking)	**18.287**	**0**	**0**	**580**	**286**	**17.421**
Bestemmingsreserves (overig)						
Reserve Volkshuisvesting algemeen	101	0	0	0	0	101
Reserve Landschapsbeheer/-beleid	243	0	206	0	0	449
Reserve Optimalisatie bedrijfsvoering	820	0	0	69	0	751
Reserve Automatisering	465	0	0	0	0	465
Reserve Elektronische dienstverlening	161	0	0	73	0	88
Reserve Beheren op niveau	330	0	0	30	0	300
Totaal bestemmingsreserves (overig)	**2.120**	**0**	**206**	**172**	**0**	**2.154**
Reserves Grondbedrijf						
Reserve StructuurvisiePlus	1.239	0	127	1.045	0	321
Reserve Compenserend groen	0	0	17	17	0	0
Reserve Exploitatierisico's	8.000	0	1.147	147	0	9.000
Reserve Cultuur	283	0	0	0	0	283
Totaal reserves Grondbedrijf	**9.523**	**0**	**1.291**	**1.209**	**0**	**9.605**
Totaal reserves Algemene Dienst en Grondbedrijf	**33.711**	**0**	**4.391**	**2.431**	**286**	**35.385**

Toelichting algemene reserves

Algemene risicoreserve

De algemene risicoreserve rekenen we tot de middelen die we in kunnen zetten om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's (weerstandscapaciteit).

In 2020 stortten we € 215.000 in de algemene risicoreserve. Dit is voor de versterking van het eigen vermogen.

In 2020 onttrokken we € 293.000 aan de algemene risicoreserve:

- dekking resultaatbestemmingen van de jaarrekening 2019 (€ 104.000);
- dekking aanpassing van gemeentelijke panden voor duurzaamheid en/of toegankelijkheid en bruikbaarheid voor personen met een beperking - Wmo proof (€ 189.000).

Reserve rekeningsaldi
Het rekeningsaldo 2020 is € 2.503.000 positief. Het uitgangspunt is dat we het rekeningsaldo toevoegen aan de algemene risicoreserve. De raad kan hier van afwijken. Bij de behandeling van de jaarstukken beslist de raad wat we met het resultaat doen: dit noemen we de resultaatbestemmingen.

Bij de tweede bestuursrapportage 2020 stortten we al voor € 176.000 aan resultaatbestemmingen in deze reserve. We deden dit voor de herziening bestemmingsplan buitengebied (€ 150.000) en invoering Wet inburgering (€ 26.000). De raad besloot deze bedragen van 2020 naar 2021 door te schuiven.

Toelichting bestemmingsreserve

Dekkingsreserve kapitaallasten onderwijs
In december 2012 stelde de gemeenteraad een vast kapitaallastenbudget vast voor de Brede scholen. Wanneer de werkelijke kapitaallasten lager zijn dan het budget dan voegen we het verschil toe aan de reserve. Zijn de kapitaallasten hoger dan wordt het verschil onttrokken. De dekkingsreserve kapitaallasten heeft daarom ook de functie van egalisatiereserve.

In 2020 onttrokken we € 580.000 aan de reserve voor de dekking van de kapitaallasten.

Dekkingsreserve sportvoorzieningen
De realisatie van diverse sportvoorzieningen (Lage Banken, De Streek en Trivium) dekken we vanuit het Grondbedrijf. Het is niet toegestaan om investeringen direct ten laste van een reserve te brengen. Daarom vormden we deze reserve. De afschrijving in 2020 van € 286.000 onttrokken we aan de reserve.

Toelichting bestemmingsreserve (overig)

Reserve volkshuisvesting algemeen
Deze reserve vormden we voor de uitvoering van volkshuisvestingprojecten uit de woonvisie. Er waren in 2020 geen mutaties.

Reserve landschapsbeheer/-beleid
Deze reserve heeft een bufferfunctie voor de activiteiten van het Landschapsbeleidsplan en Particulier Landschapsbeheer.

Voor kwaliteitsverbetering van het landschap ontvingen we bijdragen. Samen met een overschot in de exploitatie voegden we in totaal € 206.000 toe aan deze reserve.

Reserve optimalisatie bedrijfsvoering
Deze reserve zetten we in om investeringen in de bedrijfsvoering uit te voeren. Ook knelpunten in de bedrijfsvoering vangen we hiermee op. Voor contractbeheer betaalden we € 69.000 uit deze reserve.

Reserve automatisering
Deze reserve vormden we voor de vervanging van hardware en software. In 2020 waren er geen mutaties.

Reserve Elektronische dienstverlening (Egem-i)
Deze reserve vormden we voor de uitvoering van het programma elektronische dienstverlening. We onttrokken € 73.000 aan de reserve voor de uitvoering van het programma dienstverlening.

Reserve Beheren op Niveau
Door het opheffen van de deelvoorzieningen Beheren op Niveau maakten we deze reserve. Hiermee vangen we mogelijke financiele fluctuaties op. Van dit bedrag is € 65.000 bestemd voor de herplant van bomen. In 2020 betaalden we de renovatie van een kunstgrasveld uit deze reserve.

Toelichting reserves Grondbedrijf

Reserve Structuurvisie Plus
De reserve Structuurvisie Plus werd in het leven geroepen om vanuit het Grondbedrijf een bijdrage te leveren aan in de Structuurvisie Plus gedefinieerde projecten. Toevoegingen aan deze reserve doen we nadat vast is komen te staan dat de andere reserves binnen het Grondbedrijf de minimaal gewenste of berekende omvang hebben bereikt.

In 2020 voegden we een bedrag van € 127.000 toe aan de reserve. Deze toevoeging bestond uit tussentijdse winstneming op een aantal complexen en correctie van te betalen vennootschapsbelasting.

De onttrekking in 2020 bedroeg € 1.045.000 waarvan € 929.000 voor de overboeking naar de reserve exploitatierisico's.

Reserve Compenserend Groen
De realisatie van nieuwe woongebieden en/of bedrijventerreinen gaat bijna altijd ten koste van (groen in) het buitengebied. Ter compensatie worden elders in het buitengebied gronden aangekocht voor de aanleg van blijvend nieuw groen. De achterliggende gedachte is dat een stedelijk gebied alleen goed kan functioneren wanneer er ook sprake is van een aantrekkelijk buitengebied. Deze "groene" projecten, zoals bijvoorbeeld ecologische verbindingszones, betalen

we uit deze reserve. De reserve voeden we door een storting van € 2 per verkochte m² bouwgrond in winstgevende exploitaties. Tijdelijke tekorten vullen we aan uit de Structuurvisie Plus.

Vanuit de reserve Structuurvisie Plus voegden we € 17.000 toe. Uit deze reserve betaalden we € 17.000 voor kosten van de ecologische verbindingszone.

Reserve Exploitatierisico's
Deze reserve is bedoeld als weerstandsvermogen van het Grondbedrijf. We vormden deze voor de dekking van risico's die zich kunnen voordoen bij gronden (nog niet) in exploitatie en het beheer van verspreide percelen en panden in eigendom van het Grondbedrijf. Jaarlijks herijken we de reserve op basis van de berekende risico's van de onderhanden projecten, panden en overige gronden. Als de stand van de reserve onvoldoende is om het berekende reële risico te kunnen dekken, zetten we de 'beschikbare middelen' van de overige reserves van het Grondbedrijf in.

In 2020 onttrokken we € 147.000 om de voorziening exploitatietekorten op het vereiste niveau te brengen. We boekten € 929.000 over vanuit de reserve Structuurvisie Plus. Er viel € 218.000 vrij uit de voorziening exploitatietekorten. We voegen dit bedrag toe aan de reserve.

Reserve Cultuur
Voor de realisatie van kunstwerken en culturele elementen in de wijken vormden we een reserve Cultuur.
In 2020 waren er geen mutaties.

4. Voorzieningen

Overzicht voorzieningen

Vrijval: bedragen die niet nodig zijn voor gebruik, vallen vrij.

Aanwending: het gebruik dat van een voorziening wordt gemaakt.

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2020	Toevoeging ten laste van exploitatie	Vermindering door Vrijval	Vermindering door Aanwending	Stand 31-12-2020
Onderhoudsvoorzieningen algemene dienst					
Voorziening Onderhoud Gebouwen	2.163	555	0	377	2.341
Voorziening Beheren Op Niveau	16.922	2.536	0	11	19.446
Voorziening Sportaccommodaties	2.470	308	0	34	2.744
Voorziening Inventaris gymlokalen	167	23	0	18	172
Voorziening Onderhoud nieuw zwembad	161	101	0	0	261
Voorziening Veiligheid elektrische installaties	217	67	0	51	234
Totaal onderhoudsvoorzieningen	**22.101**	**3.589**	**0**	**492**	**25.198**
Overige voorzieningen algemene dienst					
Voorziening Spaarovereenkomsten personeel	258	13	0	49	222
Voorziening Dubieuze debiteuren sociale zekerheid	554	173	155	0	572
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.048	115	0	126	3.036
Voorziening riolering	2.343	522	0	0	2.865
Voorziening Dubieuze debiteuren	100	157	0	47	210
Voorziening Vervanging riolering	6.216	842	0	3.130	3.927
Voorziening Afval	0	1.311	0	0	1.311
Voorziening verlof IKB	207	55	0	0	261
Voorziening personeel	392	180	0	206	366
Voorziening claims en juridische geschillen	0	0	0	0	0
Totaal overige voorzieningen	**13.117**	**3.368**	**155**	**3.559**	**12.771**
Voorziening Grondbedrijf					
Voorziening exploitatietekorten Grondbedrijf	3.054	147	0	218	2.983
Totaal voorzieningen Algemene Dienst en Grondbedrijf	**38.272**	**7.104**	**155**	**4.269**	**40.952**

Toelichting onderhoudsvoorzieningen

Voorziening onderhoud gebouwen

Deze voorziening gebruiken we voor de dekking van het groot onderhoud aan de huisvesting van de gemeentelijke organisatie, musea, monumenten, cultuurhistorische gebouwen, civiele kunstwerken, schoolgebouwen, welzijnsgebouwen, woningen en kunstobjecten.

In 2020 voegden we conform de begroting € 555.000 aan de voorziening toe. Aan groot onderhoud (inclusief interne uren) gaven we € 377.000 uit.

Voorziening Beheren op Niveau

De voorziening Beheren op Niveau (BON) stelden we in om de lasten voor groot onderhoud van de openbare ruimte gelijkmatig over de jaren te verdelen. Bij een groot aantal projecten combineren we het onderhoud van de openbare ruimte met het onderhoud van de riolering. Dit betekent dat we vanuit de voorziening Beheren op Niveau een bijdrage leveren voor deze projecten.

De werkzaamheden die we uitvoeren betreffen niet alleen onderhoud maar ook nieuwe investeringen. Door een aanpassing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen

deze investeringen niet meer ten laste van de voorziening Beheren op Niveau gebracht worden. De uit te voeren werkzaamheden veranderen niet, het is alleen een administratieve aanpassing.

In 2020 voegden we conform de begroting € 2.536.000 toe aan de voorziening. In totaal corrigeerden we in 2020 € 1.669.000 en maakten we kosten van € 1.680.000. Per saldo is uit de voorziening BON € 11.000 onttrokken. Veel projecten die we uitvoeren zijn combinatieprojecten (gedeelte investering, gedeelte onderhoud). We corrigeerden oudere projecten: de component onderhoud was lager dan voorgaande jaren ingeschat. Hierdoor is er een verschuiving van onderhoud (voorziening) naar investering (kredieten). Ook werden diverse projecten goedkoper gerealiseerd dan begroot. Hierdoor is een gedeelte van de bijdrage uit BON teruggestort.

Voorziening sportaccommodaties
Deze voorziening gebruiken we voor het grootschalig planmatig onderhoud in de komende jaren aan alle gemeentelijke natuurgrasvelden, kunstgrasvelden en de atletiekbaan. In 2020 voegden we € 308.000 aan de voorziening toe. Aan onderhoud (inclusief interne uren) gaven we € 34.000 uit.

Voorziening inventaris gymlokalen
Deze voorziening gebruiken we voor het groot onderhoud aan de inventaris van gymlokalen. In 2020 voegden we € 23.000 aan de voorziening toe. Aan onderhoud (inclusief interne uren) gaven we € 18.000 uit.

Voorziening onderhoud nieuw zwembad
Deze voorziening is voor de dekking van de kosten van groot onderhoud aan het zwembad, dat in 2018 in gebruik genomen werd. In 2020 voegden we € 101.000 aan de voorziening toe.

Voorziening Veiligheid elektrische installaties
Deze voorziening stelden we in 2014 in voor de dekking van de regelmatig terugkerende inspecties en keuringen van elektrische installaties van gebouwen en het openbaar gebied. De lasten verdelen we daardoor gelijkmatig over de jaren. In 2020 voegden we volgens de begroting € 67.000 aan de voorziening toe. Aan kosten van inspectie en keuring (inclusief interne uren) gaven we € 51.000 uit.

Toelichting overige voorzieningen

Voorziening spaarovereenkomst personeel
Een aantal personeelsleden ging met de gemeente een spaarverlofovereenkomst aan. Voor de uit deze overeenkomsten voortvloeiende verplichtingen vormden we een voorziening. In 2020 nam de voorziening af met € 35.000 tot € 222.000.

Voorziening dubieuze debiteuren Werkplein
We houden er rekening mee dat niet alle vorderingen op de debiteuren van het Werkplein

kunnen worden geïncasseerd (dubieuze debiteuren). Er werd voor € 155.000 aan vorderingen op debiteuren afgeboekt. Om de voorziening op peil te houden voegden we € 173.000 toe.

Voorziening pensioen politieke ambtsdragers
Voor de (oud-)wethouders vormden we een pensioenvoorziening. Door de jaarlijkse actualisatie houden we de voorziening op peil. Op dit moment is de voorziening op peil om in de toekomst aan alle pensioenverplichtingen voor (oud-) wethouders te voldoen.

Voorziening Riolering
Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet het geld dat we via het tarief voor de rioolheffing bij de inwoners in rekening brengen, maar nog niet is uitgegeven, storten in een voorziening, Het doel van deze voorziening riolering is het verrekenen van eventuele voor- of nadelige resultaten op riolering. Het saldo van 'riolering' in 2020 bedroeg € 522.000 voegden we aan de voorziening riolering toe.

Voorziening Dubieuze debiteuren
Net als bij het Werkplein houden we er bij de overige debiteuren rekening mee dat niet iedereen zijn openstaande rekening betaald. Voorbeelden hiervan zijn lokale heffingen en leges. Voor deze dubieuze debiteuren vormden we een voorziening. Op basis van de invorderingsmogelijkheden bepaalden we het bedrag. In 2020 is voor € 47.000 aan vorderingen oninbaar verklaard. Dit betrof met name belastingdebiteuren. Om de voorziening op peil te brengen voegden we € 157.000 toe.

Voorziening Vervanging Riolering
Dit is een spaarvoorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen voor rioleringen. Volgens de begroting voegden we € 842.000 toe aan de voorziening.

We onttrokken € 350.000 voor (bovengrondse) werkzaamheden die een relatie hebben met riolering. Dit bedrag stortten we in de voorziening Beheren op Niveau (BON). Ook onttrokken we € 2.780.000 voor rioleringsinvesteringen.

Voorziening Afval
Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet het geld dat we via het tarief voor de reinigingsheffingen bij de inwoners in rekening brengen, maar nog niet is uitgegeven, storten in een voorziening.

In 2020 bedroeg het positieve resultaat op 'afval' € 1.311.000. Dit bedrag voegen we toe aan de voorziening.

Voorziening Verlof IKB
In 2018 vormden we een voorziening voor opgebouwd verlof Individueel Keuze Budget (IKB). We voegden in 2020 € 55.000 toe aan de voorziening.

Voorziening Personeel
Voor de uitvoering van gemaakte afspraken met personeel vormden we een voorziening. In 2020 werd € 206.000 ingezet. Om de voorziening op peil te brengen voegden we € 180.000 toe.

Toelichting voorziening Grondbedrijf

Voorziening exploitatietekorten Grondbedrijf
In de praktijk komt het voor dat exploitatieopbrengsten de exploitatiekosten niet of slechts gedeeltelijk dekken. Wettelijk is er bepaald, dat bij een verwacht verlies, direct ter grootte van het volledige verlies, een afboeking moet plaatsvinden of een voorziening gevormd moet worden.

De voorziening bedraagt eind 2020 € 2.983.000. De opbouw van dit bedrag is als volgt:

- exploitatie woningbouwlocaties (€ 2.625.000);
- exploitatie bedrijventerreinen (€ 358.000).

In 2020 voegden we € 147.000 toe aan de voorziening voor dekking van geraamde (aanvullende) verliezen en viel € 218.000 vrij.

5. Lasten en baten per taakveld

Thema 0 Bestuur en ondersteuning

Om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten mogelijk te maken is een vaste indeling voorgeschreven: de taakvelden. Hieronder leest u per taakveld de aangepaste begrote en werkelijke baten en lasten.

Thema 0 Bestuur en ondersteuning Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
0-1 Bestuur	2.003	1.918	85
0-2 Burgerzaken	1.879	1.787	93
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	84	84	0
0-4 Overhead	13.890	13.498	393
0-5 Treasury	-165	-164	-1
0-61 Onroerendezaakbelasting woningen	469	477	-8
0-62 Onroerendezaakbelasting niet-woningen	124	128	-5
0-63 Parkeerbelasting	0	0	0
0-64 Belastingen overig	50	50	0
0-7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	471	5	466
0-8 Overige baten en lasten	-148	-24	-124
0-9 Vennootschapsbelasting	68	-52	120
0-10 Mutaties reserves	2.781	1.888	893
0-11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal thema 0	**21.507**	**19.594**	**1.912**

Thema 0 Bestuur en ondersteuning Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
0-1 Bestuur	0	9	9
0-2 Burgerzaken	399	444	45
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0
0-4 Overhead	2.997	3.007	11
0-5 Treasury	59	67	8
0-61 Onroerendezaakbelasting woningen	5.074	5.117	43
0-62 Onroerendezaakbelasting niet-woningen	3.578	3.739	161
0-63 Parkeerbelasting	737	648	-89
0-64 Belastingen overig	259	256	-3
0-7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	69.081	68.994	-87
0-8 Overige baten en lasten	25	408	383
0-9 Vennootschapsbelasting	0	4	4
0-10 Mutaties reserves	3.055	2.717	-337
0-11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal thema 0	**85.264**	**85.411**	**147**

Thema 1 Veiligheid

Thema 1 Veiligheid Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	2.528	2.525	3
1-2 Openbare orde en veiligheid	1.045	1.045	0
Totaal thema 1	**3.573**	**3.571**	**3**

Thema 1 Veiligheid Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0
1-2 Openbare orde en veiligheid	29	32	3
Totaal thema 1	**29**	**32**	**3**

Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
2-1 Verkeer en vervoer	5.510	5.480	30
2-2 Parkeren	1.713	1.713	0
2-3 Recreatieve havens	0	0	0
2-4 Economische havens en waterwegen	394	316	77
2-5 Openbaar vervoer	28	27	0
Totaal thema 2	**7.645**	**7.537**	**108**

Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
2-1 Verkeer en vervoer	1.243	1.292	49
2-2 Parkeren	1.468	1.378	-89
2-3 Recreatieve havens	0	0	0
2-4 Economische havens en waterwegen	106	106	0
2-5 Openbaar vervoer	0	0	0
Totaal thema 2	**2.817**	**2.776**	**-41**

Thema 3 Economische zaken

Thema 3 Economische zaken Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
3-1 Economische ontwikkeling	325	325	0
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3-3 Bedrijfsloket en regelingen	176	175	2
3-4 Economische promotie	0	0	0
Totaal thema 3	**501**	**499**	**2**

Thema 3 Economische zaken Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
3-1 Economische ontwikkeling	0	0	0
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3-3 Bedrijfsloket en regelingen	205	190	-15
3-4 Economische promotie	0	0	0
Totaal thema 3	**205**	**190**	**-15**

Thema 4 Onderwijs

Thema 4 Onderwijs Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
4-1 Openbaar basisonderwijs	188	148	40
4-2 Onderwijs huisvesting	4.322	4.340	-18
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.603	2.492	112
Totaal thema 4	**7.113**	**6.979**	**134**

Thema 4 Onderwijs Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
4-1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4-2 Onderwijs huisvesting	247	250	3
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.028	1.012	-16
Totaal thema 4	**1.275**	**1.262**	**-13**

Thema 5 Sport, cultuur en recreatie

Thema 5 Sport, cultuur en recreatie Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
5-1 Sportbeleid en activering	348	322	26
5-2 Sportaccommodaties	2.881	2.815	67
5-3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	3.641	3.584	57
5-4 Musea	226	220	5
5-5 Cultureel erfgoed	105	131	-27
5-6 Media	34	30	4
5-7 Openbaar groen en recreatie	3.844	3.631	213
Totaal thema 5	**11.078**	**10.733**	**344**

Thema 5 Sport, cultuur en recreatie Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
5-1 Sportbeleid en activering	47	47	0
5-2 Sportaccommodaties	1.189	1.156	-33
5-3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	60	61	1
5-4 Musea	17	17	-1
5-5 Cultureel erfgoed	0	4	4
5-6 Media	0	0	0
5-7 Openbaar groen en recreatie	345	347	2
Totaal thema 5	**1.659**	**1.632**	**-27**

Thema 6 Sociaal domein

Thema 6 Sociaal domein Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.043	4.885	158
6-2 Wijkteams	3.850	3.675	175
6-3 Inkomensregelingen	20.256	17.604	2.652
6-4 Begeleide participatie	6.892	6.892	0
6-5 Arbeidsparticipatie	1.467	1.237	230
6-6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.623	3.699	-76
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.183	6.188	-5
6-72 Maatwerkdienstverlening 18-	8.590	8.316	274
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	446	334	112
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	860	853	7
Totaal thema 6	**57.211**	**53.685**	**3.526**

Thema 6 Sociaal domein Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	335	284	-51
6-2 Wijkteams	267	218	-48
6-3 Inkomensregelingen	16.673	14.745	-1.929
6-4 Begeleide participatie	0	0	0
6-5 Arbeidsparticipatie	0	0	0
6-6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	271	249	-21
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	3	3	0
6-72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	7	7
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
Totaal thema 6	**17.549**	**15.506**	**-2.043**

Thema 7 Volksgezondheid en milieu

Thema 7 Volksgezondheid en milieu Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
7-1 Volksgezondheid	1.904	1.871	33
7-2 Riolering	3.776	3.882	-105
7-3 Afval	6.620	6.429	191
7-4 Milieubeheer	1.146	1.549	-403
7-5 Begraafplaatsen	116	114	1
Totaal thema 7	**13.562**	**13.845**	**-283**

Thema 7 Volksgezondheid en milieu Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
7-1 Volksgezondheid	0	0	0
7-2 Riolering	4.518	4.472	-46
7-3 Afval	8.088	7.651	-437
7-4 Milieubeheer	259	728	469
7-5 Begraafplaatsen	92	95	3
Totaal thema 7	**12.956**	**12.946**	**-11**

Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
8-1 Ruimtelijke ordening	1.118	1.086	33
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	2.804	4.352	-1.549
8-3 Wonen en bouwen	1.222	1.193	29
Totaal thema 8	**5.144**	**6.631**	**-1.487**

Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
8-1 Ruimtelijke ordening	117	136	18
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	3.784	4.404	620
8-3 Wonen en bouwen	1.182	1.283	101
Totaal thema 8	**5.083**	**5.822**	**740**

Thema's Totaal

Totaal Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
Thema 0 Bestuur en ondersteuning	21.507	19.594	1.912
Thema 1 Veiligheid	3.573	3.571	3
Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	7.645	7.537	108
Thema 3 Economische zaken	501	499	2
Thema 4 Onderwijs	7.113	6.979	134
Thema 5 Sport, cultuur en recreatie	11.078	10.733	344
Thema 6 Sociaal domein	57.211	53.685	3.526
Thema 7 Volksgezondheid en milieu	13.562	13.845	-283
Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.144	6.631	-1.487
Totaal	**127.333**	**123.074**	**4.259**

Totaal Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
Thema 0 Bestuur en ondersteuning	85.264	85.411	147
Thema 1 Veiligheid	29	32	3
Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.817	2.776	-41
Thema 3 Economische zaken	205	190	-15
Thema 4 Onderwijs	1.275	1.262	-13
Thema 5 Sport, cultuur en recreatie	1.659	1.632	-27
Thema 6 Sociaal domein	17.549	15.506	-2.043
Thema 7 Volksgezondheid en milieu	12.956	12.946	-11
Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.083	5.822	740
Totaal	**126.837**	**125.578**	**-1.260**

6. Single information, Single audit (SiSa)

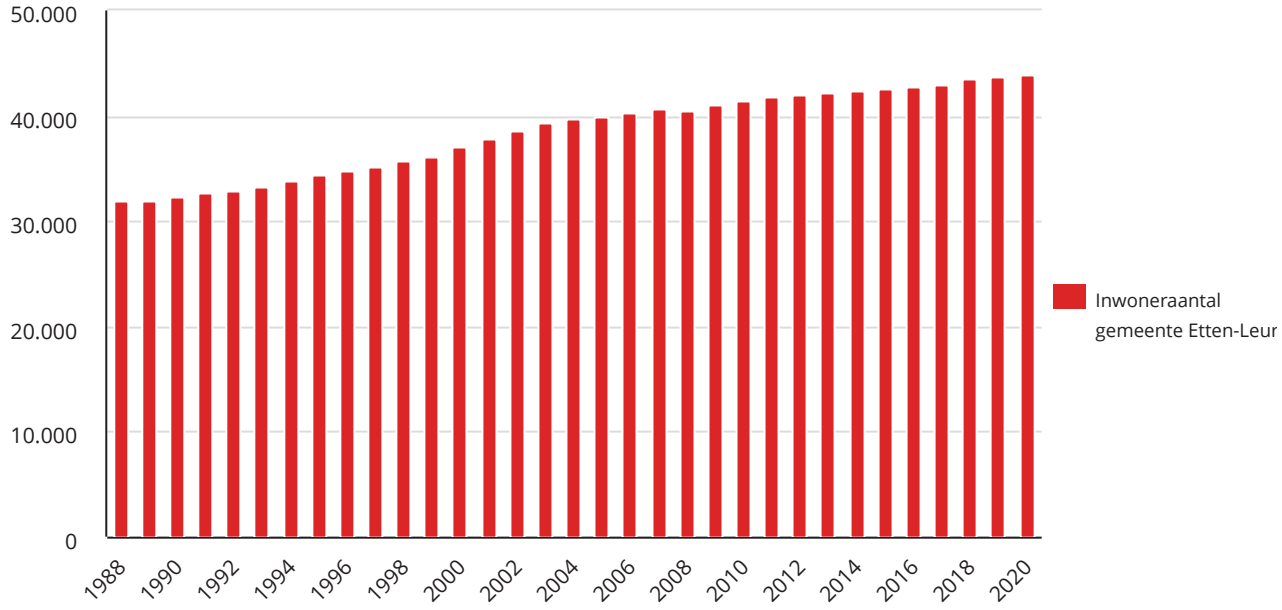
Klik op deze link om de SiSa verantwoording over 2020 te lezen.

Overig

Kerngegevens

Sociale structuur	1-1-2020	31-12-2020
	CBS	
Aantal inwoners	43.878	43.888

Inwoneraantal gemeente Etten-Leur

Fysieke structuur	1-1-2020	31-12-2020
Woningvoorraad	19.068	19.076
	ha	ha
bebouwde kom	1.357	1.357
buiten de bebouwde kom	4.235	5.592
Totale oppervlakte gemeente	5.592	6.949
Bedrijventerreinen (Vosdonk, Trivium, Zwartenberg, Attelaken)	455	455
Verhardingen zoals wegen, fiets-en voetpaden	282	283
Openbaar groen (binnen en buiten de bebouwde kom)	359	329

Inhuur externe adviseurs 2020

In de tabel geven we aan voor welke activiteiten we in 2020 derden inschakelden en wat de kosten daarvan waren.
We brengen de grootste posten in beeld.

In de kosten maakten we een splitsing in “kennis” en “capaciteit”.
Onder “kennis” verstaan we de kosten die we maken omdat de kennis hiervoor intern niet aanwezig was.
Onder “capaciteit” nemen we de kosten op door capaciteitsgebrek.

(bedragen x € 1.000)	Inhuur kennis	Inhuur capaciteit
Accountantskosten	102	
Bestek en tekeningen diverse civiele projecten	5	229
Bouwkundig advies	62	
Energiescans	6	
Fiscale advisering	46	
Functiewaardering/ arbeidsvoorwaarden	3	
Indicatiestelling WMO	32	
Juridische advisering	111	
Milieu en bodemadvies	125	
Projectondersteuning	22	89
Technisch advies	3	
Overig	73	
	590	**318**

Burgerparticipatie - klachten en meldingen

Burgerparticipatie en de gemeenteraad

Aantal	2016	2017	2018	2019	2020 fysiek	2020 digitaal
informatiebijeenkomsten (= de raad luistert)	15	7	5	6	4	4
onderwerpen tijdens informatiebijeenkomst	20	19	13	20	10	7
personen met inbreng tijdens informatiebijeenkomst	34	37	39	14	13	14
gemiddeld aantal onderwerpen per informatiebijeenkomst	1,3	2,7	2,6	3,3	2,5	1,8
gemiddeld aantal personen dat inbreng levert per informatiebijeenkomst	2,3	5,3	7,8	2,3	3,3	3,5
gemiddeld aantal personen dat inbreng levert per geagendeerd onderwerp	1,7	1,9	3,0	0,7	1,3	2,0

Klachten en melding openbare ruimte

klachtenregeling	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal aantal klachten	25	30	26	26	19	24
Gegrond	2	3	3	7	4	1
Ongegrond	0	3	5	5	3	7
Deels gegrond/ongegrond	0	1	0	0	0	0
Ingetrokken	4	2	1	0	2	2
Niet in behandeling genomen	3	2	1	4	0	2
Geen oordeel	0	2	0	0	4	2
Niet tot oordeel gekomen, naar tevredenheid opgelost	12	15	4	7	6	7
In behandeling	0	0	0	2	0	0
Geen klacht	2	2	9	1	0	2
Doorgezonden naar bevoegde instantie	2	0	3	0	0	1

Meldingen openbare ruimte	2018	2019	2020
Afvalinzameling	3.699	4.376	6.220
Honden	207	244	306
Openbaar groen	740	689	996
Openbare verlichting	311	455	623
Parkeren	413	505	508
Riolering	191	215	262
Wegen/fietspaden/trottoirs	283	505	686
Kleine ergernissen	83	125	171
Vuurwerk	13	9	54
Overige	1.360	1.147	1.655
Totaal	**7.300**	**8.270**	**11.481**

Interbestuurlijk toezicht

Score interbestuurlijk toezicht 2020

In dit filmpje legt de provincie Noord-Brabant uit wat interbestuurlijk toezicht inhoudt.

De provincie maakte een verslag van de taken die de gemeente in opdracht van Rijk of provincie uitvoert. De website vind u hier.

Via het nieuwe dashboard kunt u de toezichtprestaties per toezichtgebied van alle gemeenten in Noord-Brabant zien. Als de kaart zich voor het eerst opent, is deze standaard ingezoomd op de gemeente Alphen-Chaam. Kies links op het scherm bij gemeente voor: Etten-Leur en daaronder welk toezichtgebied u wilt zien. Aan de rechterkant ziet u de resultaten van alle toezichtgebieden in één oogopslag van de afgelopen drie jaar.

Omdat alle onderzochte toezichtgebieden 'groen' zijn nemen we geen toelichting op.

Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt)

Het doel van de Wrgt is dat de volksvertegenwoordiging zoveel mogelijk het toezicht op de taakuitvoering door het college van burgemeester en wethouders houdt. Volgens de Wrgt heeft de gemeente per beleidsdomein met één toezichthouder te maken: de provincie of het Rijk. Uitgangspunten bij de relatie tussen de gemeente en de toezichthouder zijn: vertrouwen en terughoudendheid. Daarom is het belangrijk dat alle informatie over de prestaties van de gemeente gemakkelijk in te zien is.

De informatie gebruiken we voor de horizontale verantwoording (van het college van B&W aan de gemeenteraad) en voor het verticaal interbestuurlijk toezicht (het toezicht van provincie of Rijk op de gemeente).

Verantwoordingsjaar 2020

Tegelijk met het besluit over de jaarrekening 2020, vragen we de raad om haar oordeel over de toezichtinformatie. We vragen de raad om uit te spreken of het college heeft voldaan aan haar wettelijke medebewindstaken.

Besluitvorming

Besluitvorming

Besluitvorming --> tekst actualiseren

Hier komt de besluitvorming.

Contact en privacy

Contact

Contact

Het college van burgemeester en wethouders legt ieder jaar verantwoording af aan de gemeenteraad van Etten-Leur over het gevoerde beleid. Het jaarverslag gaat in op wat de gemeente heeft gedaan. De jaarrekening is de financiële vertaling hiervan.

Wij besteden veel aandacht aan leesbaarheid. De jaarrekening moet echter voldoen aan de eisen van de financiële wetgeving. Onze accountant toetst hierop. Om die reden bevat de jaarrekening een aantal financiële termen. Heeft u vragen over het jaarverslag of de jaarrekening, neemt u dan contact op met de medewerkers van team Financiën. Zij helpen u graag!

Team Financiën is via e-mail bereikbaar op: financien@etten-leur.nl

Privacybeleid

Hier leest u meer over het privacybeleid van de gemeente Etten-Leur.